

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za socialno delo*

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

**SAMOOCENA USPOSOBLJENOSTI ŠTUDENTK IN
ŠTUDENTOV FAKULTETE ZA SOCIALNO DELO**

Avtor: Dino Černivec

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2015

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek	Dino Černivec
Naslov naloge	Samooocena usposobljenosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo
Kraj	Ljubljana
Leto	2015
Število strani	153
Število grafikonov	49
Število tabel	4
Število prilog	5
Mentorica	doc. dr. Liljana Rihter
Ključne besede	socialno delo, usposobljenost, kompetence, samooocena, študenti socialnega dela, bolonjski proces
Key words	social work, qualification, competences, self-assessment, students of social work, Bologna process

Povzetek: Diplomaska naloga predstavi rezultate samoocene usposobljenosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo. Teoretični del opisuje zgodovino izobraževanja za socialno delo v Sloveniji; nekatere prednosti in pomanjkljivosti bolonjske reforme; primerjavo med pomembnostjo vključevanja študentov pri študijskem procesu z odnosom med socialnim delavcem in uporabnikom; kompetence, ki naj bi jih študentke in študentje Fakultete za socialno delo pridobili tekom študija; kreditne točke ECTS; naloge in cilje Fakultete za socialno delo; področja zaposlovanja socialnih delavk in delavcev; problem pripravnštva na področju socialnega varstva in sestavo strokovnih izpitov. Raziskovalni del naloge pa vključuje raziskavo o samooceni usposobljenosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo, v kateri je sodelovalo 161 študentk in študentov prve in 52 študentk in študentov druge stopnje.

Rezultati naloge so pokazali, da študentje programov na drugi stopnji najvišje ocenjujejo usposobljenost na področju programa, ki ga obiskujejo in da se študentje

prve stopnje počutijo najbolj usposobljeni za delo na področju modula, ki ga obiskujejo. Študentke in študenti se prav tako iz letnika v letnik počutijo bolj usposobljene. Izkazalo se je, da so študentke in študenti poleg študija precej aktivni, vendar jih zelo malo opravlja študentsko delo na področju socialnega varstva. Kot pričakovano je tudi večina vprašancev odgovorila, da nameravajo po zaključku študija čakati na pripravništvo, saj je ravno pripravništvo pogoj za opravljanje strokovnega izpita, ki je pogoj za zaposlitev v socialnem varstvu.

Summary: The thesis analyses the results of the Faculty of social work students' evaluation about their own abilities. The theoretical part describes the history of education about social work in Slovenia; some advantages and disadvantages of the Bologna process; the comparison between the importance of the involvement of students in the study process and the relationship between the social worker and service user; competencies that the students of the Faculty of social work should acquire; the ECTS; the faculty's tasks and goals; the fields of the social workers' employment; the problem of internship on the field of social welfare and the structure professional exams. The empirical part includes a study about self-assessment of the students' qualifications. The study includes the responses of 161 bachelor level students and 52 master level students.

The results of the study revealed that master level students see themselves as the most qualified, based on the competences of the program they chose. The undergraduate level students also feel the most qualified for work on the field of social welfare for which they are studying. The students feel increasingly qualified from year to year. The students also often engage various extracurricular activities, but only few of them work in the field of social welfare. As expected, the majority of students answered that they intend to wait for internship after finishing their education, since it is a necessity for a professional exam, which is a necessity for employment in social welfare.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za socialno delo*

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

**SAMOOCENA USPOSOBLJENOSTI ŠTUDENTK IN
ŠTUDENTOV FAKULTETE ZA SOCIALNO DELO**

Avtor: Dino Černivec

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2015

PREDGOVOR

Kot študent socialnega dela se bom skupaj s kolegicami in kolegi sčasoma soočil s problemom zaposlovanja v socialnem varstvu. V zadnjem času je zaposlitev v Sloveniji zelo težko najti. To še posebej velja za družboslovne stroke, kamor spada tudi socialno delo, čeprav so potrebe po zaposlovanju na tem področju zelo velike, saj je povpraševanje po socialnih storitvah vse večje, zaposlenih pa je zaradi prepovedi zaposlovanja v javnem sektorju vse manj. Razpisa za pripravništvo, ki je pogoj za opravljanje strokovnega izpita, kar je pogoj za zaposlitev v socialnem varstvu, ni že od aprila 2013, ministrstvo pa zaradi pomanjkanja sredstev celo razmišlja o ukinitvi oziroma skrajšanju pripravništva. V tem primeru bi morali študentje pridobiti dovolj kompetenc za delo v socialnem varstvu že tekom študija.

Namen raziskave je prikazati, kako študentke in študenti Fakultete za socialno delo ocenjujejo svojo usposobljenost za delo, katere so tiste kompetence, ki so jih študentje tekom študija pridobili, za kaj se počutijo najbolj usposobljene, s čim se ukvarjajo ob študiju in kaj glede na negotove razmere nameravajo storiti po koncu izobraževanja. V sklopu 60-letnice izobraževanja za socialno delo v Sloveniji se mi zdi temo zelo pomembno raziskati, saj področje v času uvedbe bolonjskega sistema študija sploh še ni bilo raziskano.

Zahvaljujem se vsem študentkam in študentom, ki so odgovorili na vprašalnik in s tem omogočili izvedbo naloge, mentorici doc. dr. Liljani Rihter za njen čas, ažurnost in nasvete, dr. Sreču Dragošu za nasvete pri zastavitvi problema, Jasmini, ker je bila zmeraj na voljo za podporo, pomoč, oblikovanje in lekturo, Tilnu za pomoč pri prevajanju, Gašperju in Alenu za spodbudo in seveda staršema, ki mi omogočata študij in ves čas verjameta vame.

KAZALO

1. TEORETSKI UVOD	7
1.1. ZGODOVINA IZOBRAŽEVANJA ZA SOCIALNO DELO V SLOVENIJI	7
1.1.1. IZRAZA SOCIALNA POLITIKA IN SOCIALNO DELO	7
1.1.2. SOCIALNO DELO PO KONCU 2. SVETOVNE VOJNE	8
1.1.3. IZOBRAZBA SOCIALNIH DELAVK IN DELAVCEV PRED USTANOVITVIJO PRVE ŠOLE ZA SOCIALNO DELO	9
1.1.4. ZAČETEK IZOBRAŽEVANJA ZA SOCIALNO DELO.....	10
1.1.5. PRIMERJAVA PRVEGA PREDMETNIKA Z DANAŠNJIM	11
1.1.6. OBDOBJA RAZVOJA IZOBRAŽEVANJA ZA SOCIALNO DELO V SLOVENIJI	13
1.1.7. FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO PO LETU 2014	15
1.2. BOLONJSKI PROCES	16
1.2.1. CILJI IZOBRAŽEVANJA IN TRG DELA.....	18
1.2.2. BOLONJSKA REFORMA NA UNIVERZI V LJUBLJANI.....	19
1.2.3. (NE)USPEŠNOST BOLONJSKE REFORME.....	20
1.2.4. PODOBNOST ODNOSA PROFESOR – ŠTUDENT Z ODNOSOM SOCIALNI DELAVEC – UPORABNIK	21
1.2.5. KVALIFIKACIJE IN KOMPETENCE.....	22
1.2.6. KOMPLEKSNOŠT POJMA »KOMPETENOST«	24
1.2.7. KOMPETENCE, KI NAJ BI JIH ŠTUDENTJE PRIDOBILI NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO....	25
1.2.8. KREDITNE TOČKE ECTS	29
1.3. ZAPOSLOVANJE SOCIALNIH DELAVK IN DELAVCEV	31
1.3.1. PRIPRAVNIŠTVO	34
1.3.2. STROKOVNI IZPIT.....	35
2. PROBLEM	38
3. METODOLOGIJA	41
3.1. VRSTA RAZISKAVE IN SPREMENLJIVKE	41
3.2. MERSKI INSTRUMENT	43
3.3. POPULACIJA	44
3.4. ZBIRANJE PODATKOV	44
3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	45
4. REZULTATI	46
4.1. REZULTATI 1. STOPNJA	46
4.2. REZULTATI 2. STOPNJA	62
4.3. PREVERJANJE HIPOTEZ	92
5. RAZPRAVA	94
6. SKLEPI	104

7. PREDLOGI	107
8. VIRI IN LITERATURA	109
8.1. LITERATURA	109
8.2. SPLETNI VIRI	112
9. PRILOGE	114
9.1. PRILOGA 1: VPRAŠALNIK ZA ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTE 3. IN 4. LETNIKA TER DODATNEGA LETA 1. STOPNJE.....	114
9.2. PRILOGA 2: VPRAŠALNIK ZA ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTE 1. LETNIKA IN DODATNEGA LETA 2. STOPNJE	121
9.3. PRILOGA 3: TABELA SPSS – 1. STOPNJA	132
9.4. PRILOGA 4: TABELA SPSS – 2. STOPNJA	144
9.5. PRILOGA 5: IZJAVA O AVTORSTVU.....	151
10. POVZETEK	152

KAZALO TABEL

Tabela 3.1.: Spremenljivke v vprašalniku za prvo stopnjo	41
Tabela 3.2.: Spremenljivke v vprašalniku za drugo stopnjo	42
Tabela 4.1.: Povprečne samoocene usposobljenosti za delo na določenem področju socialnega varstva glede na modul, ki ga študentke in študentje obiskujejo.....	56
Tabela 4.2.: Povprečne samoocene usposobljenosti za delo na določenem področju socialnega varstva glede na program, ki ga študentke in študentje obiskujejo.....	71

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 4.1.: Spol anketirancev.....	46
Grafikon 4.2.: Status anketirancev	46
Grafikon 4.3.: Modul, ki ga anketiranci obiskujejo.....	47
Grafikon 4.4.: Namen vpisa na 2. stopnjo na FSD	48
Grafikon 4.5.: Namen vpisa na 2. stopnjo na drugo fakulteto	48
Grafikon 4.6.: Zadovoljstvo s teoretičnim znanjem	49
Grafikon 4.7.: Zadovoljstvo s praktičnim znanjem	49
Grafikon 4.8.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz vaj in predavanj	50
Grafikon 4.9.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz vaj in predavanj glede na odgovore po letnikih.....	51
Grafikon 4.10.: Zadovoljstvo s pridobljenimi kompetencami na učni bazi	52
Grafikon 4.11.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse	53
Grafikon 4.12.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse glede na odgovore po letnikih	54

Grafikon 4.13.: Samoocena usposobljenosti za delo na različnih področjih SV	55
Grafikon 4.14.: Samoocena usposobljenosti za delo na področjih SV glede na letnike	57
Grafikon 4.15.: Samoocena usposobljenosti za delo na področjih SV glede na module	58
Grafikon 4.16.: Kaj počnejo študentje ob študiju.....	59
Grafikon 4.17.: Koliko dejavnosti imajo študentje FSD ob študiju glede na letnik	60
Grafikon 4.18.: Prihodnost študentk in študentov FSD	61
Grafikon 4.19.: Spol anketirancev	62
Grafikon 4.20.: Status anketirancev	62
Grafikon 4.21.: Program, ki ga anketiranci obiskujejo	63
Grafikon 4.22.: Razlog vpisa na izbran program.....	63
Grafikon 4.23.: Odstotek vpisanih na FSD na prvi stopnji.....	64
Grafikon 4.24.: Moduli, ki so jih obiskovali na prvi stopnji študija	64
Grafikon 4.25.: Zadovoljstvo s teoretičnim znanjem	65
Grafikon 4.26.: Zadovoljstvo s praktičnim znanjem	65
Grafikon 4.27.: Zadovoljstvo s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah na 2. stopnji.....	66
Grafikon 4.28.: Zadovoljstvo študentov 2. stopnje s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah na 1. stopnji.....	66
Grafikon 4.29.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse	68
Grafikon 4.30.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse glede na odgovore po letnikih	69
Grafikon 4.31.: Samoocena usposobljenosti za delo na različnih področjih socialnega varstva	70
Grafikon 4.32.: Samoocena usposobljenosti za delo na področjih SV glede na letnike	72
Grafikon 4.33.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo.....	73
Grafikon 4.34.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo glede na letnike	74
Grafikon 4.35.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo s starimi ljudmi	75
Grafikon 4.36.: Samoocena usposobljenosti študentk in študentov, ki na drugi stopnji obiskujejo program Socialno delo s starimi za delo v praksi, ki se navezuje na znanje, pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo s starimi ljudmi.....	76
Grafikon 4.37.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo s starimi ljudmi glede na letnike	77
Grafikon 4.38.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo z družino	79
Grafikon 4.39.: Samoocena usposobljenosti študentk in študentov, ki na drugi stopnji obiskujejo program Socialno delo z družino, za delo v praksi, ki se navezuje na znanje, pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo z družino	80

Grafikon 4.40.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo z družino glede na letnike	81
Grafikon 4.41.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo na področju duševnega zdravja v skupnosti	83
Grafikon 4.42.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo na področju duševnega zdravja v skupnosti glede na letnike	84
Grafikon 4.43.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola	85
Grafikon 4.44.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola	86
Grafikon 4.45.: Samoocena usposobljenosti študentov programa Socialno delo z družino za delo v praksi na različnih področjih.....	87
Grafikon 4.46.: Samoocena usposobljenosti študentov programa Socialno delo s starimi ljudmi za delo v praksi na različnih področjih	88
Grafikon 4.47.: Kaj počnejo študentje ob študiju.....	89
Grafikon 4.48.: Koliko dejavnosti imajo študentje FSD ob študiju glede na letnik	90
Grafikon 4.49.: Prihodnost študentk in študentov FSD	91

1. TEORETSKI UVOD

1.1. ZGODOVINA IZOBRAŽEVANJA ZA SOCIALNO DELO V SLOVENIJI

V prvem poglavju bom najprej na kratko predstavil zgodovino izobraževanja za socialno delo v Sloveniji. Kratek zgodovinski pregled se mi zdi kot uvod v raziskavo smiselno, saj se raziskava v nadaljevanju neposredno tiče vseh študentov Fakultete za socialno delo (v nadaljevanju: FSD) in je pomembno, da prikažem pot, ki jo je izobraževanje za socialno delo prehodilo, da je socialno delo kot profesionalna stroka končno dobilo svojo fakulteto. Prva šola, ki je bila v Sloveniji namenjena izobraževanju za socialno delo, je svoja vrata odprla leta 1955. Darja Zaviršek pravi, da se je pojem »socialno delo« pred ureditvijo izobraževanja v Sloveniji pojavljal le redko. (Zaviršek 2005a:17)

1.1.1. IZRAZA SOCIALNA POLITIKA IN SOCIALNO DELO

Sonja Anžič, ki je raziskala besedo socialna politika po raznih leksikonih, piše, da Enciklopedija Slovenije pojasnjuje »socialno politiko« kot poseganje države na področje urejanja socialnih razmer v družbi oziroma kot usmerjanje družbenega in ekonomskega razvoja z vidika življenjskih in delovnih razmer in potreb vseh prebivalcev. V leksikonih in priročnih slovarjih naletimo na ta izraz šele v drugi polovici 19. stoletja in se je sprva pojavljal v tesni povezavi s t. i. socialnopolitično zakonodajo, ki je zadevala zavarovanje in varstvo delavcev. Toda država oziroma državna uprava je že stoletja pred tem izvajala vrsto ukrepov in dejavnosti na področju socialne politike. Opredeljeni so bili kot skrb za uboge oziroma dobrodelnost. (Anžič 2006: 165)

Pojem »socialno delo« se je tu in tam pojavljal tudi pred letom 1955. Ponekod se je uporabljal za opis dela, za katerega so odgovorne občine. Povsem običajno pa se je v spisih in člankih tistega časa začel uporabljati šele po nastanku šole za socialne delavce. (Zaviršek 2005a: 17)

Vesna Leskošek ugotavlja, da so izraz socialno delo v Sloveniji prve uporabile aktivistke slovenskega ženskega gibanja, ko so predstavile kratki biografiji pomembnih

začetnic socialnega dela Alice Salomon in Jane Addams. Prvi prevod Alice Salomon je izšel že leta 1912 v reviji Slovenska žena. (Leskošek 2006: 39)

1.1.2. SOCIALNO DELO PO KONCU 2. SVETOVNE VOJNE

Če pogledamo obdobje po koncu druge svetovne vojne, ugotovimo, da so neke vrste socialno delo v tem obdobju opravljale prostovoljne obiskovalke na terenu. Te ženske so bile običajno članice Antifašistične fronte žensk (AFŽ), ki je bila ena redkih dovoljenih ženskih organizacij v tistem času. Te ženske so hodile po terenu in preverjale, kdo potrebuje pomoč in nato informacije posredovale občinskim in drugim odborom, ki so podeljevali denarno socialno pomoč. (Zaviršek 2005a: 19)

V prvem obdobju po koncu osvobodilne vojne od leta 1945 do 1953, ki je veljalo tudi za obdobje utrditve nove komunistične oblasti, so poglavitne dejavnosti na socialnem področju opravljale civilne organizacije. Ena najvplivnejših in najpomembnejših je bila samostojna ženska organizacija Slovenska protifašistična ženska zveza (SPŽZ), ki je znana predvsem pod imenom Antifašistična fronta žensk (AFŽ). V njenem okrilju so ženske tudi po vojni opravljale neplačano »družbeno delo«, včasih tudi v zameno za manjšo nagrado. AFŽ je že v času vojne veljala za vodilno žensko organizacijo na področju nekdanje Jugoslavije, ki je imela status politične organizacije. (Zaviršek 2005: 18) »V Sloveniji je postala povojna naloga članic AFŽS »zbiranje podatkov« o ljudeh in družinah v stiski in »poročanje o položaju na terenu« okrajnim in občinskim ljudskim odborom.« (Zaviršek 2005a: 18)

Prostovoljne terenske obiskovalke pa niso bile le dobrotnice, ki bi pomagale vsakomur, ki se je zdel pomoči potreben, pač pa so razpolagale tudi z veliko močjo – močjo odločanja, komu ponuditi pomoč in kdo pomoči ne zasluži. Tako so pomoč ponudile predvsem tistim, ki so delali za Osvobodilno fronto in sirotam, niso pa je dobili tisti, ki so bili po njihovem prepričanju sodelavci nacistov in tisti, ki v vojni niso sodelovali na nobeni strani. (Zaviršek 2005a: 22 - 23)

Te prostovoljne obiskovalke na terenu so pristojnim oblastem priskrbele informacije, da so lahko pomagali ljudem, prav tako pa so tudi same pomagale z zbiranjem zdravil in oblačil za tiste, ki so jih potrebovali. Obiskovalke pa so prav tako nad ljudmi izvajale nadzor. Te ženske niso imele formalne izobrazbe in v zgodnjih 60ih je bila naloga

centrov za socialno delo odpraviti terenske obiskovalke in jih nadomestiti s strokovno izobraženimi socialnimi delavkami. (Zaviršek 2005a: 25)

Zaviršek povzema Ajduković in Branica (Ajduković in Branica 2006, v: Zaviršek 2006: 19) in pravi: Čeprav je profesionalno socialno delo omenjeno v času med obema vojnama, se je strokovno izobraževanje razvilo šele po drugi svetovni vojni. Najzgodnejši doslej znani dokument o ustanovitvi Kraljeve deželne socialne šole v Zagrebu je iz leta 1920, vendar do nje najverjetneje nikoli ni prišlo. Šola naj bi bila enoletna, njen predmetnik, razdeljen na teoretski in praktični, pa je skoraj identičen tistemu, ki so ga imele šole za socialno delo v Jugoslaviji po letu 1952.

1.1.3. IZOBRAZBA SOCIALNIH DELAVK IN DELAVCEV PRED USTANOVITVIJO PRVE ŠOLE ZA SOCIALNO DELO

Mnogi strokovnjaki, ki so bili takoj po drugi svetovni vojni zaposleni kot referenti za socialno skrbstvo, niso imeli formalne izobrazbe za opravljanje socialnega dela. V zgodnjih 50. letih so nekaj znanja pridobili na različnih seminarjih, kratkih usposabljanjih in predavanjih, ki so bila organizirana po Sloveniji. Opraviti so morali nekaj izpitov in izkazati izkušnje pred skupino predstavnikov ministrstva, okrajnih ljudskih odborov in višjih uradnikov občin. (Zaviršek 2005a: 27 - 28)

Seveda pa je bilo v tem času socialno delo povsem drugačno kot danes. Niso poznali metod in konceptov dela, kot jih poznamo danes. To ni bilo soustvarjanje med enakovrednima sogovornikoma – uporabnikom, ki je ekspert iz lastnih izkušenj in socialno delavko, ki je spoštljiva in odgovorna zaveznica, kot naj bi bilo to danes.

Socialno delo takrat ni poznalo svetovalnega dela, pogajanja, iskanja najboljših rešitev iz perspektive uporabnika, ni upoštevalo perspektive spolov, etničnih neenakosti, na otroka osredotočene perspektive ipd. Bilo je osredotočeno na upravne postopke in na poznavanje socialnih razmer, v katerih so živeli ljudje. V pogostih primerih pa so najboljše poznale razmere ljudi terenske obiskovalke ali poverjenice, ki so imele tudi po uvedbi formalnega izobraževanja pomembno vlogo. (Zaviršek 2005b: 195 – 196)

1.1.4. ZAČETEK IZOBRAŽEVANJA ZA SOCIALNO DELO

Jugoslavija je v času, ko je v vzhodnoevropskih državah vladal komunizem, ostala vsaj delno povezana z ZDA, kjer se je socialno delo razvijalo in prav od tam so ga prenesli v domovino. (Zaviršek 2005a: 8 - 9)

Prva šola za socialno delo je bila ustanovljena v Zagrebu leta 1952 in druga v Ljubljani leta 1955. Pozneje, v letu 1958, so se odprle tudi šole v Beogradu, Sarajevu in Skopju. Vse so temeljile na dvoletnem učnem programu, ki pa se med seboj kljub različnim nacionalnim kontekstom niso veliko razlikovali. (Zaviršek 2005a: 7)

Pomemben dogodek za Slovenijo se je zgodil na obletnico oktobrske revolucije, 7. novembra leta 1955. Tistega dne se je pričelo prvo strokovni izobraževanje za socialno delo na Šoli za socialne delavce v Ljubljani. Njegov cilj ni bil le razdeljevanje socialne pomoči tistim, ki so bili zanj opravičeni iz socialnih in političnih razlogov, temveč tudi resocializacija ljudi, ki so izražali »patološka nagnjenja«, med katerimi so bili na prvem mestu nasprotovanje delu, alkoholizmu in prostitucija. (Zaviršek 2006: 21)

Šola za socialno delo v Ljubljani in drugi štirje oddelki za socialno delo na fakultetah po Jugoslaviji (v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Skopju) so nastali v času, ko so po drugih vzhodnih državah te izobraževalne programe zapirali. Izobraževanje za socialno delo v Jugoslaviji je bilo ob svojih začetkih brez dvoma tudi rezultat hladne vojne, torej zunanjih strukturnih procesov, ki so spodbujali jugoslovansko politiko, da se kljub nujni politični in socialni distanci vseeno povezuje z zahodnimi strokovnjaki na področju socialnih dejavnosti in tako dokaže politiko »tretje poti«. »Komunizem s humanim obrazom« je bil mogoč tudi zato, ker je socialna politika razvila nekaj metod socialnega dela in mrežo socialnih služb. (Zaviršek, Leskošek 2006: 7)

Prvo leto se je na dvoletni strokovni program vpisalo 27 študentov in študentk. Na šolo naj bi se lahko vpisali le tisti, ki so imeli dokončano srednjo šolo, ampak to ni obveljalo, saj so se lahko vpisali tudi tisti, ki te izobrazbe niso imeli, so pa imeli izkušnje z delom v socialni. Slednji so bili na začetku študija tudi v večini. (Zaviršek 2005a: 31 - 32)

V Sloveniji je bilo v prvih letih izobraževanja med študenti več moških kot žensk, kar zamaje univerzalistično predpostavko, da je bilo socialno delo vedno zlasti ženski poklic in da so bile povsod po Evropi in Severni Ameriki med slušatelji na šolah za socialno delo večinoma ženske. V Sloveniji je Šola za socialne delavce najprej

izobrazila ljudi, ki so že delali na socialnem področju, niso pa imeli ne diplome ne potrebnega znanja. (Zaviršek 2006: 22)

Zaviršek navaja dva glavna razloga za večje število moških kot žensk na začetku izobraževanja za socialno delo. To sta bila zlasti pomanjkanje plačanih zaposlitev za moške in priložnost za prve študente, da dobijo štipendijo in naziv. Ko so se odprla nova in boljše plačana delovna mesta, so moški socialno področje zapustili in se usmerili drugam. V povojnem občem pomanjkanju pa moški tudi z domnevno »naravno ženskim« področjem skrbstvenega dela niso imeli težav, ko so ga opravljali. (Zaviršek 2005a: 36)

1.1.5. PRIMERJAVA PRVEGA PREDMETNIKA Z DANAŠNJIM

Takratni študijski program je bil sestavljen iz občega dela in tako imenovanih posebnih kurzov. Obči del je zajemal predmete o osnovah družbenih ved, osnovah ekonomije, prava in takratnega pravnega sistema države, predmete socialnega skrbstva (zgodovina in razvoj socialnega skrbstva, sistem in organi socialne in zdravstvene zaščite v FLRJ, socialno zavarovanje, denarne podpore in zavodska oskrba, socialna zaščita otrok in mladine, socialna zaščita dela, socialna zaščita odraslih oseb, socialna zaščita defektnih in invalidnih oseb), predmete o higieni in zdravstvu ter psihologije, pedagogike in metod socialnoskrbstvenega dela. (Zaviršek 2005a: 30)

Posebni kurzi v predmetniku, ki naj bi potekali po en semester, so bili sestavljeni iz štirih predmetov: »mladinsko skrbstvo«, »zaščita odraslih in onemoglih oseb«, »zdravstvena zaščita« in »zaščita dela«. Prvi trije semestri so obsegali šest naštetih osnovnih predmetov, v četrtem semestru pa naj bi študent izbral po lastnem interesu eno izmed teh tem: »zaščita mladine«, »zaščita odraslih in šibkejših oseb«, »zaščita defektnih in invalidnih oseb«, »zdravstveno varstvo« in »delovno varstvo«. (Zaviršek 2005a: 30)

Pavla Rapoša Tajnšek je raziskala začetke izobraževanja za socialno delo v Sloveniji in predstavila predmetnik v prvem študijskem letu (1955/56) šole za socialne delavce. Predmeti so bili razdeljeni v 5 skupin in sicer: 1. družbena in politična ureditev FLRJ (sociologija, pravni sistem FLRJ, ekonomika, osnove statistike), 2. zdravstvo in socialno varstvo (zgodovina socialnih služb, organizacija socialne in zdravstvene

službe s pregledom zdravstvene zakonodaje, splošno socialno varstvo s pregledom socialne zakonodaje, socialna medicina, higiena, delovna razmerja), 3. psihologija, pedagogika in metode socialnoskrbstvenega dela (psihologija, pedagogika, psihopatologija z mentalno higieno, defektologija, metodika), 4. nemški in angleški jezik, 5. predvojaška vzgoja. (Rapoša Tajnšek 2005: 135 - 136)

Če ta predmetnik primerjamo s predmetnikom, ki ga imamo na Fakulteti za socialno delo danes, je napredek stroke zelo jasno razviden. Seveda je glavna razlika, da imamo danes štiriletni dodiplomski program in potem še enoletni podiplomski ter možnost doktorskega študija. Program leta 1955 pa je sicer imel tudi nekaj podobnosti z današnjim programom. Sociologija je seveda prisotna še danes, v predmetih kot sta Teorije družbe in Družbena neenakost in socialna politika. Pravnih predmetov imamo danes na fakulteti veliko več. Ti so npr. Uvod v pravo za socialno delo, Protidiskriminacijsko pravo, Delovno pravo, Socialna varnost, Osnove kazenskega prava in kriminologije, Socialno procesno pravo, Družinsko pravo. Prav tako imamo na fakulteti še zmeraj statistiko in tudi dodatni izbirni predmet iz tega področja ter predmete iz psihologije in obvezno angleščino pa tudi dva izbirna predmeta iz angleškega jezika, ni pa več nemškega jezika. Na modulu socialno delo z mladimi je pri nekaterih predmetih tudi nekaj pedagogike, seveda pa na fakulteti ni več predvojaške vzgoje, ki je bila značilna za povojni čas. Na fakulteti sedaj seveda nimamo več predmetov iz zdravstva in higiene, pač pa so predmeti, ki so usmerjeni v socialno delo. Imamo predmete o vzpostavljanju delovnega odnosa z uporabniki, uvod v socialno delo, več predmetov metodologije raziskovanja v socialnem delu, zapisovanje in pripovedovanje zgodb, spoznavamo socialno delo s starimi ljudmi, z begunci, priseljenci in pripadniki etničnih manjšin, delo na področju zasvojenosti, socialno delo z ljudmi z ovirami, spoznavamo različne koncepte in teorije socialnega dela, supervizijo ter intervizijo, socialno delo z družino, socialno antropologijo, epistemologijo in tudi skupinsko delo ter delo v in s skupnostjo, spoznavamo pa tudi teorije deviantnosti. Poleg vseh obveznih predmetov pa imamo v vsakem letniku še številne izbirne predmete in predmete, ki spadajo v šest različnih modulov, med katerimi si enega v začetku tretjega letnika študentje izberejo sami. Ti moduli so Socialno delo z mladimi, Socialno delo s starimi ljudmi, Psihosocialna podpora in pomoč, Socialna pravičnost in vključevanje, Duševno zdravje v skupnosti in Socialno delo v delovnem okolju. Po diplomi, ki sledi štirim letom študija, imamo na voljo še

enoletni magistrski študij, kjer imamo na izbiro vpis na pet različnih programov. Ti programi so Socialno delo s starimi ljudmi, Socialno delo z družino, Duševno zdravje v skupnosti, Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola in Socialno delo, kjer so na voljo trije moduli in sicer Teorije in metode socialnega dela, Socialno delo v vzgoji in izobraževanju in Supervizija. Po magistrskem študiju imamo na voljo tudi doktorski študij socialnega dela.

1.1.6. OBDOBJA RAZVOJA IZOBRAŽEVANJA ZA SOCIALNO DELO V SLOVENIJI

Vito Flaker deli razvoj izobraževanja za socialno delo v Sloveniji na tri obdobja in sicer: prvo obdobje od 1955 do 1972, ko se je ustvarila stroka socialnega dela, imenuje pionirsko obdobje, drugo obdobje je obdobje od 1973 do 1987, ko se je ustvarila znanstvena podlaga socialnega dela, zadnje obdobje pa je obdobje od 1987 do danes, ko se je na dani podlagi zgradila celovita znanstveno-izobraževalna institucija socialnega dela. (Flaker 2005: 99)

Pomembni mejniki v času obstoja šole so: leta 1975 se je Višja šola za socialne delavce vključila v univerzo. Isto leto je v sodelovanju z učitelji VŠSD takratna Fakulteta za sociologijo, politologijo in novinarstvo (zdaj FDV) začela na drugi stopnji izvajati smeri socialnega dela. Leta 1983 so začeli kot predpripravo na visokošolski študij izvajati specializacije po 1. stopnji. Visoka šola z visokošolskim programom je bila oblikovana leta 1992. Takoj so začeli pripravljati in tudi že izvajati magistrske programe. Po zakonu o visokem šolstvu so bili leta 1995 uvrščeni med visoke strokovne šole, kar je odvzelo možnosti podiplomskega študija, študij pa degradiralo v visoki strokovni program. Tako so magistrski program prenesli na FDV, kjer so ga izvajali (skupaj z učitelji FDV) od leta 1997. Leta 2001 so začeli izvajati specialistični študij. Fakulteta z univerzitetnim študijem smo postali leta 2003 in leta 2004 začeli izvajati doktorski študij. (Flaker 2005: 76)

K Flakerjevemu opisu mejnikov v času obstoja šole za socialno delo v Sloveniji je treba dodati, da je Fakulteta za socialno delo v letu 2009 prešla na bolonjski sistem, s čimer se je spet začelo novo obdobje izobraževanja na področju socialnega dela. O bolonjskem sistemu bom več pisal v nadaljevanju.

Prav tako pa Flaker najbolje opiše različna obdobja raziskovanja na Fakulteti za socialno delo oz. prej Visoki in še prej Višji šoli za socialne delavce. Piše, da je bila od leta 1969 do 1985 razvidna usmerjenost v razvijanje temeljnih pojmov, metod in metodologij; od leta 1985 do 1999 je šlo za razvijanje inovacij in področij ter vzpostavljanje pluralnega sistema socialnega varstva, ustanavljanje gibanj in društev; od leta 1992 do 1999 za vzpostavljanje novih področij; od leta 2000 pa so pogloblitve teme razvijanje sistemov in sinteza znanstvenih in strokovnih temeljev socialnega dela in še naprej razvijanje nekaterih postopkov in razvijanje področij. (Flaker 2005: 85 - 86)

Dodal bi še, da se strinjam z Vitom Flakerjem, ki pravi, da je naša šola nekaj posebnega. To sem tudi sam izkusil tekom svojega izobraževanja na Fakulteti za socialno delo. Pravi, da posebnost naše šole ni le v tem, da smo med fakultetami na ljubljanski univerzi najmanjša, ne le v tem, da smo med šolami za socialno delo ena redkih, ki so samostojne fakultete. Posebnost naše šole tudi ni le v posebnem duhu ustanove – tega oblikujejo dostopnost učiteljev, prijaznost medsebojnih odnosov, občutek skupnosti; ne samo med učitelji in delavci, temveč tudi med študenti in diplomanti. Šola ni posebna le po tem, da je ozko povezana s praktičnim socialnim delom, ne le po vlogi, ki jo ima v dejanskem svetu socialnega dela. Posebnost naše šole, ki bi jo rad poudaril, je v tem, da je z leti vzpostavila tradicijo in posebno šolo socialnega dela. (Flaker 2005: 65)

Tudi po mojih izkušnjah je Fakulteta za socialno delo ena prijaznejših fakultet. Ko se pogovarjam s kolegi iz drugih fakultet ali pa s kolegi iz naše fakultete, ki so študirali ali pa še študirajo tudi na drugi fakulteti, moje razmišljanje samo še potrjuje. Večina profesorjev je zelo prijaznih in zmeraj na voljo za pogovor in pomoč študentom, kar na drugih fakultetah velikokrat niso, prav tako pa smo študentje med seboj in s profesorji precej bolj povezani kot na drugih fakultetah. Krivca za takšno vzdušje na fakulteti sta po mojem mnenju predvsem majhnost fakultete in značilnosti, koncepti ter metode socialnega dela, ki jih seveda vsi zaposleni in študentje uporabljamo tudi v izobraževanju in v vsakdanjem življenju, saj socialno delo ni le poklic pač pa način življenja.

1.1.7. FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO PO LETU 2014

»Temeljni nalogi Fakultete za socialno delo sta izobraževanje in raziskovanje. V okviru dodiplomskega, podiplomskega študija in dopolnilnega (vseživljenjskega) izobraževanja izobražuje in usposablja študentke in študente za izvajanje strokovnih nalog in storitev na področju socialnega varstva in drugih področjih, kjer so potrebna ali koristna znanja in spretnosti socialnega dela. Kot raziskovalna ustanova pospešuje razvoj stroke in znanosti socialnega dela, izvaja temeljne in aplikativne raziskave in razvojne projekte, objavlja raziskovalne ugotovitve ter jih prenaša v prakso in ustrezne politike.« (Fakulteta za socialno delo 2014: 4)

V študijskem letu 2009/2010 je Fakulteta za socialno delo začela z izvajanjem prenovljenega prvostopenjskega programa bolonjskega študija. Trenutno je na fakulteti akreditiranih pet drugostopenjskih študijskih programov, to so: socialno delo, duševno zdravje v skupnosti, socialno delo z družino, socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola ter socialno delo s starimi ljudmi. (Fakulteta za socialno delo 2014: 5)

Oktobra 2009 se je pričel izvajati mednarodni doktorski študij socialnega dela – INDOSOW, ki je bil akreditiran v letu 2008 in katerega pobudnica in koordinatorka je bila Fakulteta za socialno delo. INDOSOW ponuja študentkam in študentom možnost mednarodnega izobraževanja in raziskovanja v komparativni in v interdisciplinarni perspektivi. (Fakulteta za socialno delo 2014: 5)

Dolgoročni cilji Fakultete za socialno delo (Fakulteta za socialno delo 2014: 7) so:

- »ostati najpomembnejša izobraževalna in raziskovalna institucija v Sloveniji za področje socialnega dela,
- kakovosten pedagoški proces,
- večja vključenost v evropske in svetovne tokove izobraževanja,
- več mednarodnih izmenjav študentov in učiteljev,
- vzpostaviti skupne podiplomske programe z najboljšimi tujimi univerzami,
- povečati delež mednarodnih objav v znanstvenih publikacijah,
- krepiti mednarodne povezave in se še naprej vključevati v mednarodne raziskovalne projekte,

- gojiti dolgoročno sodelovanje in partnerstvo z visokošolskimi, raziskovalnimi in drugimi institucijami doma in v tujini,
- zadržati politično neodvisnost in povečati znanstveno, izobraževalno in finančno avtonomijo,
- zagotoviti rešitev prostorskih problemov,
- zagotoviti uspešnost, učinkovitost in gospodarnost poslovanja in izvajanja poslovnih procesov,
- razviti sodoben informacijski sistem na študijskem, raziskovalnem, kadrovskem in poslovnem področju,
- prispevati k kvalitetnejšemu življenju študentov,
- krepiti svetovalno delo in strokovno mentorstvo izvajalcem nalog na področju socialnega dela in socialnega varstva.«

Iz letnega poročila FSD za leto 2014 je razvidno tudi, koliko študentk in študentov je v študijskem letu 2014/2015 vpisanih v univerzitetni študijski program prve stopnje. V prvi letnik je vpisanih 104 rednih in nič izrednih študentov, v drugega 94 rednih in prav tako nič izrednih, v tretjega 98 rednih in 74 izrednih, v četrtega 114 rednih in 23 izrednih, v dodatno leto 67 rednih in 20 izrednih, podaljšanje dodatnega leta pa ima 9 rednih in 7 rednih študentk in študentov. (Fakulteta za socialno delo 2014: 8)

Na drugo stopnjo pa je vpisanih 34 študentk in študentov v 1. letnik in 33 v dodatno leto programa Socialno delo z družino, 11 študentk in študentov v dodatno leto programa Duševno zdravje v skupnosti, 18 študentk in študentov v 1. letnik in 11 v dodatno leto programa Socialno delo ter 24 študentk in študentov v 1. letnik in 22 v dodatno leto programa Socialno delo s starimi ljudmi. (Fakulteta za socialno delo 2014: 9)

Skupaj je torej na FSD v študijskem letu 2014/2015 vpisanih 610 študentk in študentov prve stopnje in 153 študentk in študentov druge stopnje.

1.2. BOLONJSKI PROCES

Vloga visokega šolstva je v današnji družbi čedalje pomembnejša. Zasledovanje štirih poslanstev visokega šolstva, kot so priprava študentov na aktivno državljanstvo, priprava študentov za poklicno pot, omogočanje osebnostnega razvoja študentov ter

ohranjanje širokega spektra znanj, je zgolj del celotnega vpliva na družbo. Visoko šolstvo ima tudi bistven pomen za razvoj in vzdrževanje demokratične kulture ter visoke stopnje strpnosti, mnogi pa izobraževanje in raziskovanje vidijo tudi kot možnost za boljše finančno okrevanje držav, ki jih je prizadela kriza. (Urbanc 2013: 5)

Vlade 29 evropskih držav, ki so junija 1999 podpisale Bolonjsko deklaracijo, so se zavezale, da bodo ustvarile skupni evropski visokošolski prostor. Načela Bolonjske deklaracije v veliki meri izhajajo iz razumevanja globalizacije sodobnega gospodarstva, ki gradi na izobraženosti prebivalstva in visoki stopnji mobilnosti državljanov. (Svetlik et al. 2012: 11)

Visoko šolstvo je sedaj razdeljeno v tri stopnje in sicer v tri oziroma štiri letno dodiplomsko stopnjo (visokošolski strokovni študijski programi, univerzitetni študijski programi), dve oziroma eno letno podiplomsko stopnjo ali pa enoviti magistrski študij (magistrski študijski programi, enoviti magistrski študijski programi) in (običajno) tri letno tretjo stopnjo (doktorski študijski programi). (Zakon o visokem šolstvu, uradno prečiščeno besedilo (ZViS-UPB7), Uradni list RS, št. 32/2012 z dne 4. 5. 2012, 33. člen)

Po prenovi višješolski programi še zmeraj prinašajo 6/1. stopnjo izobrazbe, univerzitetni programi, ki so pred prenovo prinašali 7. stopnjo izobrazbe, pa so se po prenovi po stopnji izobrazbe izenačili z visokošolskimi strokovnimi programi in sedaj prinašajo 6/2. stopnjo izobrazbe. Sedanji magistrski programi več ne prinašajo 8/1. stopnje izobrazbe pač pa 7. stopnjo in so izenačeni s starimi univerzitetnimi in specializacijo po starih visokošolskih strokovnih programih. Doktorski programi ostajajo 8/2. stopnja izobrazbe.

Iz prej napisanega je razvidno, da se je visoko šolstvo z bolonjsko reformo precej spremenilo. Rezultat reforme je izenačitev študijskih programov v Sloveniji z ostalimi programi po Evropi. Kvalifikacije slovenskih študentov so tako postale primerljive s kvalifikacijami ostalih študentov v Evropi, precej pa se je povečala tudi mobilnost študentov in profesorjev. Tako se lahko sedaj študenti lahko veliko lažje izobražujejo tudi v tujini (preko Erasmusa), profesorji pa lahko predavajo tudi na tujih univerzah.

Bolonjska reforma je tako na eni strani prinesla paleto izboljšav. Najpomembnejše se zdijo predvsem večja mobilnost in boljša primerljivost programov z drugimi po Evropi

ter primerljivost kvalifikacij – kreditne točke ECTS. Prinesla pa je tudi nekaj slabosti. Predvsem moram izpostaviti pridobitev nižje stopnje izobrazbe študentov na univerzitetnih in magistrskih programih v primerjavi s starimi univerzitetnimi in magistrskimi programi v Sloveniji.

1.2.1. CILJI IZOBRAŽEVANJA IN TRG DELA

Evropski cilj izobraževanja je na znanju temelječa družba. Če se želimo temu cilju približati, moramo imeti dostop do kakovostnega izobraževanja. K temu so pozivale tudi politike v preteklosti, sedaj pa jasno kažejo, da se morajo evropski sistemi izobraževanja prilagoditi zahtevam na znanju temelječe družbe in potrebi po večji ter boljši zaposljivosti. (Pšunder 2007: 5)

Skupni cilji bolonjske reforme v evropskih državah (Svetlik et al. 2012: 11) so:

- »zagotavljanje kakovosti visokega šolstva,
- sprejetje tristopenjskega sistema študija,
- pospeševanje mobilnosti študentov ter akademskega in administrativnega osebja,
- vzpostavitev kreditnega sistema (ECTS) za vrednotenje študijskih obveznosti,
- priznavanje stopenj (sprejem sistema lahko prepoznavnih in primerljivih stopenj),
- aktivna udeležba visokošolskih zavodov, učiteljev in študentov v bolonjskem procesu in sodelovanje študentov pri upravljanju visokošolskega šolstva,
- spodbujanje evropske dimenzije v visokem šolstvu,
- spodbujanje pravičnosti evropskega visokošolskega prostora,
- vseživljenjsko učenje in
- evropski visokošolski prostor in evropski raziskovalni prostor – dva stebra na znanju temelječe družbe.«

Iz zapisanega je moč razbrati, da se izobraževanje v današnjem času vse bolj spreminja v usposabljanje ljudi za trg dela.

Močnik (2013: 225) pravi, da državna politika, ki so jo doslej med drugim izvrševala tudi vodstva univerz, napoveduje, da bo s trgom, korporativnim upravljanjem in

državnim nadzorom nad upravljanjem disciplinirala univerzo, oziroma akademske prakse. Pravi tudi (Močnik 2013: 225 – 226), da je pri univerzi mogoče govoriti o trgu vsaj v treh primerih.

- »Ljudje navadno mislijo, da mora univerza proizvajati delovno silo za trg delovne sile. A ker na trgu tvegajo diplomanti in diplomantke, ne pa ustanova sama, tržni mehanizmi ne morejo neposredno prisiliti univerze, da bi proizvajala prav tisto delovno silo, po kateri je povpraševanje največje.
- Drugi trg je trg univerzitetne ponudbe. Trg delovne sile bi lahko deloval posredno prek trga ponudbe programov: s predpostavko, da bo povpraševanje po tržno konjunktturnih programih večje, bi se univerza morala ravnati po gibanjih na trgih delovne sile. To je iluzija vsaj iz treh razlogov:
  - univerza zaradi zbirokratiziranosti ni sposobna zadosti hitro prilagajati programov tržnim gibanjem;
  - študij navadno traja predolgo, da bi lahko še ujel konjunkturo na trgu;
  - takrat, ko bodo tržno gibanje opazila univerzitetna vodstva (da bodo ponudila ustrezne programe) in študentke, študenti (da bodo povpraševali po teh programih), to gibanje ne bo več ponujalo tržne niše, saj je velika verjetnost, da ga bodo hkrati ali celo prej opazile tudi druge univerze.
- Naposled bi lahko univerze na trgu ponujale svoje iznajdbe. Ob vsej obsedenosti z inovativnostjo pa se zdi, da je področje prenosa znanja v industrijo, področje raznih »spin off« in »start up« podjetij urejeno le tako, da univerza deluje kot kanal za pretok javnih sredstev (in rezultatov javnega dela) v zasebne žepe.«

1.2.2. BOLONJSKA REFORMA NA UNIVERZI V LJUBLJANI

Prenova na ravni Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju UL) je obsegala: »programsko prenovo in strukturne spremembe stopenj izobrazbe, prilagoditev v organizaciji dela in izvedbi postopkov, redno obveščanje in usposabljanje znotraj univerze na področju različnih tem, povezanih s prenovo in cilji, okrepitev in ustanovitev določenih služb (doktorska šola, karierni center, služba za kakovost, analize in poročanje),

vzpostavitev sistema za zagotavljanje kakovosti in publikacije.« (Svetlik et al. 2012: 12)

Zagotavljanje kakovostnega izvajanja študijskih programov se na UL s kombinacijo neposrednega in posrednega spremljanja preverja na več ravneh. Preko skrbnikov študijskih programov, komisij za kakovost članic ter Komisije za samoocenjevanje in razvoj UL članice UL izvajajo redno letno samoevalvacijo. Posredno zagotavljanje kakovosti se, poleg anonimnih študentskih anket, ki jih študentje izpolnjujejo vsako leto, izvaja tudi preko štirih delovnih teles senata UL in članic UL. (Svetlik et al. 2012: 16)

»Pri analizi števila študentov, vpisanih na UL, je treba upoštevati splošna demografska gibanja, saj se število mladih, ki zaključijo srednjo šolo, v Sloveniji v zadnjih letih zmanjšuje, trend pa se bo nadaljeval še v prihodnosti. Za približno tak odstotek, kot se zmanjšuje generacija potencialnih študentov v sklopu demografskih gibanj, se zmanjšuje tudi vpis na UL. Kljub temu je interes za študij na UL visok, saj je še vedno več prijavljenih s prvo željo, kot je razpisanih mest.« (Svetlik et al. 2012: 18)

UL je formalno v prenovljene študijske programe vključila vse cilje bolonjske reforme, vseeno pa je realno pričakovati, da so cilji različno doseženi na različnih članicah. Vključenost študentov v prenovitvene procese je bistveno pripomogla k večjemu upoštevanju njihovih odzivov, interesov, kritik in pobud. (Svetlik et al. 2012: 19)

1.2.3. (NE)USPEŠNOST BOLONJSKE REFORME

Bolonjska reforma gotovo ni izpolnila vseh pričakovanj, je pa nesporno odprla visokošolski prostor, omogočila višjo stopnjo izbirnosti in mobilnosti. Vmes se je že pripravljala tudi sprememba Zakona o visokem šolstvu (do katere sicer še vedno ni prišlo), katerega namen je bil nedvoumno in jasno opredeliti javno službo znanstveno raziskovalnega in pedagoškega dela, omogočiti univerzam modernizacijo, študentom želeno vključenost in participacijo, premik h kakovosti na vseh ravneh visokošolskega prostora in nenazadnje, brezpogojno opredeliti pravico do visokošolske izobrazbe, kot pravico, ki je kot del vseživljenjskega učenja dostopna vsem pod enakimi pogoji in brezplačno. (Pikalo 2013: 7-8)

Rebolj (Rebolj 2013: 9) pravi, da je bolonjska reforma do sedaj deloma uspela. Pomembne izboljšave so bile dosežene predvsem v formalnem pogledu. Študijski programi so sedaj evropsko primerljivo strukturirani, s tem pa je zagotovljena tudi enostavnejša prepoznavnost stopenj izobrazbe, lažji so prehodi med programi, tudi med institucijami in državami, večja je preglednost za delodajalce. Boljši je tudi način vrednotenja znanja, boljše organiziranje študijske dejavnosti, vzpostavljeni so mehanizmi spremljanja uspešnosti izvajanja študijske dejavnosti, večji je poudarek na spremljanju in razvoju kakovosti. Pravi pa tudi, da se bolonjska reforma še ni končala z vidika reforme temeljnih vrednot, kot je na primer zavedanje profesorjev, da so odgovorni za uspeh svojih študentov in da bo bolonjska reforma dokončno uspela šele, ko bodo vsi profesorji svoje ambicije in energijo usmerili prvenstveno v oblikovanje in izvajanje študijskih programov, v katerih bodo študenti na najustreznejši možen način z radostno radovednostjo, iskali, spoznavali, pridobivali spretnosti, skozi katere se bodo razvili v zrele, razgledane, ustvarjalne in sposobne družbeno odgovorne osebnosti.

1.2.4. PODOBNOST ODNOSA PROFESOR – ŠTUDENT Z ODNOSOM SOCIALNI DELAVEC – UPORABNIK

Svetlik in ostali avtorji pravijo, da so študenti eni glavnih deležnikov univerze, saj s svojim študijem in drugimi aktivnostmi ter s kritičnim odnosom do nje univerzo sooblikujejo. Njihove poglede na programe, delo in študij je zaradi tega potrebno obravnavati resno ter zaupati njihovim ocenam, predvsem pa v višjih letnikih študija, ko se skozi študijski proces oblikujejo v zrele osebnosti. Pravijo, da na to kažejo tudi njihovi odgovori, ki ne izražajo zgolj negativnih kritik, ampak tudi pohvale iste fakultete ali istega programa. (Svetlik et al. 2012: 59)

Sicer pa študentskih ocen programov bolonjskega študija in njihovega izvajanja na UL ne moremo jemati kot edini pokazatelj stanja študijske dejavnosti, saj je treba upoštevati veliko drugih dejavnikov delovanja UL. Vsekakor pa so zelo pomemben pokazatelj znakov, med katerimi so nekateri tudi povezani z bolonjsko preno, drugi pa so se ob prenovi bolj pokazali. Raziskava Svetlika in ostalih je pokazala, da študentje bolonjske preнове ne ocenjujejo pretirano dobro in ne pretirano slabo. Ocena ne govori o tem, da so bili do sedaj doseženi vsi s preno zastavljeni cilji, čeprav se

nekateri cilji že uresničujejo. Upoštevati je namreč treba, da je prenova še vedno v teku in da gre v veliki meri za proces skupnega učenja. (Svetlik et al. 2012: 69)

Vidimo, da je eden izmed namenov bolonjske reforme tudi večja vključenost in upoštevanje študentov. Študentje tako več sodelujejo pri oblikovanju programov (predlogi v anketah), vključuje se Študentski svet, študentje sodelujejo v senatih fakultet in podobno.

Tukaj lahko vidimo tudi povezavo s socialnim delom in sicer podobnost med odnosom socialni delavec – uporabnik in profesorji – študentje. V socialnodelovnem odnosu je uporabnik ekspert iz lastnih izkušenj, socialni delavec pa spoštljiv in odgovoren zaveznik. (Čačinovič Vogrinčič 2008: 34)

Odnos med socialno delavko in uporabnikom definiramo kot delovni odnos, ki je opora socialni delavki, da vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov. Uporabniki in socialni delavci so sodelavci v skupnem projektu in soustvarjajo deleže v rešitvi. (Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 9)

Pravzaprav so tudi študentje uporabniki univerze (in fakultete). Odnos med univerzo in študenti (in tudi med posamezno fakulteto in njenimi študenti) se po bolonjski reformi z vse večjim vključevanjem in upoštevanjem študentov približuje odnosu med socialnimi delavci in uporabniki, čeprav je pot do tega še dolga.

1.2.5. KVALIFIKACIJE IN KOMPETENCE

Izdelava ogrodij kvalifikacij najprej zahteva prečiščenje koncepta visokošolske kvalifikacije. V precejšnjem delu kontinentalne Evrope se izraz kvalifikacija (kvalificiran) uporablja predvsem v razmerju do zaposlitve in ne v razmerju do (načina) izobraževanja. V tem novem pogledu gre za visokošolsko kvalifikacijo: za *qualificatio*, zmožnost, ki jo potrjuje podeljena listina. Ta zmožnost je tako akademska (zmožnost za nadaljnji študij na višji stopnji) kot poklicna (zmožnost za opravljanje določenega dela). (Zgaga 2004: 128)

Razvita nacionalna ogrodja kvalifikacij bi nedvomno lahko pomembno pospešila uresničevanje enega izmed najpomembnejših bolonjskih strukturnih ciljev – večjo razvidnost in primerljivost visokošolskih sistemov. Zamisel o kvalifikacijskem ogrodju

evropskega visokošolskega prostora kot krovnem konceptu pa bi morala biti utemeljena s splošnim soglasjem o vprašanjih, kot so delovna obremenitev in kreditni sistem, deskriptorji posameznih ravni študija, vrste in profili kvalifikacij, orodja, ki jih opisujejo, ipd. (Zgaga 2004: 129)

Kakovost študijskih programov igra pomembno vlogo pri rezultatih končnega produkta – zaposljivega diplomanta z doseženimi kompetencami in znanji, potrebnimi za uspešen vstop na trg dela. Zato je potrebna razvojno naravnana strategija visokošolskega prostora, podprta z ustreznimi in merljivimi kazalci, skozi katere bo lahko vsak deležnik uresničeval zadane cilje in spremljal svoj napredek. (Jesih 2013: 40)

Pojem kompetenc, kot se v zadnjem času uveljavlja v izobraževanju in oblikovanju politik, pomeni sposobnost uporabe znanja v praksi. Poznane so tri kategorije kompetenc: teoretične, strokovno specifične in generične, ki so pogosto med seboj povezane. Pridobljeno znanje med študijem v razmerju do kompetenc samo po sebi še ne pomeni dejanske zmožnosti za uporabo znanja. Za spodbujanje relevantnih delovnih izkušenj so snovalci programov pripravili učne načrte za praktično usposabljanje v visokošolskih strokovnih programih in jih ekvivalentno ovrednotili s kreditnimi točkami (KT), kar predstavlja dovršen delež pridobivanja in razvijanja kompetenc. Naloga študentov je, da integrirajo na fakulteti pridobljeno znanje s prakso, ki jim zagotavlja avtentične učne situacije, v katerih lahko teoretično znanje sami preizkusijo. (Kristl 2013: 19)

Bezenšek pravi, da kompetentnost vključuje znanje, sposobnost, motivacijo, obnašanje in vedenje. Ne moremo pa predpostavljati, da višja izobrazba pomeni tudi večjo kompetentnost, ker enoznačne zveze med kompetentnostjo in stopnjo dosežene izobrazbe ni, čeprav je tudi res, da je kompetentnost merilo uspešnosti v izobraževanju. Končni cilj institucionalnega formalnega izobraževanja je vsekakor razvoj takšne posameznikove kompetentnosti, da je sposoben prevzeti odgovornost za svoja dejanja in konstruktivno reševanje problemov, s katerimi se sooča. (Bezenšek 2007: 12)

1.2.6. KOMPLEKSNOST POJMA »KOMPETENOST«

Rudi Kotnik v svojem delu ugotavlja, da lahko shajamo tudi brez pojma kompetence in bi ga po njegovem mnenju lahko brez škode ukinili, saj je kot pojem nejasen in ustvarja zmedo zaradi mnoštva pomenov, v razponu od najprej ožjega, kjer gre le za uspešno izvedbo nalog na delovnem mestu, do širših ali pa bolj holističnih pomenov, kjer se pojavljajo nejasni izrazi kot dinamično, kompleksno, globoke kognitivne strukture itd. Pojem lahko pomeni tudi funkcionalno znanje. Vse to, kar že je, ali kar bi želeli v izobraževanju, je namreč izrazljivo z že obstoječimi izrazi. Drugi razlog je v tem, kar pojem lahko prinaša: pristop, ki z dolgimi sezname kompetenc fragmentira dejavnost poklica. Naslednji je v tem, da se s tem spreminja vloga izobraževanja, ki postaja vedno bolj instrumentalna, podrejena ekonomskim in tržnim ciljem. In nenazadnje: izraz je problematičen, saj se napravi neupravičen preskok iz vsakdanje rabe izraza na strokovno raven. Čeprav kompetentnost v slovenskem jeziku pomeni pristojnost, se v vsakdanjem življenju vseeno uveljavlja tudi pomen obvladovanja ali usposobljenosti. (Kotnik 2013: 9)

Poenostavljeno bi lahko rekli, da je prehod iz vsakdanjega pojma kompetentnosti na strokovni pojem in pojem pedagoške vede (ki naj bi omogočal objektivnost, instrumentalizacijo in merljivost) poskus, ki služi namenom marketinga: »če boste pridobili kompetence, ki vam jih ponujamo, boste kompetentni«. Še korak dlje od tega pa: »kompetentnost je vsota kompetenc« ali »kompetence so obljuba ali zagotovilo kompetentnosti«. (Kotnik 2013: 94)

Za jasnejši pomen izraza »kompetenten« lahko pogledamo v Slovar slovenskega knjižnega jezika: »kompetenten kompeténten -tna -o prid., kompeténtnejši (ê) 1. nanašajoč se na kompetenco; pristojen, pooblaščen: za reševanje teh vprašanj je kompetenten delavski svet; ni bil kompetenten, da bi odstavil tajnika / o tem povprašaj na kompetentnem mestu 2. ki temeljito pozna, obvlada določeno področje; usposobljen, poklican: za presojanje umetnosti se ne čuti dovolj kompetentnega; to je delo enega najkompetentnejših poznavalcev Prešerna / naslonil se je na kompetentne vire zanesljive; sam.: to presojo prepuščam bolj kompetentnim.« (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU: Iskanje po Slovarju slovenskega knjižnega jezika 2015)

Kompetentnost torej najprej pomeni pristojnost, katere podlaga je v obvladovanju oziroma usposobljenosti. Slovenski jezik v svoji dozdajšnji rabi izraza kompetentnost ni neposredno omogočal za izražanje usposobljenosti oziroma obvladovanja, ampak šele posredno, kot podlago za pristojnost. Če pa bi želeli, da bi ta dodaten pomen pridobil, bi ugotovili, da za to že imamo dva izraza (usposobljenost – kot lastnost osebe v širšem smislu, obvladovanje – ki je naravnano na delovanje). Angleško razlikovanje competence – competency bi tako lahko izrazili s pojmovno dvojico usposobljenost – obvladovanje. Seveda bi bilo treba upoštevati kontekst, saj splošnega in splošno sprejetega enotnega pomena ni. (Kotnik 2013: 98)

1.2.7. KOMPETENCE, KI NAJ BI JIH ŠTUDENTJE PRIDOBILI NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO

»Diplomanti/diplomantke prve stopnje bodo usposobljeni, da v praksi prepoznajo, kritično analizirajo in povežejo, raziskujejo, ocenijo in načrtovano uporabijo vire različnih (uporabniških in strokovnih) sistemov; v partnerskem, etično in profesionalno odgovornem sodelovanju z njimi soustvarijo potrebne rešitve oziroma zelene razplete, mrežijo, razvijajo inovativne pristope v podpori in pomoči pri reševanju socialnih stisk in psihosocialnih problemov ljudi na poseben, socialnodelovni način, ki se razlikuje od pristopa drugih poklicnih disciplin na področju socialnega varstva.« (Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Dodiplomski študij. Program 1. stopnje 2015)

Kompetence, ki jih študentke in študenti pridobijo na prvi stopnji na praksi, pa so: »sposobnost soustvarjanja izvirnih projektov podpore in pomoči v dialogu z uporabniki in drugimi udeleženci na konkretnem področju SD; spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov in sposobnost iskanja pomoči zase; spretnosti in znanja za omogočanje dostopa do pomembnih virov ter sredstev in uporabe omrežij na konkretnem področju SD; znanje in sposobnost vzpostavljanja prvega stika in delovnega odnosa na konkretnem področju SD; znanje in sposobnost pogovarjanja (spoznavanja, pogajanja, dogovarjanja), vodenja razgovora v smeri zelenih razpletov na konkretnem področju SD; znanje in sposobnost beleženja in dokumentiranja na konkretnem področju SD; sposobnost raziskovanja in refleksije osebne vpletenosti sodelujoče-ga v postopke SD; zmožnost prevzemanja etične in profesionalne

odgovornosti biti socialna delavka, delavec.« (Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Dodiplomski študij. Program 1. stopnje 2015)

Kompetence pri programu 2. stopnje Socialno delo z družino (Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Podiplomski študij. Magistrski (2. stopnja) 2015) so:

- »poznavanje in razumevanje konceptov, teorij, fenomenov in metod in postopkov socialnega dela,
- sposobnost analize in sinteze znanja o družini v sodobni družbi, kar omogoča diferencirano razumevanje problemov in je podlaga za soustvarjanje uresničljivih rešitev v socialnem delu z družino,
- sposobnost uporabe raziskovalnih metod v socialnem delu, postopkov in procesov na področju socialnega dela z družino,
- sposobnost za strateško razmišljanje in ravnanje,
- sposobnost uporabe znanja, postopkov in metod v praksi,
- sposobnost za kritično in etično (samo)refleksijo mišljenja in ravnanja,
- prepoznavanje in razumevanje raznovrstnosti in odzivanje nanje,
- prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk in kriz, vezanih na družbene in osebne okoliščine,
- sposobnost soustvarjanja zelenih razpletov z upoštevanjem perspektive uporabnika,
- veščine komuniciranja,
- inovativnost, sposobnost za timsko, skupinsko in projektno delo,
- sposobnost mreženja,
- sposobnost skupnega vodenja in soupravljanja,
- sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju,
- profesionalnost: sposobnost profesionalne discipline, skrb za lastni profesionalni razvoj, za razvoj, uveljavljanje in ugled stroke in posredovanje znanja.«

Kompetence pri programu 2. stopnje Socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola (Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Podiplomski študij. Magistrski (2. stopnja) 2015) so:

- »razumevanje temeljnih teoretskih konceptov s področja hendikepa, človekovih pravic, večkulturnosti, spolov in njihovo součinkovanje,

- znanje za kritično raziskovanje v socialnem delu,
- sposobnost uporabe znanja v praksi in kritična refleksija,
- kritična refleksija relevantne zakonodaje in javnih politik,
- razumevanje koncepta moči, izključevanja in vključevanja,
- razumevanje in uporaba konceptov antidiskriminacije in medkulturnega socialnega dela,
- sposobnost razumevanja (ne)strpnosti, predsodkov, konstrukcije drugega, tujosti, socialne distance, reproduciranja neenakih možnosti in nasilja,
- znanje in metode o socialnem vključevanju ter pluralizaciji programov in storitev v socialnem varstvu.«

Kompetence pri programu 2. stopnje Socialno delo so (Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Podiplomski študij. Magistrski (2. stopnja) 2015) so:

- »Poznavanje in razumevanje
  - temeljnih vrednot, načel in spretnosti sodobnega participatornega socialnega dela,
  - teorije, pristopov in metod sodobnega participatornega socialnega dela na področju psihosocialne podpore in pomoči (svetovalnega dela),
  - osnovnih modelov in načel socialne države, socialne varnosti...,
  - osnovnih družboslovnih in humanističnih teorij in konceptov, ki so ključnega pomena v socialnem delu,
  - področij socialnega dela, s posebnim poudarkom področjem socialnega dela v vzgoji in izobraževanju, supervizije v socialnem delu, splošnega razvoja teorij in metod socialnega dela,
  - osnovnih pedagoško andragoških zakonitosti, zlasti z vidika svetovalnega dela.
- Sposobnost sinteze
  - temeljnih konceptov sodobnega participatornega socialnega dela z načini njihovega udejanjanja v praksi posrednega in neposrednega socialnega dela (zlasti na področju vzgoje in izobraževanja, supervizije, raziskovanja, socialne politike idr. ...),
  - družbenih, pravnih, psiholoških in antropoloških teorij v teorije, metode in postopke socialnega dela,

- med pravnimi, ekonomskimi in (socialno-) političnimi dejavniki socialnega dela in prakso socialnega dela,
- različnih teorij v osebne teoretične matrice in pristopov, metod ter tehnik v osebni stil dela oz. sodelovanja (na področju vzgoje in izobraževanja, supervizije ...).
- Uporaba
  - jezika sodobnega participatornega socialnega dela,
  - metod in temeljnih spretnosti participatornega socialnega dela,
  - pravnih postopkov,
  - razumevanja socialnopolitičnih pojmov pri praktičnem delu,
  - teorije in konceptov za snovanje akcije (projekta), za razumevanje determinant procesov in izidov lastnega dela,
  - projektnega načina dela,
  - metod socialnega dela v praktičnem okolju,
  - metod in tehnik supervizije.
- Kritična refleksija (in dosledna uporaba etike udeležnosti, krepitev moči).«

Kompetence pri programu 2. stopnje Duševno zdravje v skupnosti (Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Podiplomski študij. Magistrski (2. stopnja) 2015) so:

- »diplomanti so sposobni kritične presoje sodobnih teorij in obstoječih praks duševnega zdravja v skupnosti in imajo potrebne spretnosti za avtonomno strokovno skupnostno delo z ljudmi s težavami v duševnem zdravju,
- znajo kritično ovrednotiti obstoječe službe duševnega zdravja v skupnosti in so sposobni načrtovati in izpeljati praktični inovativni projekt na podlagi evalvacije potreb,
- občutljivi so za uporabniško perspektivo.
- razumejo, kritično vrednotijo in uporabljajo različne metode kvalitativnega raziskovanja,
- znajo raziskovati skupaj z uporabniki in drugimi akterji,
- občutljivi so za spolna in kulturna vprašanja v kontekstu duševnega zdravja in antidiskriminacijska načela,
- znajo prepoznati in reflektirati svoje predsodke,
- znajo reflektirati izkušnje ob praktičnem delu ter integrirati teorijo in prakso,

- sposobni so vnašati nova znanja v obstoječe time,
- sposobni so uporabljati relevantne domače in mednarodne vire,
- sposobni so napisati znanstveno besedilo,
- usposobijo se za mednarodno znanstveno in praktično sodelovanje.«

Kompetence pri programu 2. stopnje Socialno delo s starimi ljudmi (Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Podiplomski študij. Magistrski (2. stopnja) 2015) pa so:

- »socialne posledice staranja prebivalstva,
- odnos sodobne družbe do starih ljudi,
- razvoj organiziranih oblik pomoči in ustanov za stare,
- razvoj in specifičnosti socialnega dela s starimi ljudmi,
- interdisciplinarnost na področju dela s starimi ljudmi,
- pojavi, povezani s staranjem: demenca, umiranje, institucionalizacija,
- raziskovanje v socialnem delu s starimi ljudmi,
- socialno delo s starimi ljudmi v skupnosti in institucijah.«

Kako usposobljene se študentke in študenti FSD počutijo glede na zgornje »kompetence«, bom predstavil v nadaljevanju v raziskavi.

1.2.8. KREDITNE TOČKE ECTS

Kot smo omenili že zgoraj, je ena vidnejših in pomembnejših sprememb, ki jih je prinesla bolonjska reforma, tudi Evropski prenosni kreditni sistem (ECTS) – torej kreditne točke (tudi KT), ki jih študentje pridobijo, ko opravijo določen izpit. Povprečna študijska obremenitev vsakega posameznega študenta tako znaša 60 kreditnih točk v enem letu na določeni stopnji študija.

»ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) je sistem za nabiranje in prenos kreditnih točk. Izboljšuje preglednost in primerljivost sistemov in študijskih programov ter omogoča mobilnost študentov in medsebojno priznavanje opravljenih študijskih obveznosti. Uporablja se za nabiranje kreditnih točk, potrebnih za končanje študijskega programa, pa tudi za prenos kreditnih točk iz enega študijskega programa v drugega, in sicer med visokošolskimi zavodi v Republiki Sloveniji ter visokošolskimi zavodi iz Republike Slovenije in tujine.« (Geacollage 2015)

»ECTS pripomore k privlačnosti evropskega visokega šolstva v primerjavi s sistemi zunaj njega, lajša dostop na trg dela, omogoča pa tudi priznavanje znanja, usposobljenosti in zmožnosti, pridobljenih s formalnim ali neformalnim učenjem in tako pripomore k razširjanju in uveljavljanju vseživljenjskega učenja.« (Geacollage 2015)

Bolonjski proces stremi k zagotovitvi dveh enakosti. Prva je enakost univerz, pri čemer so sicer še vedno nekatere med seboj bolj enake kot druge. Druga pa je enakost med študenti različnih držav EU, ki temelji na ideji, da bi se študentska uspešnost lahko merila v nekakšni univerzalni enoti, ki naj bi zagotovila enakost med študenti. To merimo z ECTS, ki naj bi predstavljal povprečno študentovo delo za pridobljeno znanje. Čeprav vsi študentje v povprečju pridobijo 60 ECTS v študijskem letu, njihova obremenitev variira med 900 in 750 ur na semester. Zelo dolgo se že razvijajo debate o tem, zakaj morajo na primer nemški študentje za 1 ECTS vložiti 30 ur, avstrijski pa 25 ur dela. (Huber 2012: 212)

V Sloveniji število ur za pridobitev 1 ECTS ni točno določeno, načeloma pa velja pravilo nekje med 25 in 30 ur študentovega dela.

Uspešna uvedba ECTS pa ni mogoča, dokler študij temelji na mehanicistični konceptualni podlagi, t.j. zgolj na preračunavanju pedagoških ur (predavanja, vaje ipd. – torej učiteljske in ne vse študentske delovne ure) v kreditne točke ECTS (opravljene študijske obveznosti – to je, študijske in ne učiteljske obveznosti), pač pa dejansko zahteva temeljito kurikularno reformo na visokošolskem zavodu in spremembo paradigme: od t.i. teacher-centred (torej učenje usmerjeno na učitelja) k student-centred (učenje usmerjeno na študenta). (Zgaga 2004: 140)

European Student's Union (Evropska študentska organizacija) in Education International (Mednarodni sindikat učiteljev) »student-centered learning« (učenje usmerjeno na študenta) definirata kot učenje, ki temelji na inovativnih metodah poučevanja, ki vzpodbujajo učenje in komunikacijo tako s profesorji kot z ostalimi študenti ter jemljejo študente resno kot aktivne udeležence v njihovem učnem procesu, s spodbujanjem prenosljivih sposobnosti, kot so reševanje problemov, kritično in reflektivno razmišljanje. (ESU and EI 2010: 5)

Tako tudi tukaj vidimo povezavo s socialnim delom (o čemer smo govorili že zgoraj), saj se odnos med profesorji in študenti v bolonjskem procesu izenačuje in se približuje

odnosu med socialnim delavcem in uporabnikom. Tako kot socialne delavke in delavci upoštevajo uporabnike kot enakovredne sogovornike, kot eksperte iz lastnih izkušenj in z njimi soustvarjajo želene izide, tudi profesorji (in študentje med seboj) upoštevajo študente kot sebi enake.

1.3. ZAPOSLOVANJE SOCIALNIH DELAVK IN DELAVCEV

Glavni namen študentk in študentov Fakultete za socialno delo po študiju je seveda zaposlitev v socialnem varstvu (lahko pa se zaposlijo tudi na drugih področjih). V nadaljevanju bom to področje na kratko predstavil.

Socialno varstvo je mreža javnih izvajalcev, programov in ukrepov države, ki je namenjena reševanju socialnih stisk in težav posameznikov ter ranljivih skupin prebivalstva. V sistemu socialnega varstva je urejena dejavnost, ki je namenjena preprečevanju socialne ogroženosti posameznika in z zakoni definiranih ranljivih skupin prebivalstva. Slovenija je glede na določbe Ustave RS pravna in socialna država, zato je socialnemu varstvu znotraj pravnega sistema namenjena posebna pozornost. Načelo socialne države se uresničuje z delovanjem sistema socialnega varstva, z oblikami socialnega zavarovanja in z zagotavljanjem posebnih pravic ranljivim skupinam prebivalstva. (Mikulec, Regvar 2014: 10)

Po podatkih Eurostata (Eurostat. Your key to European statistics 2015) v Sloveniji porast revščine v času recesije od leta 2009 do leta 2013 znaša kar 3,2 %. Če to primerjamo s povprečjem Evropske unije, ki znaša 0,6 %, vidimo, da je v Sloveniji ta odstotek za kar več kot petkrat višji. Slovenija je v letih 2012 in 2013 na drugem mestu po naraščanju revščine v Evropski uniji, takoj za Litvo.

V letu 2012 je bilo v socialnem varstvu v Sloveniji (Eurostat. Your key to European statistics 2015) zaposlenih le 1,9 % oseb glede na posamezne dejavnosti javnih storitev v osebah, povprečje v Evropski uniji pa znaša 4,2 %. Tako je socialno varstvo v Sloveniji glede na zaposlene v primerjavi z EU kar več kot dvakrat bolj podhranjeno.

Glavne skupine zaposlenih so znotraj javnega sektorja, in sicer v domovih za starejše, ki delujejo na 122 lokacijah, v 35 varstveno-delovnih centrih, v petih posebnih socialnovarstvenih zavodih in v 62 centrih za socialno delo. Zasebnikov z dovoljenjem za delo je 57 različnih izvajalcev za različna področja, 76 je izvajalcev socialne oskrbe

na domu, ki imajo občinske koncesije, k skupni vsoti zaposlenih pa lahko prištejemo še zaposlene v približno 450 nevladnih organizacijah, ki se financirajo preko javnih razpisov, mednarodnih projektov, donacij, članarin in storitev na trgu. Ocenjuje se, da je znotraj teh organizacij že približno 600 zaposlenih. Postopoma se dviga tudi zaposlenost v socialnem podjetništvu. (Mikulec, Regvar 2014: 10)

Trenutno v institucionalnem delu socialnega varstva različne institucije dnevno skrbijo za 22.921 uporabnikov, kar je malo več kot 1 % celotnega prebivalstva. S storitvami, programi, pravicami iz javnih sredstev, javnimi pooblastili in drugimi nalogami pa imajo zaposleni na področju socialnega varstva vsaj enkrat letno stik z vsakim drugim Slovincem. (Mikulec, Regvar 2014: 10)

Primerjava mednarodnih podatkov o zaposlenosti kaže, da je področje socialnega varstva v Republiki Sloveniji kadrovske podhranjeno, saj povprečna zaposlenost na področju socialnega varstva v deležu na 100.000 prebivalcev močno zaostaja. V Sloveniji dosegamo le 42-odstotno zaposlenost povprečja EU, zato je dolgoročno mogoče pričakovati trend rasti zaposlovanja tudi v tem sektorju. (Mikulec, Regvar 2014: 11)

Delo na področju socialnega varstva zahteva usposobljenost posameznika, etično držo in sposobnost za sodelovanje na več ravneh – tako z uporabnikom kot tudi z različnimi institucijami. Ker gre za kompleksno dejavnost, je priporočljivo, da se izobraževanje izvaja po načelu: Homo sum, humani nihil a me alienum puto (Človek sem, nič človeškega mi ni tuje). Usposabljanje za delo v socialnem varstvu je potrebno na teoretični in praktični ravni, saj mora posameznik tudi med krajšimi izobraževalnimi procesi spoznati socialne probleme in oblike njihovega reševanja. (Mikulec, Regvar 2014: 11)

Za razliko od podjetniških okolij se socialno varstvo kot sistem že vsa leta upravlja konzervativno, skladno z omejenimi možnostmi financiranja ter z obsežno zakonodajo, ki v celoti zajema 256 pravnih aktov. Sistem financiranja socialnega varstva je odvisen od davkov in prispevkov, cene storitev in plače zaposlenih na tem področju pa so odvisne od regulacije na ravni države, morebitni presežki prihodkov se vračajo v osnovno dejavnost. Socialna politika se v času gospodarskih nihanj v Sloveniji ni ravnala proticiklično, temveč tako, da so v gospodarskih krizah omejevali zaposlovanje, pravice iz javnih sredstev in obseg pomoči, v obdobju gospodarske

konjunktura pa se je zaposlenost povečala in sprejeti so bili izboljšani ukrepi pomoči. Tudi na področju socialne politike se zato pričakuje napredek in uveljavljanje funkcije, ki jo socialno varstvo ima v razvitih sodobnih družbah. (Mikulec, Regvar 2014: 12)

Kvalifikacijska struktura na področju socialnega varstva (Mikulec, Regvar 2014: 18 - 19) si glede na kvalifikacije pridobljene v in izven sistema formalnega izobraževanja sledi takole:

- socialna oskrbovalka oz. socialni oskrbovalec na domu,
- delovna inštruktorica oz. delovni inštruktor,
- organizatorica oz. organizator socialne mreže,
- diplomirana socialna delavka oz. diplomirani socialni delavec (UN),
- magistrica oz. magister socialnega dela in specialistka oz. specialist,
- magistrica oz. magister znanosti ter
- doktorica oz. doktor znanosti.

V socialnem varstvu vidim precej velik problem na področju zaposlovanja vse večjega števila ljudi iz drugih strok v socialnem varstvu. Zakon o socialnem varstvu (Zakon o socialnem varstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZSV-UPB2), Uradni list RS, št. 3/2007) v 69. členu določa, da socialnovarstvene storitve opravljajo strokovni delavci in strokovni sodelavci. Strokovni delavci po tem zakonu so delavci, ki so končali višjo ali visoko šolo, ki izobražuje za socialno delo, in so opravili pripravništvo ter strokovni izpit za delo na področju socialnega varstva. Strokovni delavci pa so tudi delavci, ki so končali višjo ali visoko šolo psihološke smeri, pedagoške smeri in njenih specialnih disciplin, upravne, pravne, sociološke, zdravstvene smeri – smer delovne terapije in teološke smeri z ustrežno specializacijo ter imajo eno leto delovnih izkušenj na področju socialnega varstva, opravljeno pripravništvo in strokovni izpit po tem zakonu. Strokovni delavci v domovih za otroke in v socialnovarstvenih zavodih za usposabljanje pa so prav tako delavci, ki so končali višjo ali visoko šolo, ki izobražuje za socialno delo in so opravili pripravništvo ter strokovni izpit za delo na področju socialnega varstva in delavci, ki so končali višjo ali visoko šolo pedagoške, socialno pedagoške, psihološke ter defektološke smeri in so opravili pripravništvo in strokovni izpit. Poleg prej omenjenih strokovnih delavcev pa so (po besedah predstavnikov MDDSZ in Socialne zbornice Slovenije) v socialnem varstvu zaposleni tudi diplomanti npr. Biotehniške fakultete ali pa Fakultete za šport.

Socialne delavke in socialni delavci pa se zaposlujejo tudi izven področja socialnega varstva. Milošević Arnold in Poštrak (Milošević Arnold, Poštrak 2003: 114) jih imenujeta sekundarna področja. To so področje zdravstva, kjer v bolnišnicah socialni delavci socialne storitve opravljajo na predlog zdravnikov, področje socialnega dela v šolah ter na področju prevzgoje in še na nekaterih drugih področjih. Vprašanje o usposobljenosti za delo na področju socialnega dela v šoli in na področju zdravstva sem poleg vprašanj o usposobljenosti za delo na različnih področjih socialnega varstva uporabil tudi v raziskavi, ki sledi v nadaljevanju.

Resen problem pa je v zadnjem času postal tudi beg možganov, ki ga v Sloveniji jemljemo preveč zlahka in se ne zavedamo resnosti njegovih posledic. Slovenija s svojim ravnanjem, ko ne razvija podpornih stebrov osamosvajanja mladih in jim ne zagotavlja socialne varnosti po zaključku študija, izgublja velik potencial – potencial posameznikov, ki svoje ideje in znanje nosijo v tujino, kjer so njihove kompetence bolje prepoznane in cenjene. (Urbanc 2013: 6)

V teh časih je zelo opazno, da se vse več mladih izobraženih ljudi odloča za zaposlitev v drugih državah, kjer imajo možnosti za zaposlitev, boljše pogoje za delo in višje plače. To sicer lahko povežemo tudi s tem, da želi Evropska unija doseči večjo mobilnost državljanov članic EU ali pa se tolažimo s tem, da bodo ti ljudje prišli nazaj, ko si bo Slovenija popolnoma opomogla od finančne krize in bodo s seboj prinesli pomembno znanje, vendar je še mogoče najverjetneje, da se ti ljudje v Slovenijo več nikoli ne bodo vrnili.

1.3.1. PRIPRAVNIŠTVO

Kot pogoj za zaposlitev v socialnem varstvu je obvezen opravljen strokovni izpit. Strokovne izpite izvaja Socialna zbornica Slovenije. Za pristop k strokovnemu izpitu je obvezno enoletno pripravništvo, ki mora biti skladno z Zakonom o delovnih razmerjih plačano, in sicer v višini 70 % plače strokovnega delavca na delovnem mestu. Ta znesek ne sme biti nižji od minimalne plače, določene z zakonom. (Zakon o delovnih razmerjih (uradno prečiščeno besedilo) (ZDR-1), Uradni list RS, št. 21/2013)

Tudi pripravništvo je do sedaj izvajala Socialna zbornica Slovenije. Problem se pojavi, ko ugotovimo, da je bil zadnji razpis za pripravništvo objavljen aprila 2013. Sedaj torej

že več kot dve leti diplomantke in diplomanti ter magistrice in magistri socialnega dela čakajo na nov razpis, ki ga Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ne objavi zaradi pomanjkanja sredstev.

V namen ureditve področja pripravništva v socialnem varstvu v Sloveniji se je na Fakulteti za socialno delo oblikovala Študentska skupina za ureditev pripravništva v socialnem varstvu. Člani skupine smo študentje socialnega dela, ki se aktivno borimo za ureditev tega področja ob podpori Socialne zbornice Slovenije, Fakultete za socialno delo, Kariernega centra Univerze v Ljubljani, Sindikata Mladi plus, Študentske organizacije Slovenije, predsednika Republike Slovenije in ostalih. Podprli so nas tudi delodajalci na čelu s Sindikatom centrov za socialno delo, Skupnostjo centrov za socialno delo, Skupnostjo socialnih zavodov in številnimi nevladnimi organizacijami. Ocenjujemo, da se je do sedaj nabralo že približno 500 ljudi (različnih strok – največ pa seveda socialnih delavk in delavcev), ki čakajo na pripravništvo v socialnem varstvu. Skupina za ureditev pripravništva v socialnem varstvu pospešuje urejanje področja pripravništva in se o tem področju dogovarja z ministrstvom (MDDSZ), ki pripravlja analizo o pripravništvih in bo odločalo o prihodnosti pripravništva na vseh področjih – tudi na področju socialnega varstva. Glavni kratkoročni cilj, ki ga Študentska skupina za ureditev pripravništva na področju socialnega varstva želi doseči, je omogočeno pripravništvo (enako, kot je bilo to še z zadnjim razpisom aprila 2013) za vse, ki trenutno čakajo pripravništvo. Glavni dolgoročni cilji pa so omogočiti diplomantkam in diplomantom ter magistricam in magistrum socialnega dela boljši prehod iz izobraževanja v zaposlitev, ukinitvev prepovedi zaposlovanja v javnem sektorju in večja prednost pri zaposlovanju socialnih delavk in delavcev v socialnem varstvu pred drugimi poklici.

1.3.2. STROKOVNI IZPIT

Zakon o socialnem varstvu v 70. členu navaja, da morajo imeti strokovni delavci za zaposlitev v socialnem varstvu opravljen strokovni izpit, pogoje katerega po 71. členu ZSV določa socialna zbornica. (Zakon o socialnem varstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZSV-UPB2), Uradni list RS, št. 3/2007)

Sestavni deli strokovnega izpita (Pravilnik o strokovnem izpitu na področju socialnega varstva, Socialna zbornica Slovenije) so:

- splošni del, ki obsega:
  - »ustavno ureditev države,
  - sistem zakonodajne, izvršilne in sodne funkcije oblasti ter razmerja med njimi,
  - organizacijo in funkcijo lokalne samouprave,
  - organizacijo javnih služb,
  - ureditev institucij Evropske unije in njenega pravnega sistema,
  - varovanje osebnih podatkov;«

- posebni del, ki obsega:
  - »osnove pravne ureditve socialne varnosti,
  - mednarodne dokumente za področje socialnega varstva,
  - sistem in organizacijo socialnega varstva ter pravice iz naslova socialnega varstva,
  - pravno ureditev zakonske zveze in družinskih razmerij,
  - invalidsko varstvo in institucionalno varstvo otrok s posebnimi potrebami,
  - kazensko procesno in materialno pravo ter izvrševanje kazenskih sankcij,
  - nepravdno procesno pravo,
  - varstvo otrok,
  - vloga nevladnih organizacij na področju socialnega varstva,
  - strateške dokumente socialnega varstva,
  - varstvo odraslih,
  - socialno preventivo;«

- ter izbirni del, ki obsega naslednje vsebine:
  - »materialna ogroženost (nezaposlenost, socialna izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti, revščina in brezdomstvo),
  - partnerski odnosi (zakonska zveza, partnerstvo, druge oblike skupnosti),
  - varstvo otrok (programi za mlade, vedenjske težave, nasilje nad otroki, družina in starševstvo),
  - družinska razmerja (rejništvo, posvojitve, skrbništvo),
  - socialna oskrba (ciljne skupine uporabnikov, oskrba v instituciji – domovih, oskrba na domu),

- socialno vključevanje (programi za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami, vključevanje oseb po prestani zaporni kazni, vključevanje oseb po drugi obliki obravnave),
- duševno zdravje (zasvojenosti in omame, težave v duševnem zdravju, odklonsko vedenje),
- in področje nediskriminacije (uporabnik kot subjekt, standardi dobre prakse na področju nediskriminacije).«

»Splošni in posebni del strokovnega izpita sta enotna za vse kandidate, izbirni del pa je prilagojen izobrazbi, izkušnjam in znanju, za katerega so se kandidati usposabljali med delom, v okviru pripravništva ali usposabljanja oziroma so vsebino izbrali za izbirni del.« (Pravilnik o strokovnem izpitu na področju socialnega varstva, Socialna zbornica Slovenije)

V raziskavi, ki sledi v nadaljevanju, bom pozornost namenil predvsem izbirnemu delu strokovnega izpita, ki vsebuje prej omenjena področja, kjer se socialne delavke in delavci zaposlujejo.

2. PROBLEM

Prihodnost študentk in študentov Fakultete za socialno delo je v današnjem času precej negotova. Glavni problem predstavljajo varčevalni ukrepi države, ki zelo omejujejo sredstva v socialnem varstvu. Tukaj je največji problem prepoved zaposlovanja v javnem sektorju po Zakonu za uravnoteženje javnih financ (ZUJF, Uradni list RS, št. 40/12), saj se ravno tukaj v največji meri zaposluje diplomantke in diplomante Fakultete za socialno delo. Zaradi tega je vprašanje študenta Fakultete za socialno delo »Ali bom po končanem študiju dobil službo?« zelo pogosto in pomembno.

Študentje s 7. stopnjo izobrazbe imajo boljše zaposlitvene možnosti, zato je pomembno, da se študentke in študentje na bolonjskem študiju po opravljeni 1. stopnji študija, s katero pridobijo 6/2. stopnjo izobrazbe, vpišejo na 2. stopnjo, kjer pridobijo 7. stopnjo, kar jih po stopnji izobrazbe izenačuje s tistimi, ki so na Fakulteti za socialno delo diplomirali po starem programu, čeprav morajo študentje sedaj študirati eno leto dlje in opraviti tako diplomsko kot magistrsko delo. Ko se vpišejo na 2. stopnjo in opravijo magistrsko delo, pa morajo opraviti obvezno enoletno pripravništvo. Tukaj se pojavi problem, saj razpisa za pripravništvo ni že dobri dve leti, natančneje od aprila 2013, študentje in študentke pa so zato prisiljeni čakati, saj je volontersko pripravništvo v socialnem varstvu seveda prepovedano. Da se lahko zaposlijo, pa morajo po opravljenem pripravništvu opraviti še strokovni izpit, ki je seveda plačljiv in se razlikuje glede na stopnjo izobrazbe in vrsto zaposlitve. Decembra 2014 sem bil s skupino študentov za ureditev pripravništva v socialnem varstvu udeleženec sestanka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kjer je bila v razpravi omenjena tudi možnost, da bi se pripravništvo skrajšalo ali odpravilo. To je bilo kasneje omenjeno tudi na večini drugih sestankov na ministrstvu, ki sem se jih od takrat udeležil. Vendar pa bi v tem primeru morali bodoči diplomanti dovolj kompetenc za delo v praksi pridobiti že tekom študija in prav zaradi tega me zanima, kakšne kompetence dejansko študentke in študentje socialnega dela na študiju pridobijo oz. kako usposobljeni se počutijo za opravljanje svojega bodočega poklica.

V nalogi nameravam predstaviti [1.] zadovoljstvo študentk in študentov s pridobljenim znanjem na Fakulteti za socialno delo in občutek usposobljenosti za delo v socialnem varstvu v okviru svojega poklica. Zanima me torej, katere so tiste kompetence, ki jih

študentke in študenti pridobimo tekom študija; na katerem področju se počutijo bolje usposobljeni in na katerem slabše. [2.] Zanima me osebna biografska perspektiva in strategija študentk in študentov, torej kaj bodo storili po študiju, če vedo, da je zaposlitev težko dosegljiva. [3.] Prav tako skušam izvedeti, kakšne so njihove obštudijske dejavnosti ter [4.] kakšne izkušnje za delo so pridobili oziroma razvili na študijski praksi, torej učnih bazah (zanimajo me kompetence, ki naj bi jih študentje pridobili na fakulteti in na praksi, kot so zapisane v programu na spletni strani Fakultete za socialno delo) in [5.] njihova povezanost s prvimi tremi vprašanji. Tako me zanima npr. ali so študentje 1. letnika 2. stopnje ob študiju bolj aktivni kot študentje 3. ali 4. letnika 1. stopnje in kako aktivni so študentje dodatnega leta, ali so študentje 2. stopnje s pridobljenim znanjem bolj zadovoljni, kot študentje 1. stopnje, študentje katerega modula ali programa se počutijo na katerem področju najbolj usposobljeni itd.

Za to raziskavo sem se odločil, ker sem sam študent dodatnega leta 1. stopnje študija socialnega dela (po starem sistemu absolvent) in se vprašanje prihodnosti neposredno veže name in vse moje kolege iz fakultete. Prav tako se mi zdi, da je v sklopu 60-letnice izobraževanja za socialno delo zelo dobro in zaželeno, da se takšna raziskava opravi, saj v času bolonjskega sistema študija na fakulteti še ni bila opravljena in tudi zato, ker sem član skupine študentov Fakultete za socialno delo, ki se aktivno bori za čim bolj urejeno pripravništvo v socialnem varstvu.

Sicer sistem evalvacije ne more temeljiti zgolj na samoevalvaciji. Evalvacija je dejanje vrednotenja, se pravi, odločitev o vrednosti, pomembnosti ali utemeljenosti predmeta evalvacije. Ne glede na to, na katerem področju jo izvajamo, je evalvacija zmeraj vezana na določene vrednote ali vrednosti in jo zmeraj izvajamo kot pomoč ali dodatno orientacijo za odločanje. (Rode et al. 2006: 3) Tako nam lahko samoevalvacija študentov da pomemben vpogled v stanje na področju izobraževanja, pripravništva in zaposlovanja novih diplomantov in magistrstrov socialnega dela.

Da bi pridobil čim več podatkov za raziskavo, se mi zdi smiselno vključiti tiste, ki so na Fakulteti za socialno delo že diplomirali ali magistrirali in čakajo na pripravništvo, študentke in študente dodatnega leta 2. in 1. stopnje, magistrske študente ter študente 4. in 3. letnika 1. stopnje Fakultete za socialno delo.

Upam, da raziskava prinese čim bolj natančne rezultate o dejanskem stanju glede kompetenc, ki jih pridobijo študentke in študenti Fakultete za socialno delo in pripomore

k izboljšanju situacije zaposlovanja, pripravništva, strokovnih izpitov in aktivnosti študentk in študentov.

HIPOTEZE:

1. Večina študentk in študentov prve stopnje se namerava vpisati na drugo stopnjo študija na FSD.
2. Vsaj 80 % študentk in študentov druge stopnje je obiskovalo FSD tudi na prvi stopnji.
3. Študentke in študenti na drugi stopnji študija so tako s pridobljenim teoretičnim, kot tudi s pridobljenim praktičnim znanjem bolj zadovoljni, kot študentke in študenti prve stopnje.
4. S pridobljenimi kompetencami na učnih bazah so študentke in študenti prve stopnje bolj zadovoljni kot študentke in študenti druge stopnje.
5. Glede na kompetence, ki naj bi jih študentke in študentje pridobili tekom študija na prvi stopnji, anketiranci ocenjujejo svojo usposobljenost s povprečno oceno 4.
6. Najbolj se študentje in študenti FSD počutijo usposobljene za delo v socialnem varstvu na področju nediskriminacije, materialne ogroženosti in družinskih razmerij.
7. Tisti, ki na drugi stopnji študija obiskujejo program Socialno delo z družino, se počutijo bolj usposobljeni glede na kompetence, ki naj bi jih na tem programu pridobili, kot pa glede na kompetence, ki naj bi jih pridobili na drugih programih. Enako se tisti, ki obiskujejo program Socialno delo s starimi počutijo najbolje usposobljeni na svojem področju.
8. Študentke in študentje imajo ob študiju v povprečju manj kot dve dejavnosti.
9. Po študiju namerava več kot 50 % anketirancev čakati na pripravništvo.

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE IN SPREMENLJIVKE

Raziskava je glede na vrsto zbranih podatkov kvantitativna, ker sem dobljene podatke številčno preštel in kvantitativno analiziral. Glede na stopnjo v procesu spoznavanja je raziskava deskriptivna oziroma opisna, saj bom pojav količinsko opredelil in ugotavljal obstoj in jakost zveze med pojavi. Ker sem zbral novo gradivo s spraševanjem, je raziskava glede na odnos do neposrednega izkustvenega gradiva empirična oziroma izkustvena. Glede na odnos do praktičnega delovanja oziroma glede na uporabnost je raziskava uporabna – aplikativna, saj bo na njenih temeljih mogoče nadaljnje raziskovanje, podatki pa se bodo uporabili tudi za namene strokovnih člankov ob 60. obletnici Fakultete za socialno delo in na državni ravni v namen ureditve boljšega prehoda mladih iz izobraževanja na trg dela.

Tabela 3.1.: Spremenljivke v vprašalniku za prvo stopnjo

Spremenljivke	Vrednosti spremenljivk
Spol	moški; ženski
Status	študentka 3. letnika 1. stopnje; študentka 4. letnika 1. stopnje; študentka dodatnega letnika 1. stopnje
Modul	Socialno delo z mladimi; Socialno delo s starimi ljudmi; Psihosocialna podpora in pomoč; Socialna pravičnost in vključevanje; Duševno zdravje v skupnosti; Socialno delo v delovnem okolju
Namen vpisa na 2. stopnjo na FSD	da; ne; ne vem
Namen vpisa na 2. stopnjo na drugo fakulteto	da; ne; ne vem
Zadovoljstvo s pridobljenim teoretičnim znanjem	zelo nezadovoljna; nezadovoljna; niti zadovoljna, niti nezadovoljna; zadovoljna; zelo zadovoljna

Zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem	zelo nezadovoljna; nezadovoljna; niti zadovoljna, niti nezadovoljna; zadovoljna; zelo zadovoljna
8 spremenljivk glede občutka usposobljenosti, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom vaj in predavanj	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
Zadovoljstvo s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah	zelo nezadovoljna; nezadovoljna; niti zadovoljna, niti nezadovoljna; zadovoljna; zelo zadovoljna
26 spremenljivk glede občutka usposobljenosti, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom prakse na UB	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
10 spremenljivk glede občutka usposobljenosti za delo na različnih področjih SV	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
13 spremenljivk glede dela ob študiju	označevanje z X in možnost »drugo«
13 spremenljivk glede namena po študiju	označevanje z X in možnost »drugo«
Možnost sporočila	sporočilo

Tabela 3.2.: Spremenljivke v vprašalniku za drugo stopnjo

Spremenljivke	Vrednosti spremenljivk
Spol	moški; ženski
Status	študentka 1. letnika 2. stopnje; študentka dodatnega letnika 2. stopnje
Program	Socialno delo s starimi ljudmi; Socialno delo z družino; Socialno delo; Duševno zdravje v skupnosti; Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola
Razlog vpisa	zanimal me je; vpisala sem se, ker redno ni bil razpisan program, v katerega sem se želela vpisati; drugo
FSD na 1. stopnji	da; ne
Modul na prvi stopnji	Socialno delo z mladimi; Socialno delo s starimi ljudmi; Psihosocialna podpora in pomoč; Socialna pravičnost in vključevanje; Duševno zdravje v skupnosti; Socialno delo v delovnem okolju
Zadovoljstvo s pridobljenim teoretičnim znanjem	zelo nezadovoljna; nezadovoljna;

	niti zadovoljna, niti nezadovoljna; zadovoljna; zelo zadovoljna
Zadovoljstvo s pridobljenim praktičnim znanjem	zelo nezadovoljna; nezadovoljna; niti zadovoljna, niti nezadovoljna; zadovoljna; zelo zadovoljna
Zadovoljstvo s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah	zelo nezadovoljna; nezadovoljna; niti zadovoljna, niti nezadovoljna; zadovoljna; zelo zadovoljna
26 spremenljivk glede občutka usposobljenosti, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom prakse na UB	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
10 spremenljivk glede občutka usposobljenosti za delo na različnih področjih SV	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
22 spremenljivk glede na usposobljenost za delo v praksi na področju socialnega dela	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
9 spremenljivk glede na usposobljenost za delo v praksi na področju socialnega dela dela s starimi ljudmi	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
16 spremenljivk glede na usposobljenost za delo v praksi na področju socialnega dela z družino	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
15 spremenljivk glede na usposobljenost za delo v praksi na področju socialnega dela na področju duševnega zdravja	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
8 spremenljivk glede na usposobljenost za delo v praksi na področju socialnega dela na področju socialnega vključevanja in pravičnosti na področjih hendikepa, etničnosti in spola	ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno, 5 pa najvišjo
13 spremenljivk glede dela ob študiju	označevanje z X in možnost »drugo«
13 spremenljivk glede namena po študiju	označevanje z X in možnost »drugo«
Možnost sporočila	sporočilo

3.2. MERSKI INSTRUMENT

Za merski instrument sem uporabil dva strukturirana anketna vprašalnika, ki vključujeta 14 oziroma 19 vprašanj z 71 oziroma 132 podvprašanji. V večini so bili možni odgovori zaprtega tipa (za obkrožiti, označiti ali zapisati oceno od 1 do 5), nekaj pa je bilo tudi odprtih vprašanj, kjer so anketiranke lahko same zapisale odgovor.

3.3. POPULACIJA

Populacija so študentke in študentje 3., 4. in dodatnega leta 1. stopnje ter 1. letnika in dodatnega leta 2. stopnje v študijskem letu 2014/2015 na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani. Vzorca nisem imel, saj sem imel namen zajeti celotno populacijo, ker sem obiskal vsak letnik posebej in vprašalnik s pomočjo predstavnikov letnikov in drugih kolegov tudi poslal vsem letnikom na elektronske naslove in Facebook skupine vsakega letnika posebej.

3.4. ZBIRANJE PODATKOV

Zbiranje podatkov je potekalo s pomočjo dveh strukturiranih anketnih vprašalnikov. Anketa ni bila vodena in je bila večji del skupinska, saj je večji del anketiranja (122 vprašalnikov za 1. stopnjo in 37 za drugo stopnjo) potekal tako, da sem se dogovoril z nekaj profesorji, ki so imeli v tednu od 23. do 27. marca 2015 predavanja študentom iz izbrane populacije. Posvetoval sem se z nekaterimi študenti in izbral predavanja, ki naj bi bila najbolj obiskana. Pri vprašalniku za 1. stopnjo študija sem po vnaprejšnjem dogovoru s profesorji imel na voljo 15 minut, pri vprašalniku za 2. stopnjo pa 20 minut. Anketiranke in anketirance sem seznanil z namenom raziskave, jim razdelil vprašalnike in povedal navodila za izpolnjevanje. Ves čas sem bil tudi na voljo za vmesna vprašanja, ki jih ni bilo veliko. Anketiranje je potekalo brez težav. Nekateri anketiranci so mi postavili kakšno vprašanje, na katero sem jim bil tudi pripravljen odgovoriti. Prejel sem tudi veliko pozitivnih povratnih sporočil glede vprašalnika in namena raziskave. Drug, manjši del anketiranja (39 vprašalnikov za 1. stopnjo in 15 za drugo stopnjo), pa je potekal preko spleta. Na spletni strani <https://www.1ka.si/> sem ustvaril popolnoma enak vprašalnik in povezavo do nje poslal do vse izbrane populacije. To sem storil s pomočjo spletnih naslovov, ki sem jih pridobil tekom študija in s pomočjo nekaterih kolegov na fakulteti ter predstavnikov letnikov, ki imajo dostop do elektronskih naslovov vseh sošolk in sošolcev. Povezavo do ankete so torej vsi prejeli na elektronske naslove in v Facebook skupine letnikov. V uvodu v vprašalnik pa sem zapisal tudi svoj elektronski naslov za morebitna vprašanja glede vprašalnika. Zaradi dolžine obeh vprašalnikov verjamem, da sem prejel precej manj popolno izpolnjenih, kot bi jih prejel, če bi bila vprašalnika krajša. Je pa bila takšna dolžina

zaradi vsebine in rezultatov nujno potrebna. Anketa je bila anonimna, saj me imena niso zanimala, najverjetneje pa sem s tem pridobil tudi bolj iskrene odgovore.

3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke sem ustrezno oštevilčil in jih večji del ročno vnesel v program IBM SPSS Statistics 22, kjer sem si pripravil za vsako vprašanje svojo variablo. Tisti del podatkov, ki sem jih pridobil s pomočjo spletnega vprašalnika, sem izvozil s pomočjo spletne strani <https://www.1ka.si/>. Nato sem s pomočjo programa SPSS analiziral dobljene podatke, preveril hipoteze in naredil primerjavo med različnimi spremenljivkami in pridobljenimi podatki in jih kasneje izvozil v program Microsoft Excel 2013, kjer sem ustvaril grafikone.

Vse skupne ocene sem izračunal tako, da sem s pomočjo programa SPSS med seboj seštel variable in jim glede na število variabel določil vrednosti. Torej v primeru, ko imamo 8 variabel se seštevek ocen (indeks) vsakega anketiranca giblje med 8 (če pri vsakem vprašanju vprašanec svojo usposobljenost označi z oceno 1) in 40 (če pri vsakem vprašanju vprašanec svojo usposobljenost označi z oceno 5). Nato sem določil, da so vrednosti od 8 do 13 enake oceni 1, vrednosti od 14 do 20 enake oceni 2, vrednosti od 21 do 27 enake oceni 3, vrednosti od 28 do 34 enake oceni 4 in vrednosti od 35 do 40 enake oceni 5. Pri drugih skupnih izračunih sem uporabil enak način, vendar sem indekse prilagodil številu vprašanj. Tako so bili pri drugih skupnih izračunih možni drugačni seštevki in posledično drugačen razpon med vrednostmi, ki predstavljajo določeno oceno.

Opisnim spremenljivkam sem določil številčne vrednosti (spremenljivki zelo nezadovoljna določimo številko ena; spremenljivki nezadovoljna številko dve; niti zadovoljna, niti nezadovoljna številko tri; zadovoljna številko štiri in spremenljivki zelo zadovoljna številko pet).

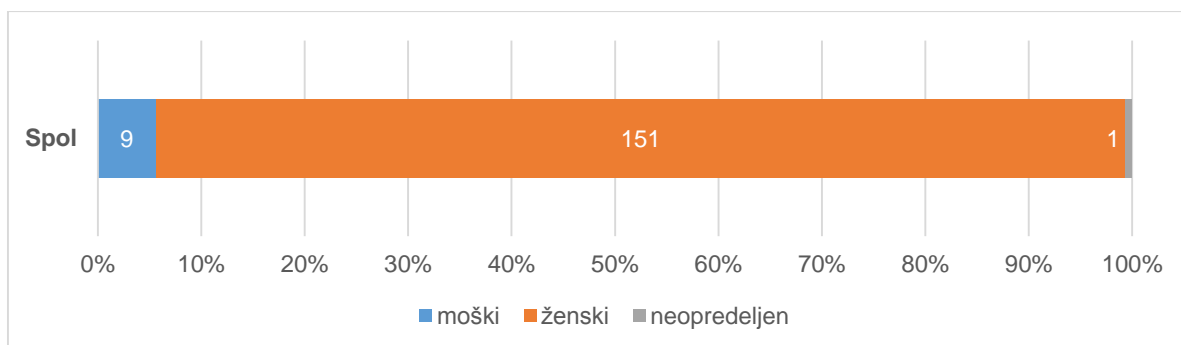

4. REZULTATI

Študentk in študentov, ki so vpisani v tretji in četrti letnik ter dodatno leto prve stopnje, je 412, na drugo stopnjo pa je vpisanih 153 študentk in študentov. V raziskavo je bilo vključenih 161 študentk in študentov prve stopnje in 52 študentk in študentov druge stopnje. Anketo je torej popolno izpolnilo 39 % vseh potencialnih anketirank in anketirancev na prvi stopnji in 34 % vseh potencialnih anketirank in anketirancev na drugi stopnji študija.

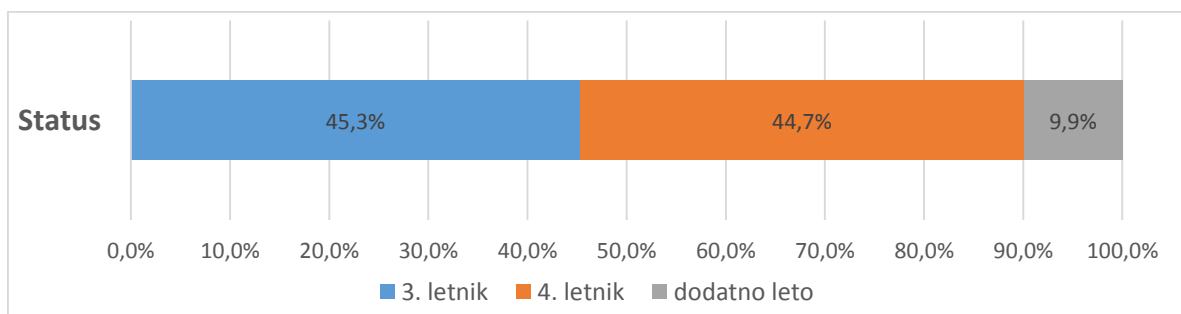
4.1. REZULTATI 1. STOPNJA

Grafikon 4.1.: Spol anketirancev

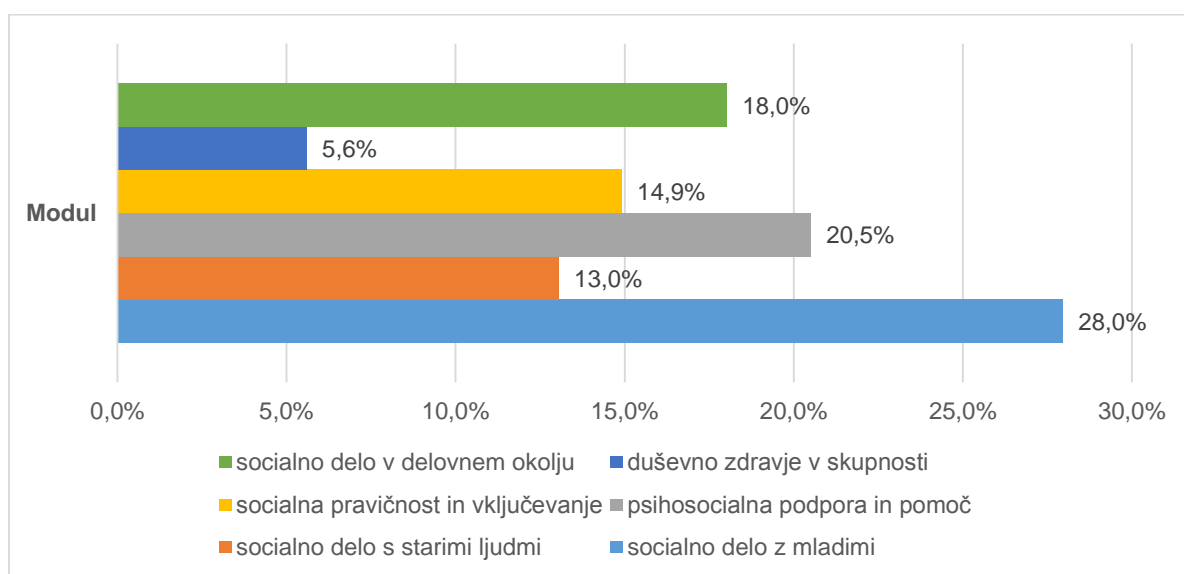
Vprašalnik o prvi stopnji študija na FSD je izpolnilo 161 študentk in študentov, od tega 151 (93,8 %) žensk, 9 (5,6 %) moških ter ena oseba (0,6 %), ki spola iz osebnih razlogov ni opredelila. V raziskavi seveda ni sodelovalo enako število moških in žensk, saj je na FSD vpisanih veliko večje število žensk.

Grafikon 4.2.: Status anketirancev

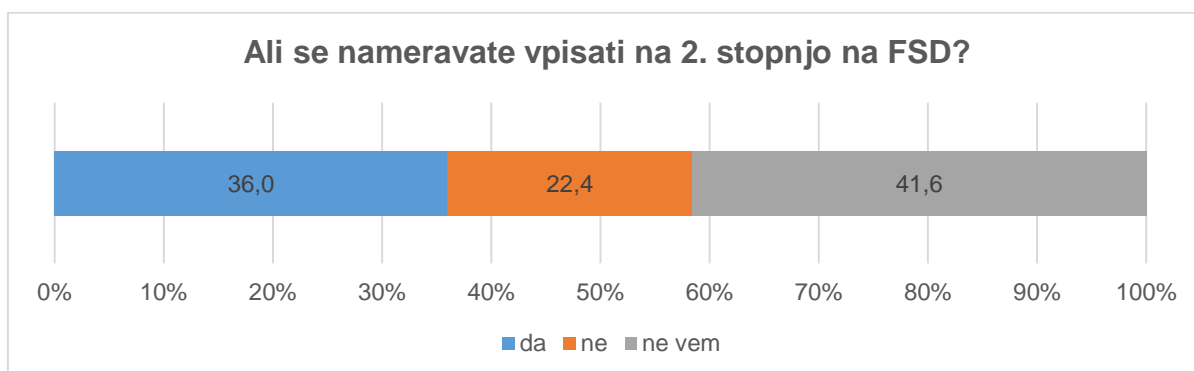
Glede na status je vprašalnik izpolnilo 45,3 % študentk in študentov 3. letnika, 44,7 % študentk in študentov 4. letnika ter 9,9 % študentk in študentov dodatnega leta. Glede na število vpisanih študentov so v 3. in 4. letniku odstotki vprašancev približno sorazmerno razporejeni. Odstotek tistih, ki so vpisani v dodatno leto pa je manjši, čeprav sem jih želel vključiti več, a to ni bilo mogoče, ker ne obiskujejo fakultete, na spletno anketo pa velika večina ni odgovorila.

Grafikon 4.3.: Modul, ki ga anketiranci obiskujejo

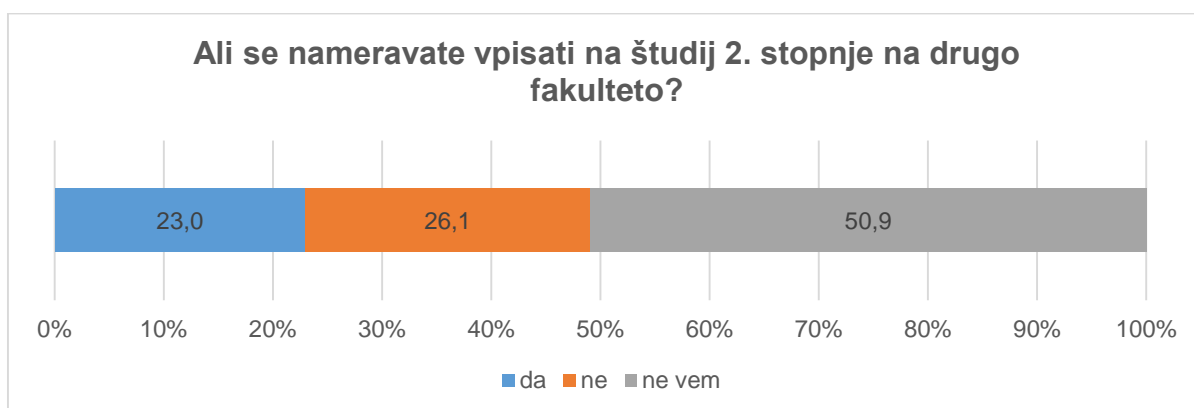
Največ anketirancev (28 %) obiskuje modul Socialno delo z mladimi, sledijo jim tisti, ki obiskujejo modul Psihosocialna podpora in pomoč (20,5 %), nato tisti, ki obiskujejo modul Socialno delo v delovnem okolju (18 %) in tisti, ki obiskujejo modul Socialna pravičnost in vključevanje (14,9 %), za njimi so tisti, ki obiskujejo modul Socialno delo s starimi ljudmi (13 %), najmanj pa je tistih, ki obiskujejo modul Duševno zdravje v skupnosti (5,6 %).

Grafikon 4.4.: Namen vpisa na 2. stopnjo na FSD

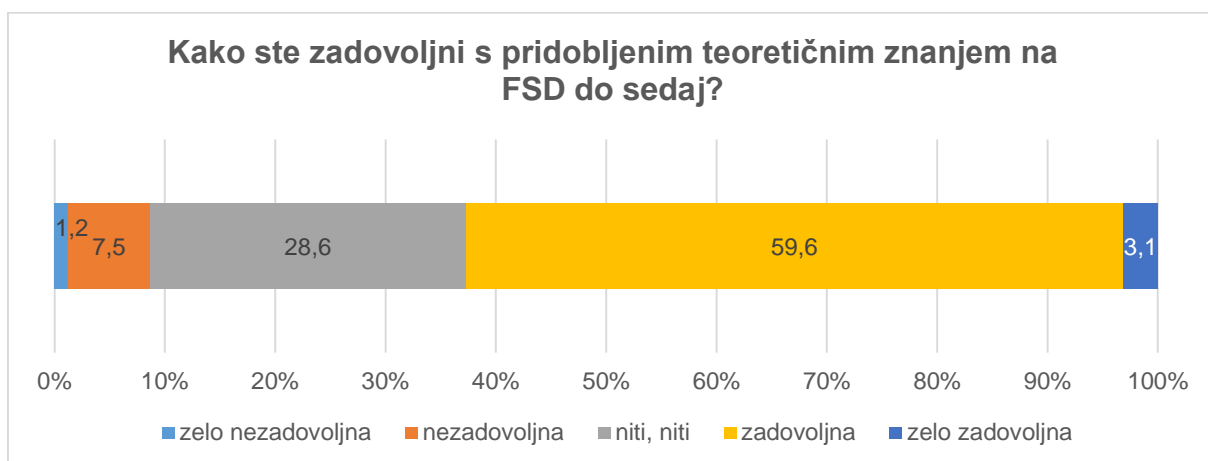
41,6 % vprašancev še ne ve ali so bodo vpisali na drugo stopnjo študija na FSD. Razlog za to pripisujem temu, da slaba polovica vprašancev obiskuje 3. letnik in o tem še ne razmišljajo veliko. 36 % vprašancev namerava študirati na 2. stopnji na FSD, 22,4 % vprašancev pa se ne namerava vpisati na drugostopenjski študij na FSD.

Grafikon 4.5.: Namen vpisa na 2. stopnjo na drugo fakulteto

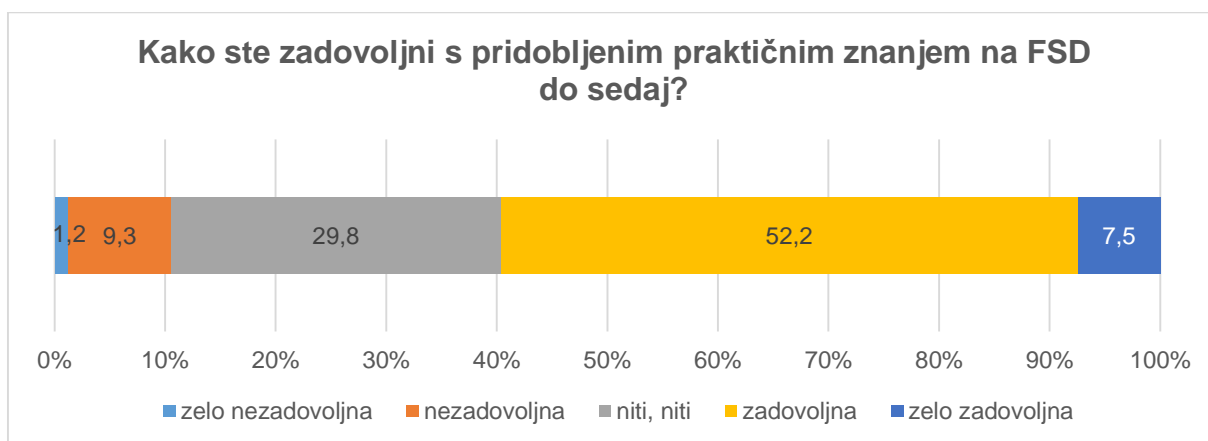
23 % anketirancev se po končani 1. stopnji študija namerava vpisati na drugo fakulteto, 26,1 % se jih ne namerava vpisati na drugo fakulteto, kar 50,9 % študentk in študentov, ki so odgovorili na vprašanje, pa še ne, ve ali se bodo vpisali na drugo fakulteto ali ne.

Grafikon 4.6.: Zadovoljstvo s teoretičnim znanjem

Večina je s teoretičnim znanjem, ki so ga pridobili na fakulteti, zadovoljna (59,6 %), nekaj (3,1 %) pa je tudi takih, ki so z njim zelo zadovoljni. 28,6 % anketirancev ni niti zadovoljnih, niti nezadovoljnih, 7,5 % jih je nezadovoljnih in le 1,2 % je tistih, ki so zelo nezadovoljni.

Grafikon 4.7.: Zadovoljstvo s praktičnim znanjem

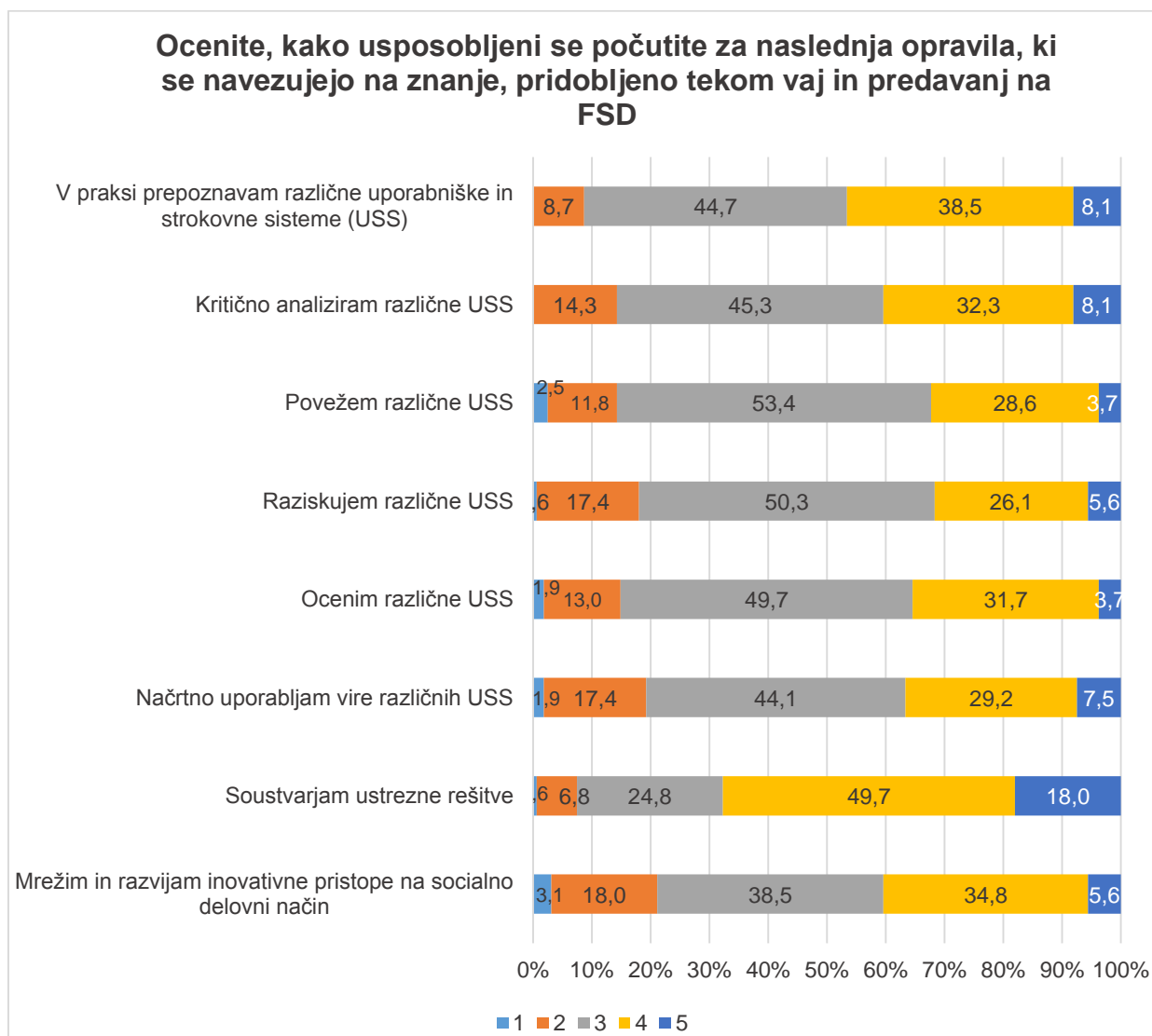

Podobna zgodba kot pri zadovoljstvu s teoretičnim znanjem je tudi pri zadovoljstvu s praktičnim znanjem. Večina je s praktičnim znanjem, ki so ga pridobili na FSD, zadovoljna (52,2 %), nekaj (7,5 %) pa je tudi takih, ki so z njim zelo zadovoljni. 29,8 % anketirancev ni niti zadovoljnih, niti nezadovoljnih, 9,3 % jih je nezadovoljnih in le 1,2 % je tistih, ki so zelo nezadovoljni.

Če ta grafikon primerjamo s prejšnjim, vidimo, da je s pridobljenim praktičnim znanjem v primerjavi s pridobljenim teoretičnim znanjem za 4,4 % več tistih, ki so zelo

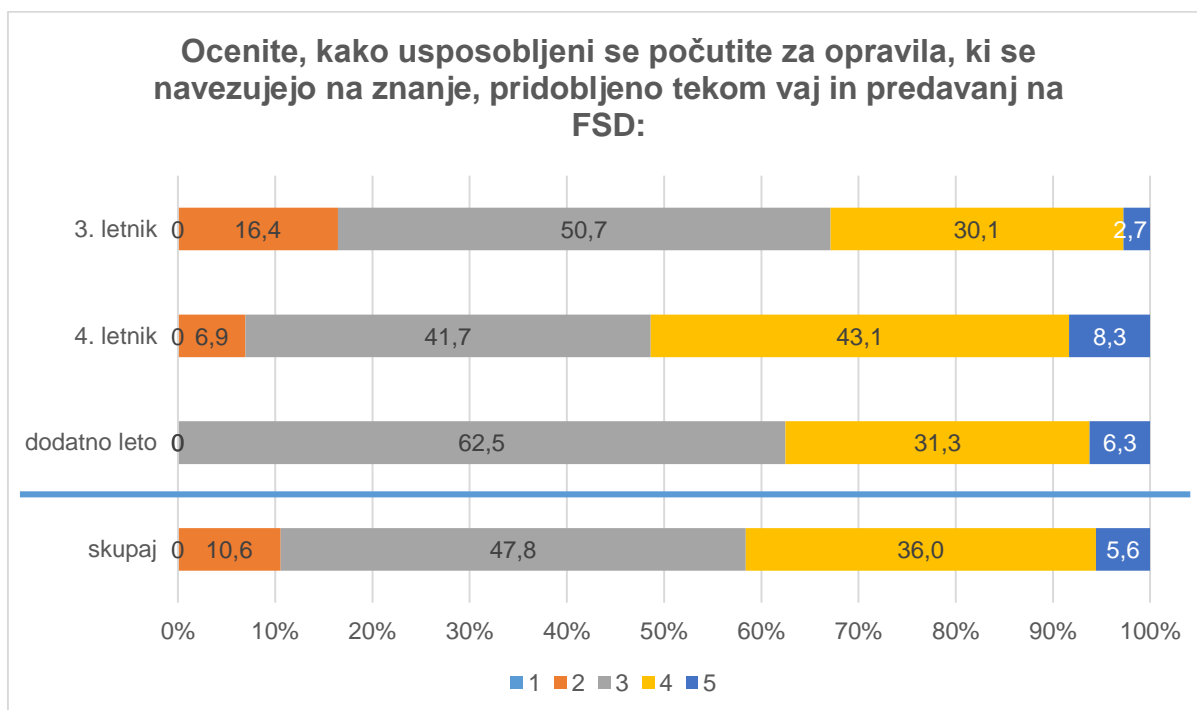
zadovoljni in 1,2 % več tistih, ki niso ne eno ne drugo ter 1,8 % več tistih, ki niso zadovoljni. Odstotek zadovoljnih se je za 7,4 % zmanjšal, odstotek zelo nezadovoljnih pa ostaja enak.

Grafikon 4.8.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz vaj in predavanj

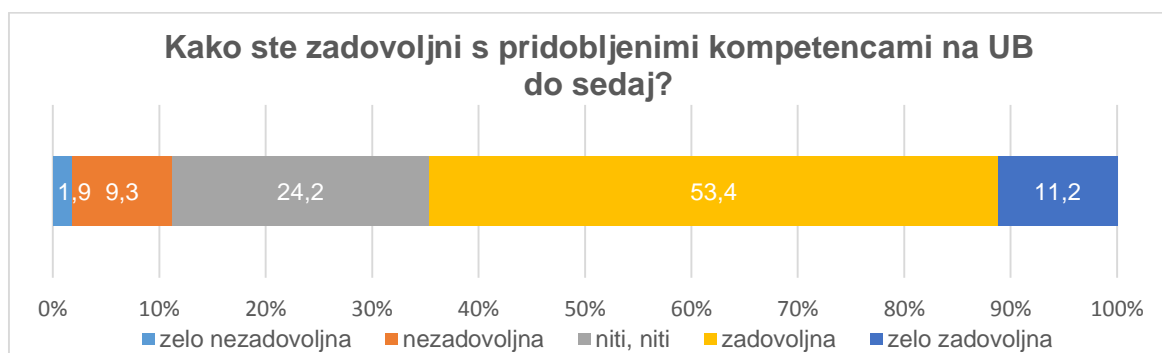
Grafikon prikazuje samooceno študentk in študentov o tem, kako usposobljeni se počutijo glede na kompetence, ki naj bi jih pridobili tekom študija na FSD. Iz grafikona je razvidno, da se počutijo najbolj usposobljene predvsem za soustvarjanje ustreznih rešitev (povprečna ocena 3,8) in prepoznavo različnih uporabniških in strokovnih sistemov v praksi (povprečna ocena 3,5). Pri kritični analizi različnih uporabniških in strokovnih sistemov povprečna ocena vseh vprašancev znaša 3,4, pri vseh ostalih opravilih pa povprečje samoocen znaša 3,2.

Grafikon 4.9.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz vaj in predavanj glede na odgovore po letnikih

Grafikon prikazuje, kako so študentke in študentje 3. letnika, 4. letnika in dodatnega leta ocenili svojo usposobljenost glede na kompetence, ki naj bi jih študentje pridobili tekom študija na FSD. Iz grafikona je razvidno, da študentke in študentje 4. letnika svojo usposobljenost ocenjujejo bolje kot študentke in študentje 3. letnika. Študentje dodatnega leta pa v veliki večini svoje kompetence ocenjujejo s 3. Pri njih je v primerjavi z 4. letnikom manj tistih, ki svojo usposobljenost ocenjujejo s 5 in 4, hkrati pa ni tistih, ki jo ocenjujejo z manj kot 3. Na sploh je odstotek tistih, ki svojo usposobljenost ocenjujejo z oceno 1 zanemarljiv. Povprečna ocena usposobljenosti za vse skupaj je 3,4. Za 3. letnike je ta ocena 3,2, za četrte 3,5 in za dodatno leto 3,4.

Grafikon 4.10.: Zadovoljstvo s pridobljenimi kompetencami na učni bazi

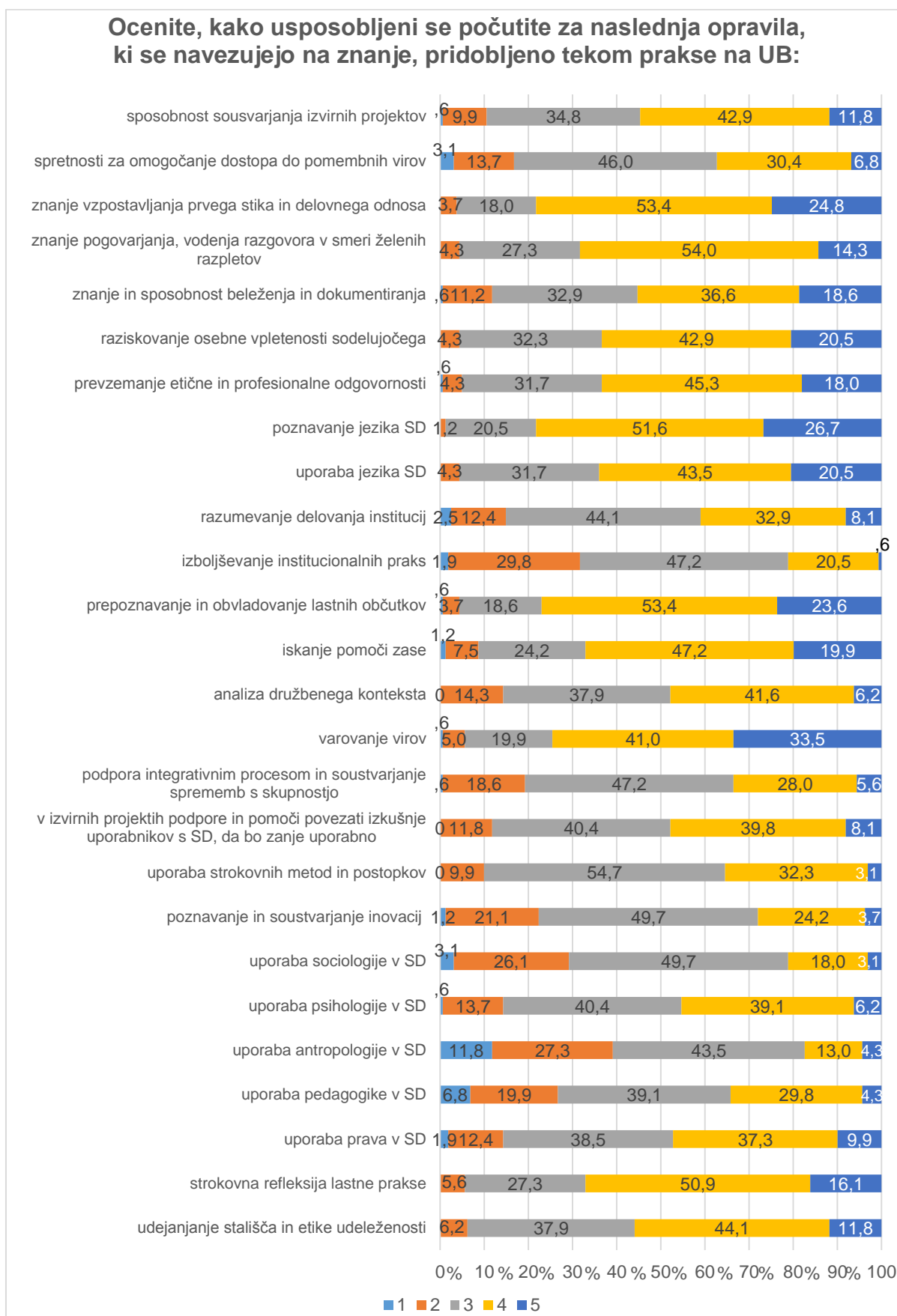

Grafikon prikazuje, kako so študentke in študentje zadovoljni s pridobljenimi kompetencami tekom prakse na učnih bazah. 1,9 % je zelo nezadovoljnih, 9,3 % je nezadovoljnih, 24,2 % ni niti zadovoljnih, niti nezadovoljnih, dobra polovica – kar 53,4 % je zadovoljnih in 11,2 % zelo zadovoljnih.

Spodnji grafikon pa prikazuje, kako so študentke in študentje ocenili lastno usposobljenost glede na kompetence, ki naj bi jih pridobili tekom opravljanja prakse na učnih bazah. Razvidno je, da so najboljši v poznavanju jezika socialnega dela; v spretnostih varovanja virov; v znanju in sposobnosti vzpostavljanja prvega stika in delovnega odnosa na konkretnem področju socialnega dela; spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov (pri vseh povprečna ocena 4), nato pa jim sledijo znanje in sposobnost pogovarjanja; vodenja razgovora v smeri zelenih razpletov; sposobnost raziskovanja in refleksije osebne vpletenosti sodelujoče/-ga v postopke socialnega dela; zmožnost prevzemanja etične in profesionalne odgovornosti biti socialna delavka, delavec; sposobnost dosledne uporabe jezika socialnega dela; sposobnost iskanja pomoči zase – na ravni prepoznavanja, poimenovanja in iskanja podpore; sposobnost strokovne refleksije lastne prakse na konkretnem področju socialnega dela (pri vseh povprečna ocena 3,8).

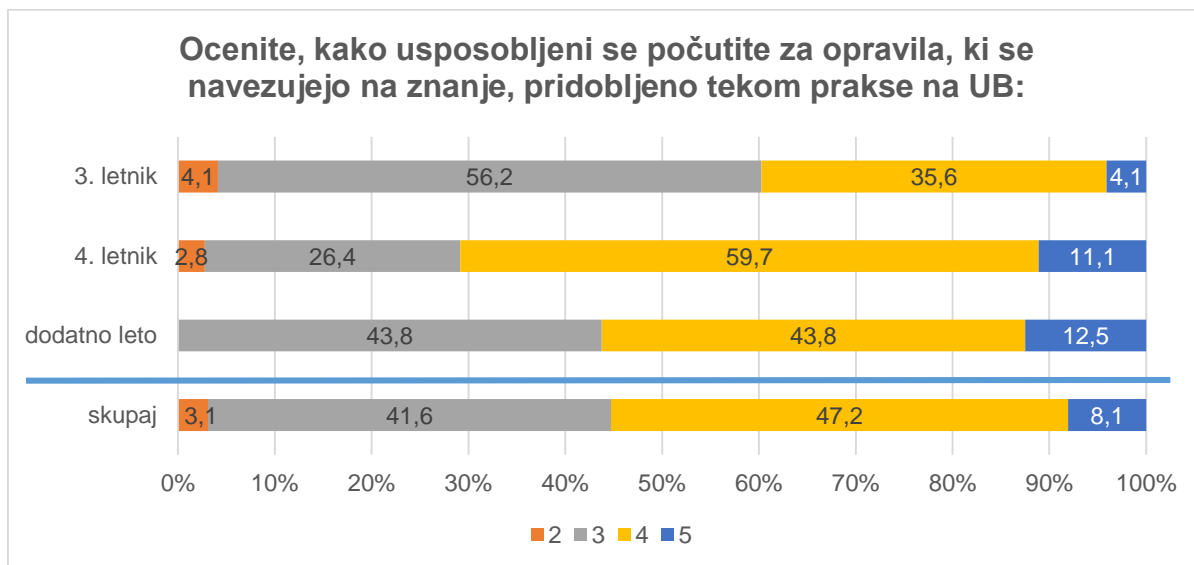
Poleg področij, kjer so anketiranci najbolj močni, pa izstopajo tudi tri področja, kjer so anketiranci najšibkejši. Ta področja so izboljševanje institucionalnih praks na konkretnem področju socialnega dela; poznavanje in sposobnost uporabe sociologije v socialnem delu (pri obeh povprečna ocena le 2,9) ter poznavanje in sposobnost uporabe antropologije v socialnem delu (povprečna ocena le 2,7).

Grafikon 4.11.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse

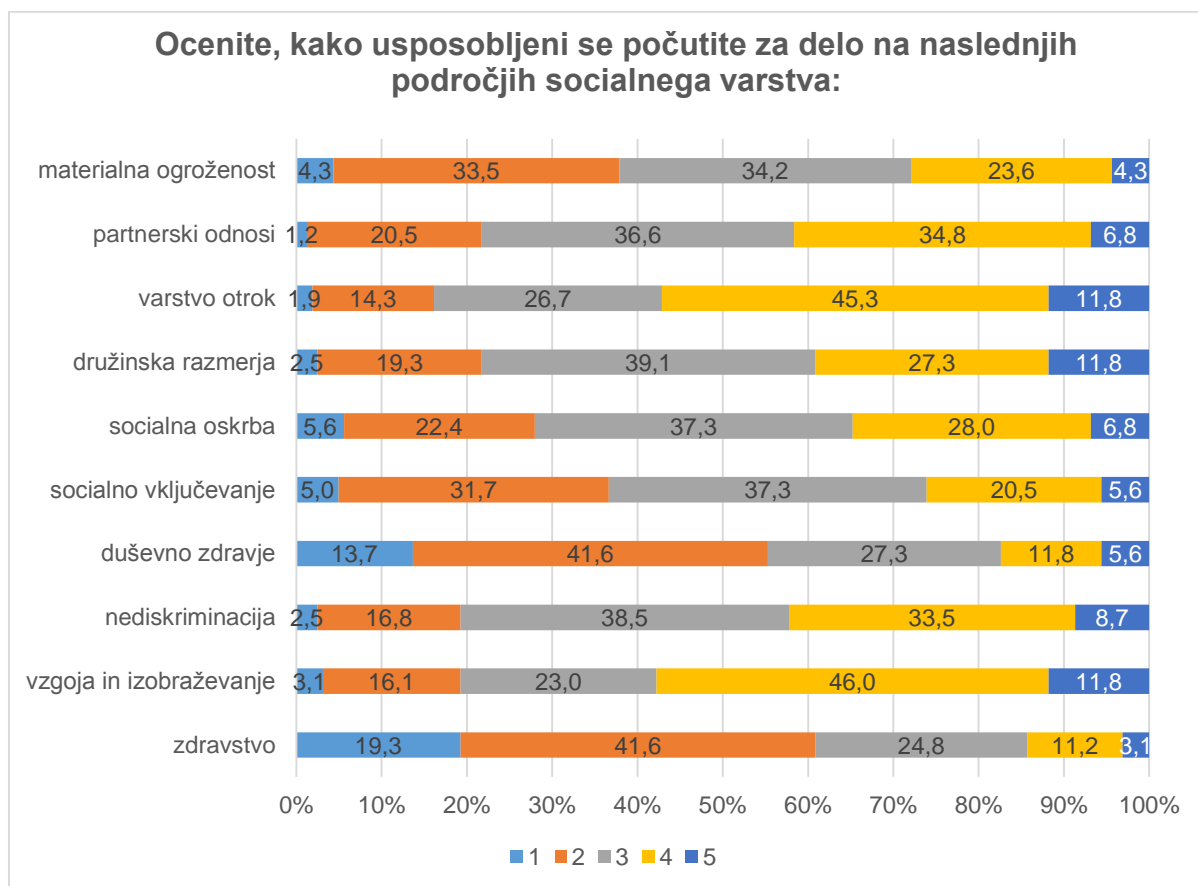

Grafikon 4.12.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse glede na odgovore po letnikih

V grafikonu vidimo, da se študentke in študentje 4. letnikov počutijo precej bolj usposobljeni kot študentke in študentje 3. letnikov. Študentje dodatnega leta se prav tako počutijo bolj usposobljeni od 3. letnikov, od 4. letnikov pa se jih v dodatnem letu veliko več počuti usposobljene za oceno 3, prav tako pa nihče od njih ne ocenjuje svojih kompetenc z nižjo oceno. Skupaj znanje, pridobljeno tekom prakse, 8,1 % študentov ocenjuje z oceno 5, 47,2 % z oceno 4, 41,6 % z oceno 3 in 3,1% z oceno 2. Z oceno 1 svojega znanja ne ocenjuje nihče.

Grafikon 4.13.: Samoocena usposobljenosti za delo na različnih področjih socialnega varstva

Zgornji grafikon prikazuje oceno lastne usposobljenosti študentk in študentov glede na različna področja socialnega varstva, kjer bi lahko v bodoče opravljali strokovno delo. To so področja, na katerih je za zaposlitev po diplomi oziroma magisteriju potrebno opraviti eno leto pripravništva in seveda strokovni izpit. Najbolj usposobljeni se počutijo za delo na področjih varstva otrok, kamor spadajo programi za mlade, vedenjske težave, nasilje nad otroki ter družina in starševstvo ter na področju vzgoje in izobraževanja, kamor spada socialno delo v šoli oziroma vrtcu (povprečna ocena pri obeh znaša 3,5). Najmanj pa se počutijo usposobljene na področju zdravstva, torej socialnega dela v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah (povprečna ocena le 2,4); na področju duševnega zdravja, gre torej za področja zasvojenosti in omam, težav v duševnem zdravju in odklonskega vedenja (povprečna ocena le 2,5); na področju materialne ogroženosti, kjer gre za nezaposlenost, socialno izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti ter revščino in brezdomstvo; in na področju socialnega vključevanja, kjer gre za programe za neodvisno življenje oseb s

posebnimi potrebami, vključevanje oseb po prestani zaporni kazni in vključevanje oseb po drugi obliki obravnave (povprečna ocena pri obeh znaša 2,9).

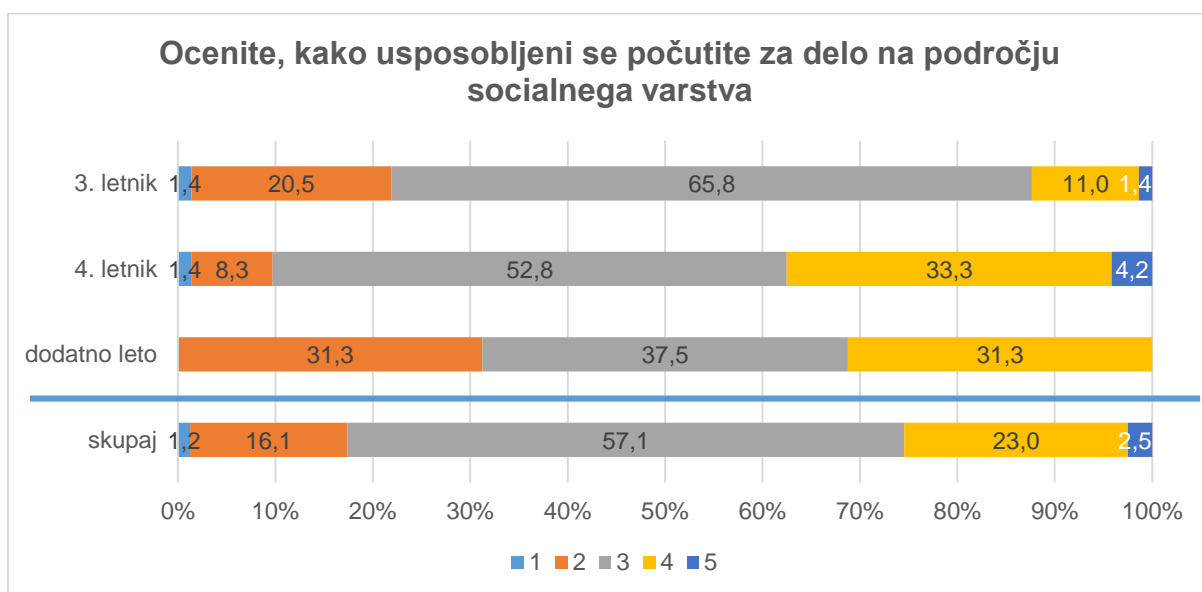
Tabela 4.1.: Povprečne samoocene usposobljenosti za delo na določenem področju socialnega varstva glede na modul, ki ga študentke in študentje obiskujejo

Področje SV:	Povprečna ocena SD z mladimi:	Povprečna ocena SD s starimi ljudmi:	Povprečna ocena Psihosocialna podpora in pomoč:	Povprečna ocena Socialna pravičnost in vključevanje:	Povprečna ocena Duševno zdravje v skupnosti:	Povprečna ocena SD v delovnem okolju:
Materialna ogroženost	2,84	2,57	3,03	3,33	2,78	2,76
Partnerski odnosi	3,24	2,95	3,42	3,42	3,67	3,03
Varstvo otrok	3,76	3,14	3,55	3,54	3,22	3,41
Družinska razmerja	3,27	3,00	3,36	3,50	3,44	3,10
Socialna oskrba	2,82	3,86	2,82	3,33	3,67	2,83
Socialno vključevanje	2,80	2,48	2,70	3,92	3,44	2,59
Duševno zdravje	2,29	<u>2,33</u>	2,61	2,88	4,22	<u>2,21</u>
Nediskriminacija	3,02	3,10	3,36	3,88	4,00	3,07
Vzgoja in izobraževanje	3,80	2,95	3,61	3,33	3,22	3,38
Zdravstvo	<u>2,11</u>	2,57	<u>2,33</u>	<u>2,17</u>	<u>2,67</u>	2,76

Zgornja tabela prikazuje povprečne samoocene usposobljenosti za delo na določenem področju socialnega varstva glede na modul, ki ga študentke in študentje obiskujejo. Z zeleno barvo so označene najvišje, z rdečo barvo pa najnižje povprečne ocene na posameznem področju socialnega varstva. Krepko so označene najvišje, podčrtane pa so najnižje ocene glede na posamezen modul, ki ga študentje obiskujejo. Iz tabele je razvidno, da se študentje v povprečju počutijo najbolj usposobljene za tisto področje

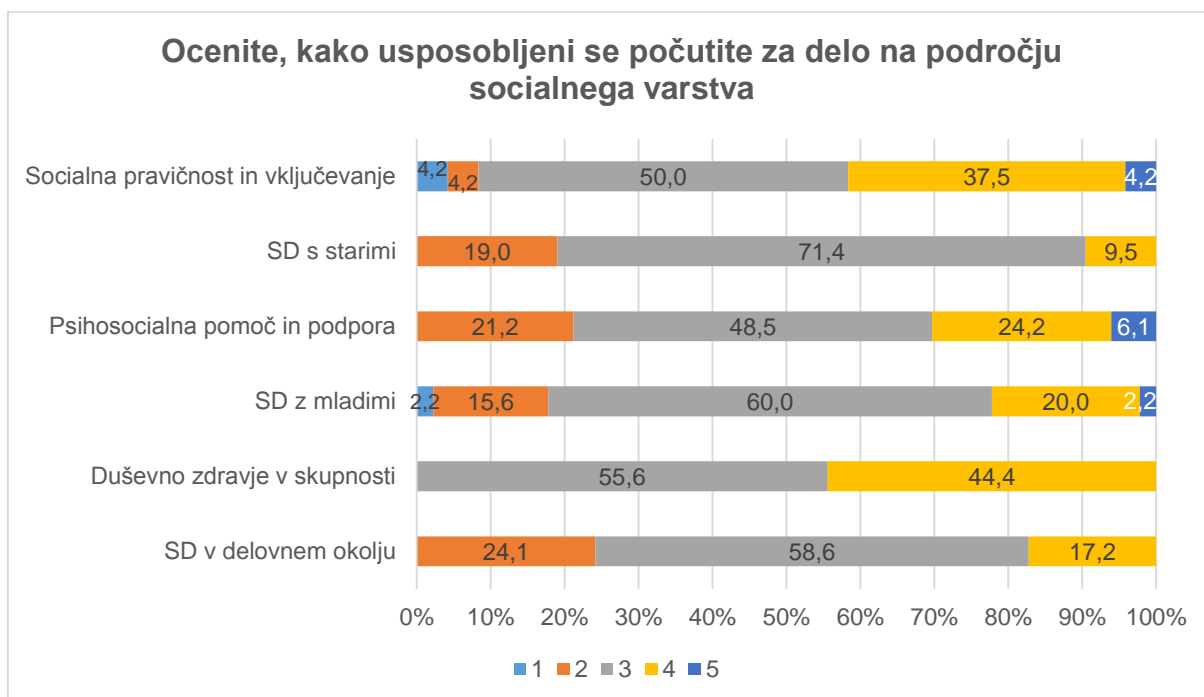
socialnega varstva, za katerega obiskujejo modul. Študentke in študenti modulov Socialna pravičnost in vključevanje in Duševno zdravje v skupnosti se počutijo najbolj usposobljene kar na treh področjih socialnega varstva. Študentke in študenti modula Socialno delo s starimi ljudmi pa se nasprotno, torej najmanj usposobljene, počutijo kar na šestih področjih socialnega varstva. Statističnih značilnosti razlik v povprečnih ocenah na tem mestu nisem preverjal.

Grafikon 4.14.: Samoocena usposobljenosti za delo na področjih socialnega varstva glede na letnike

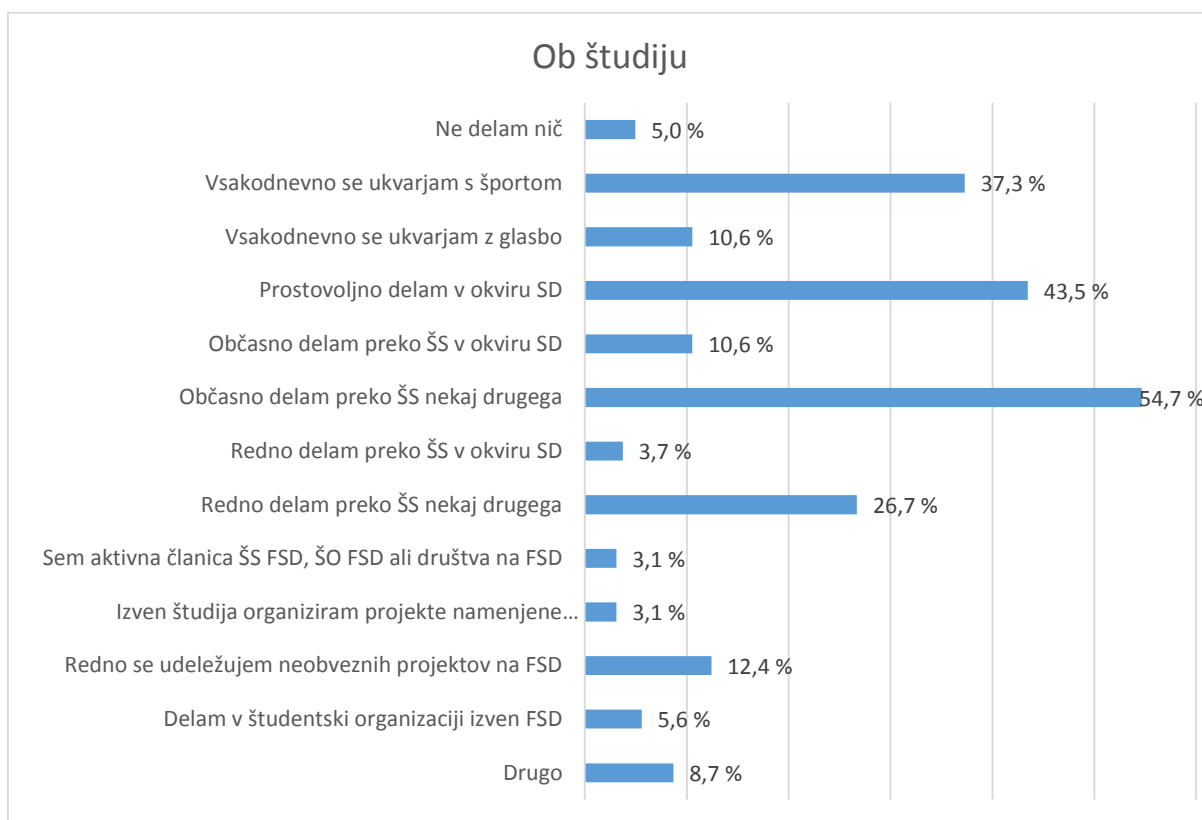
Iz grafikonov lahko razberemo, da so študentke in študenti 4. letnika svojo usposobljenost tudi glede dela na različnih področjih socialnega varstva ocenjevali bolje kot študentke in študenti 3. letnika. 4. letniki jo ocenjujejo s povprečno oceno 3,3, 3. letniki pa z 2,9. Zanimivost so predvsem študentke in študentje dodatnega leta, ki so svojo usposobljenost ocenjevali le z ocenami od 2 do 4 in sicer zelo enakomerno, tako da je 31,3% vprašancev ocenilo svojo usposobljenost za delo v socialnem varstvu z oceno 2, 37,5% se je ocenilo z oceno 3 in 31,3% z oceno 4. Povprečna ocena, vseh anketirancev skupaj je 3,1.

Grafikon 4.15.: Samoocena usposobljenosti za delo na področjih socialnega varstva glede na module

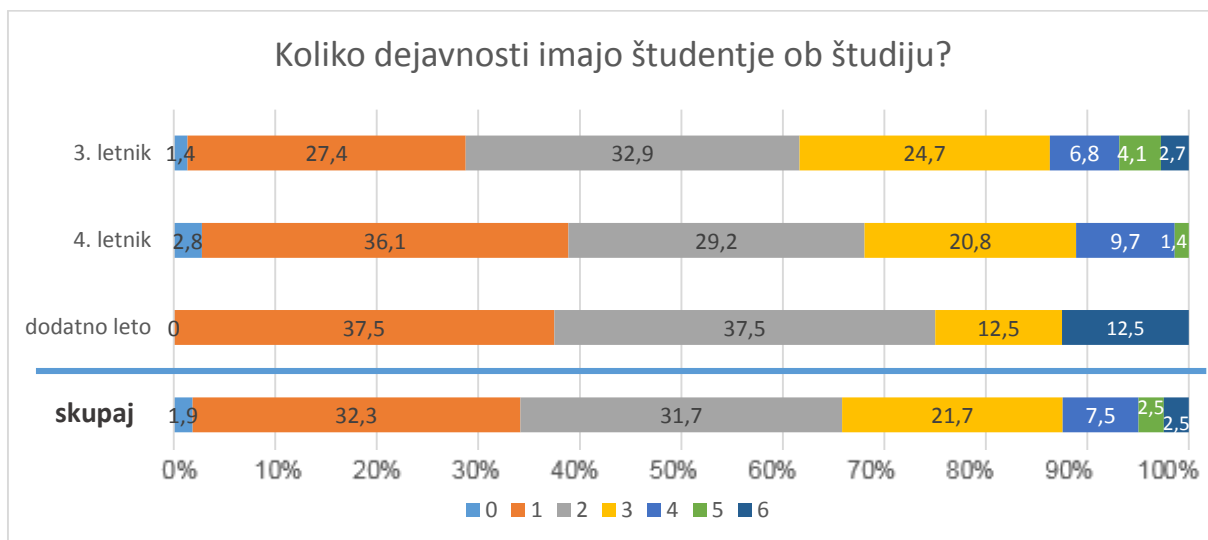
V grafikonu je razvidno, koliko odstotkov študentk in študentov iz posameznega modula je ocenilo svojo usposobljenost za delo v socialnem varstvu s katero oceno. Najbolje so se ocenili študentje modula Duševno zdravje v skupnosti (povprečje 3,4), sledijo jim študentje modula Socialna pravičnost in vključevanje (povprečje 3,3) in študentje modula Psihosocialna pomoč in podpora (povprečje 3,2), nato pa študentje modula Socialno delo z mladimi (povprečje 3,0) ter modula Socialno delo s starimi ljudmi in Socialno delo v delovnem okolju (oboje povprečje 2,9).

Grafikon 4.16.: Kaj počnejo študentje ob študiju

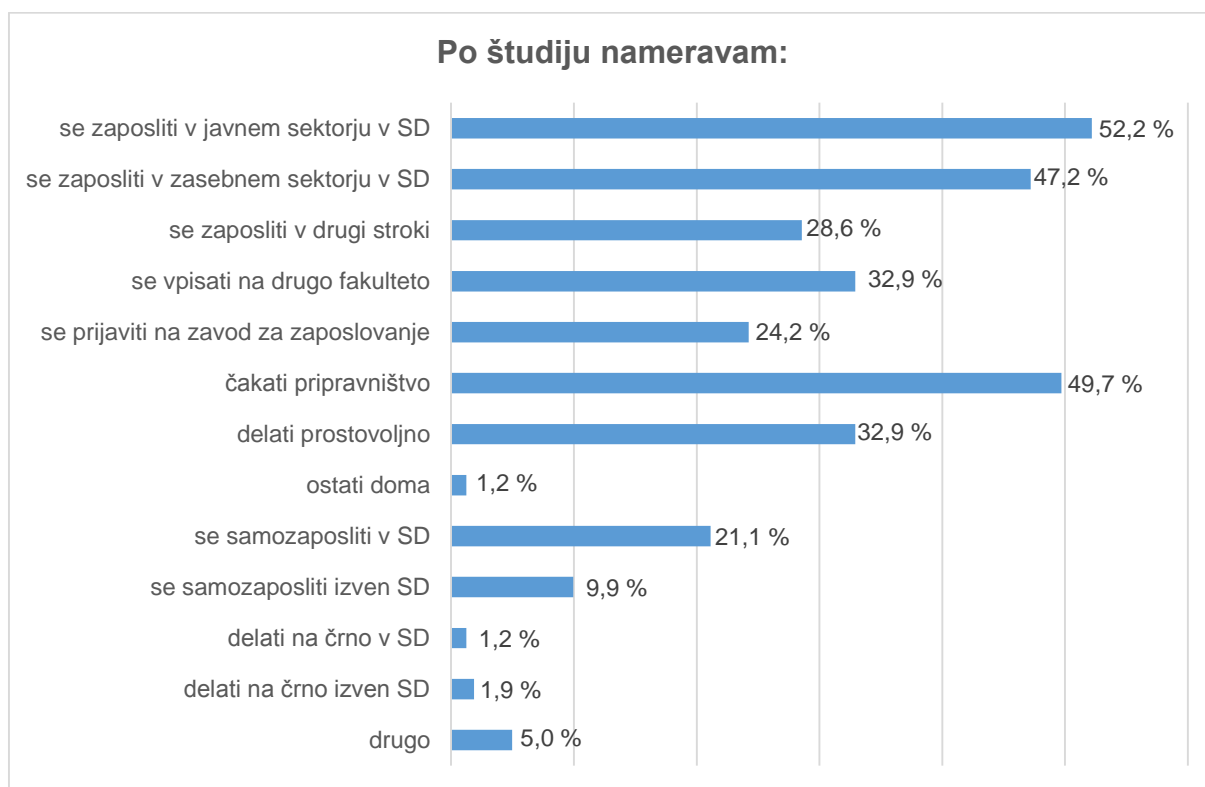
Le 5 % anketirancev ob študiju ne dela nič. Kar 37,3 % se jih vsakodnevno ukvarja s športom, 10,6 % pa z glasbo. Kar 43,5 % jih prostovoljno dela v okviru socialnega dela. Občasno preko študentskega servisa v okviru socialnega dela dela le 10,6 % anketirancev, občasno preko študentskega servisa pa druga opravila, ki niso povezana s socialnim delom, dela kar 54,7 % anketirancev. Redno preko študentskega servisa v socialnem varstvu dela le 3,7 % anketirancev, druga dela pa preko študentskega servisa redno opravlja kar 26,7 % anketirancev. Tistih, ki so aktivni člani Študentskega sveta, Študentske organizacije ali katerega društva, ki deluje na FSD, je le 3,1 % in prav enak je odstotek tistih, ki izven študija organizirajo različne projekte, namenjene dodatnemu izobraževanju študentov socialnega dela. Le 12,4 % je takšnih, ki se redno udeležujejo neobveznih projektov na FSD, 5,6 % pa jih dela v študentskem organiziranju izven fakultete. 8,7 % je takšnih, ki ob študiju delajo tudi nekaj drugega.

Grafikon 4.17.: Koliko dejavnosti imajo študentje FSD ob študiju glede na letnik

Iz grafikona lahko razberemo, koliko dejavnosti imajo ob študiju študentke in študentje posameznih letnikov in tudi vsi skupaj. Zanimivo je predvsem to, da imajo študentje 3. letnika ob študiju nekoliko več dejavnosti kot študentje 4. letnika. Povprečno število dejavnosti pri študentkah in študentih 3. letnika ter dodatnega leta je 2,3, za študentke in študente 4. letnika pa 2,0. Skupno povprečje dejavnosti ob študiju je 2,2. Le 1,9 % anketirancev ob študiju ne dela nič, 32,3 % je dejavnih vsaj še na enem področju, 31,7 % na dveh področjih, 21,7 % na treh, 7,5 % na štirih in po 2,5 % na petih ali celo šestih področjih.

Grafikon 4.18.: Prihodnost študentk in študentov FSD

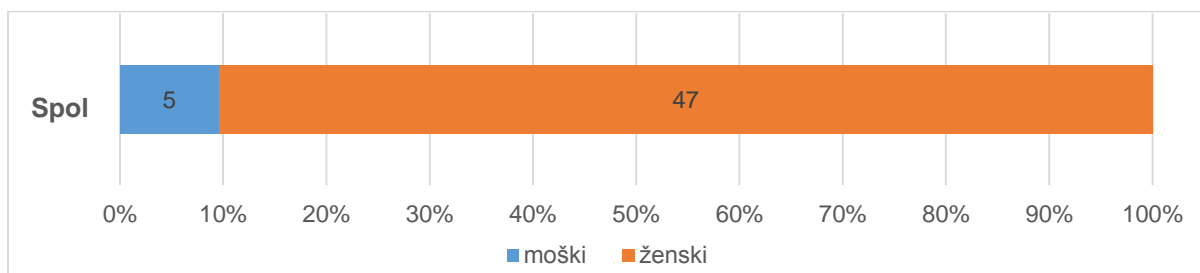

Študentke in študenti so imeli pri tem vprašanju možnost označiti več odgovorov. Tako je 52,2 % anketirancev odgovorilo, da se nameravajo zaposliti v javnem sektorju, 47,2 % pa v zasebnem sektorju. V drugi stroki se namerava zaposliti kar 28,6 % anketirancev, na drugo fakulteto pa vpisati kar 32,9 %. Na zavod za zaposlovanje se po študiju namerava prijaviti 24,2 % anketirancev. Kljub trenutnemu slabemu stanju in negotovi prihodnosti, namerava pripravništvo čakati 49,7 % anketirancev. Prostovoljno namerava delati 32,9 % anketirancev, medtem ko jih namerava ostati doma le 1,2 %. V stroki socialnega dela se namerava samozaposliti 21,1 % anketirancev, v neki drugi stroki pa 9,9 %. Nekateri so tako obupani, da nameravajo delati tudi na črno in sicer 1,2 % v stroki socialnega dela in 1,9 % izven naše stroke. 5 % je tudi tistih, ki se nameravajo znajti drugače in sicer tako, da bodo delali preko Evropske prostovoljne službe (European Voluntary Service – EVS), zaposlitev bodo odšli iskat v tujino ali pa se preprosto zaposliti kjerkoli bodo pač dobili priložnost.

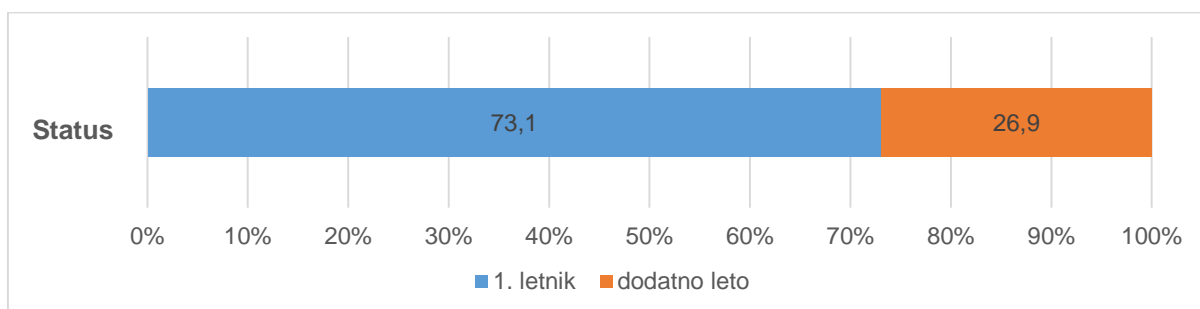
4.2. REZULTATI 2. STOPNJA

Grafikon 4.19.: Spol anketirancev

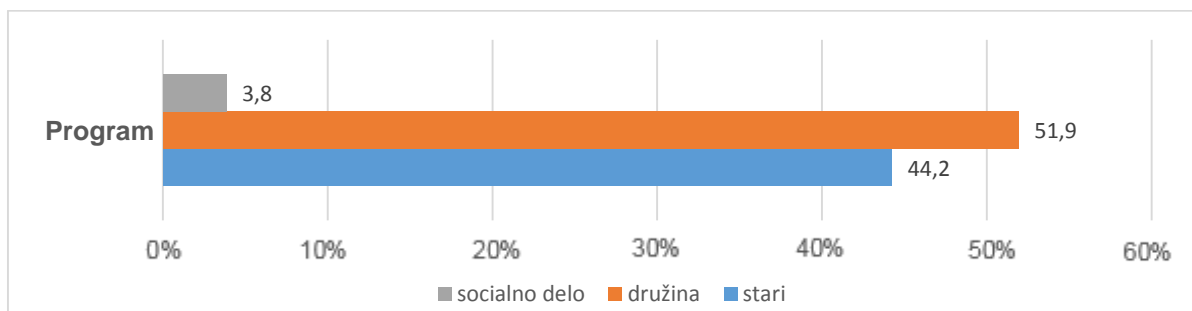
Vprašalnik o drugi stopnji študija na FSD je izpolnilo 52 študentk in študentov, od tega 47 (90,4 %) žensk in 5 (9,6 %) moških. V raziskavi seveda tudi tukaj ni sodelovalo enako število moških in žensk, saj je tudi na drugo stopnjo študija vpisanih veliko večje število žensk.

Grafikon 4.20.: Status anketirancev

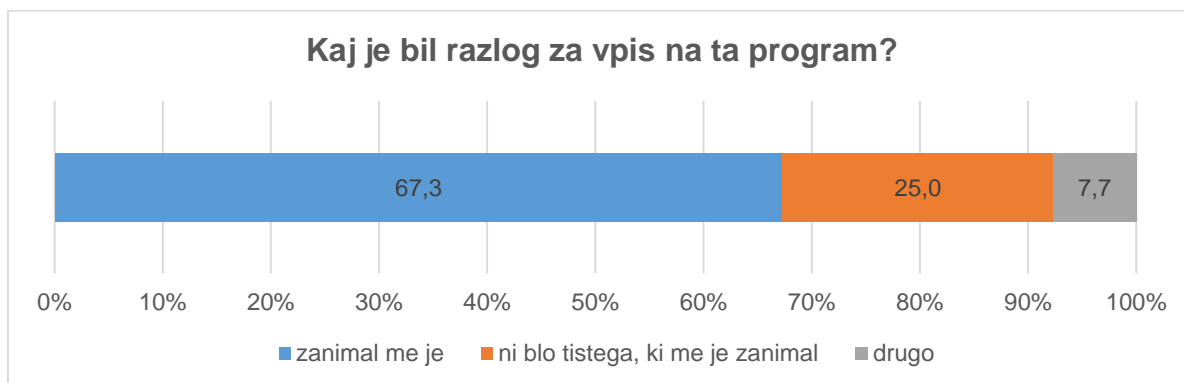
Glede na status je vprašalnik izpolnilo 73,1 % študentk in študentov 1. letnika in 26,9 % študentk in študentov dodatnega leta. Odstotki so približno razporejeni glede na število vpisanih študentov v posamezni letnik.

Grafikon 4.21.: Program, ki ga anketiranci obiskujejo

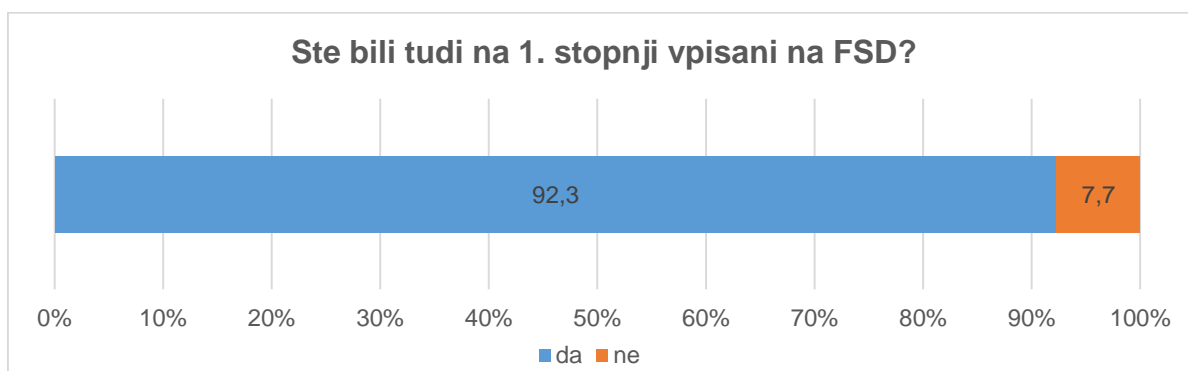
Največ anketirancev obiskuje program Socialno delo z družino (51,9 %), sledijo pa jim anketiranci, ki obiskujejo modul Socialno delo s starimi ljudmi (44,2 %). To sta tudi programa, ki sta v študijskem letu 2014/2015 razpisana redno. 3,8 % anketirancev pa obiskuje tudi izredni program Socialno delo. Iz ostalih programov vprašalnika ni izpolnila nobena študentka ali študent.

Grafikon 4.22.: Razlog vpisa na izbran program

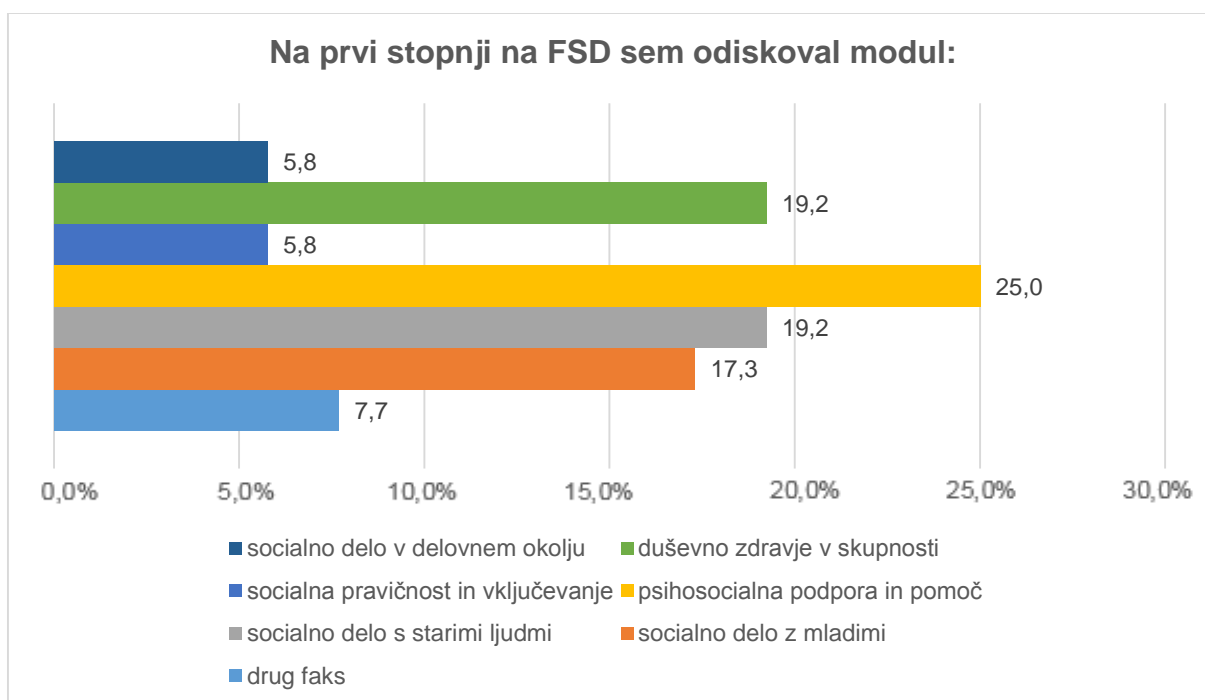
67,3 % anketirancev se je na izbran program vpisalo, ker jih le-ta zanima. Kar 25 % je takšnih, ki so se na program vpisali, ker redno ni bil razpisan program, ki bi jih zanimal, 7,7 % pa je takšnih, ki imajo druge razloge za vpis na izbran program.

Grafikon 4.23.: Odstotek vpisanih na FSD na prvi stopnji

Kar 92,3 % anketirancev je bilo tudi na 1. stopnji vpisanih na FSD in le 7,7 % anketirancev je bilo na 1. stopnji vpisanih na drugo fakulteto.

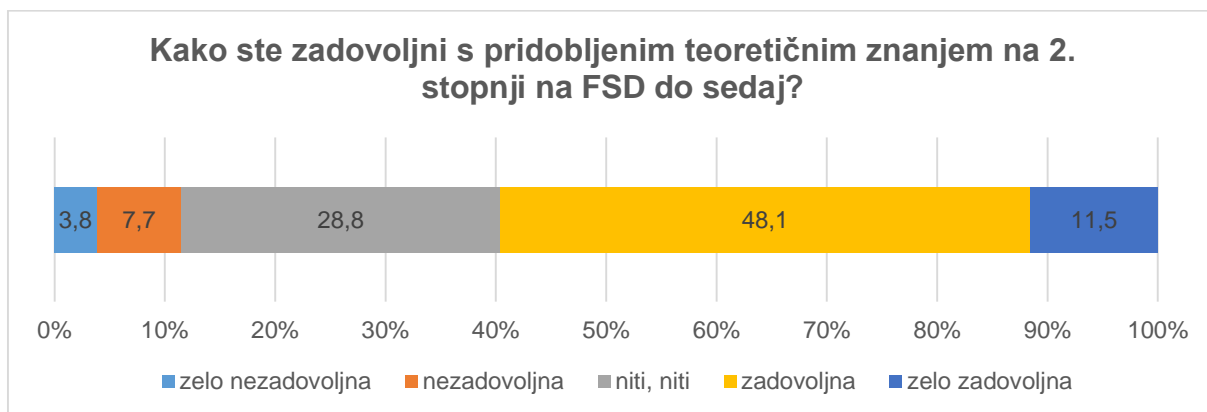
Grafikon 4.24.: Moduli, ki so jih obiskovali na prvi stopnji študija

Grafikon prikazuje, kakšen odstotek vprašanih je na prvi stopnji študija na FSD obiskovalo kateri modul. Največ (25 %) jih je obiskovalo modul Psihosocialna podpora in pomoč. Sledi jim odstotek tistih, ki so obiskovali modula Duševno zdravje v skupnosti in Socialno delo s starimi ljudmi (oboje 19,2 %). Tik za njimi je odstotek tistih, ki so obiskovali modul Socialno delo z mladimi (17,3 %). Njim sledijo tisti, ki so na prvi stopnji obiskovali drugo fakulteto (7,7 %), najmanjši je odstotek tistih, ki so na prvi stopnji

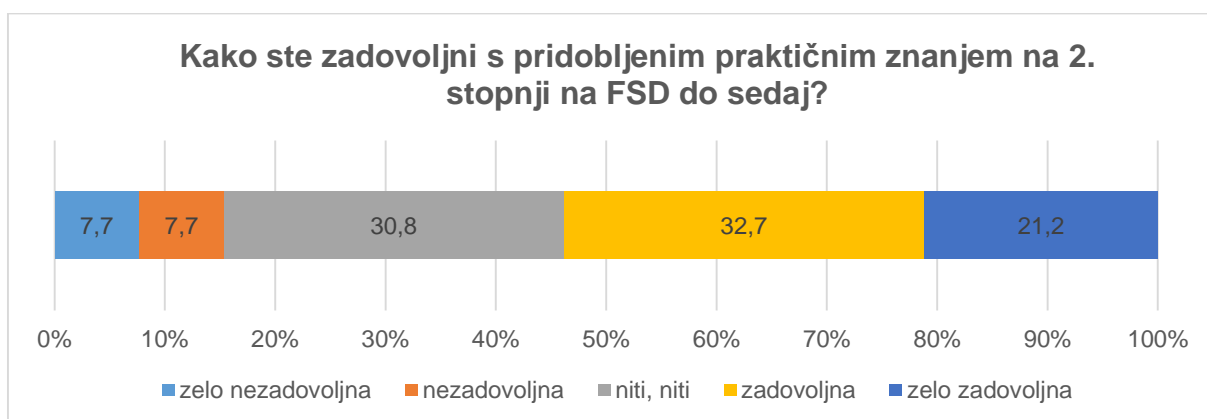
obiskovali modula Socialno delo v delovnem okolju in Socialna pravičnost in vključevanje (oboje le 5,8 %).

Grafikon 4.25.: Zadovoljstvo s teoretičnim znanjem

Skoraj polovica jih je tudi na drugi stopnji s teoretičnim znanjem, ki so ga pridobili na fakulteti, zadovoljna (48,1 %), kar 11,5 % pa je tudi takih, ki so z njim zelo zadovoljni. 28,8 % anketirancev ni niti zadovoljnih, niti nezadovoljnih, 7,7 % jih je nezadovoljnih in 3,8 % je tistih, ki so s pridobljenim teoretičnim znanjem na fakulteti zelo nezadovoljni.

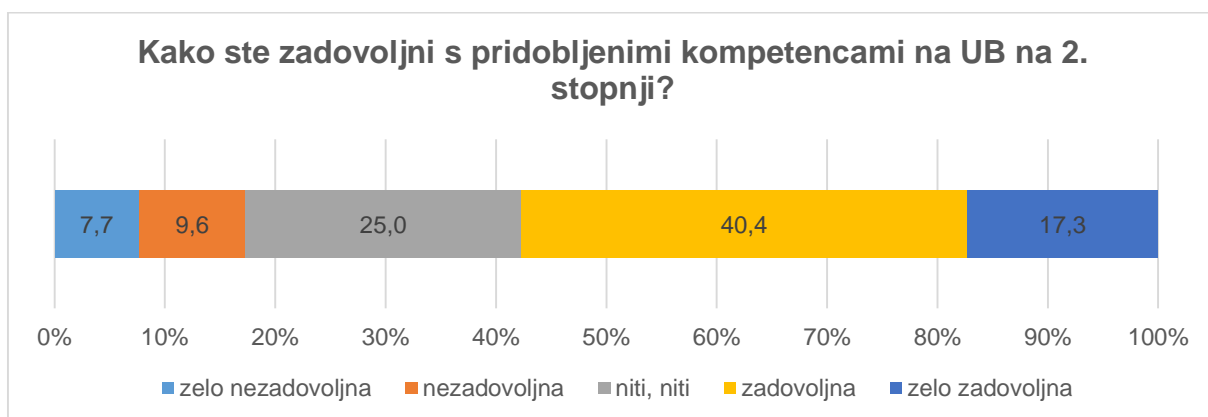
Grafikon 4.26.: Zadovoljstvo s praktičnim znanjem

Tretjina vprašancev je s praktičnim znanjem, ki so ga pridobili na FSD, zadovoljna (32,7 %), slaba tretjina (30,8 %) pa ni niti zadovoljna niti nezadovoljna. Kar 21,2 % je takih, ki so s praktičnim znanjem zelo zadovoljni. 7,7 % je tistih, ki s praktičnim znanjem niso zadovoljni, enak pa je tudi odstotek tistih, ki so z njim zelo nezadovoljni.

Če ta grafikon primerjamo s prejšnjim, vidimo, da se je odstotek zelo nezadovoljnih s prakso v primerjavi z zelo nezadovoljnimi s teorijo povečal za 3,9 %, odstotek nezadovoljnih pa je ostal enak. Tudi odstotek tistih, ki niso niti zadovoljni, niti nezadovoljni se je povečal, in sicer za 2 %, odstotek zadovoljnih pa se je zmanjšal kar za 15,4 %, vendar se je povečal odstotek zelo zadovoljnih, in sicer za 9,7 %.

Grafikon 4.27.: Zadovoljstvo s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah na 2. stopnji

Večina je tudi s kompetencami, ki so jih pridobili na učnih bazah, zadovoljna (40,4 %), 17,3 % vprašancev pa je z njimi zelo zadovoljna. 25% je takšnih, ki niso niti zadovoljni niti nezadovoljni, 9,6 % je tistih, ki s praktičnim znanjem niso zadovoljni in 7,7 % tistih, ki so z njimi zelo nezadovoljni.

Grafikon 4.28.: Zadovoljstvo študentov 2. stopnje s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah na 1. stopnji

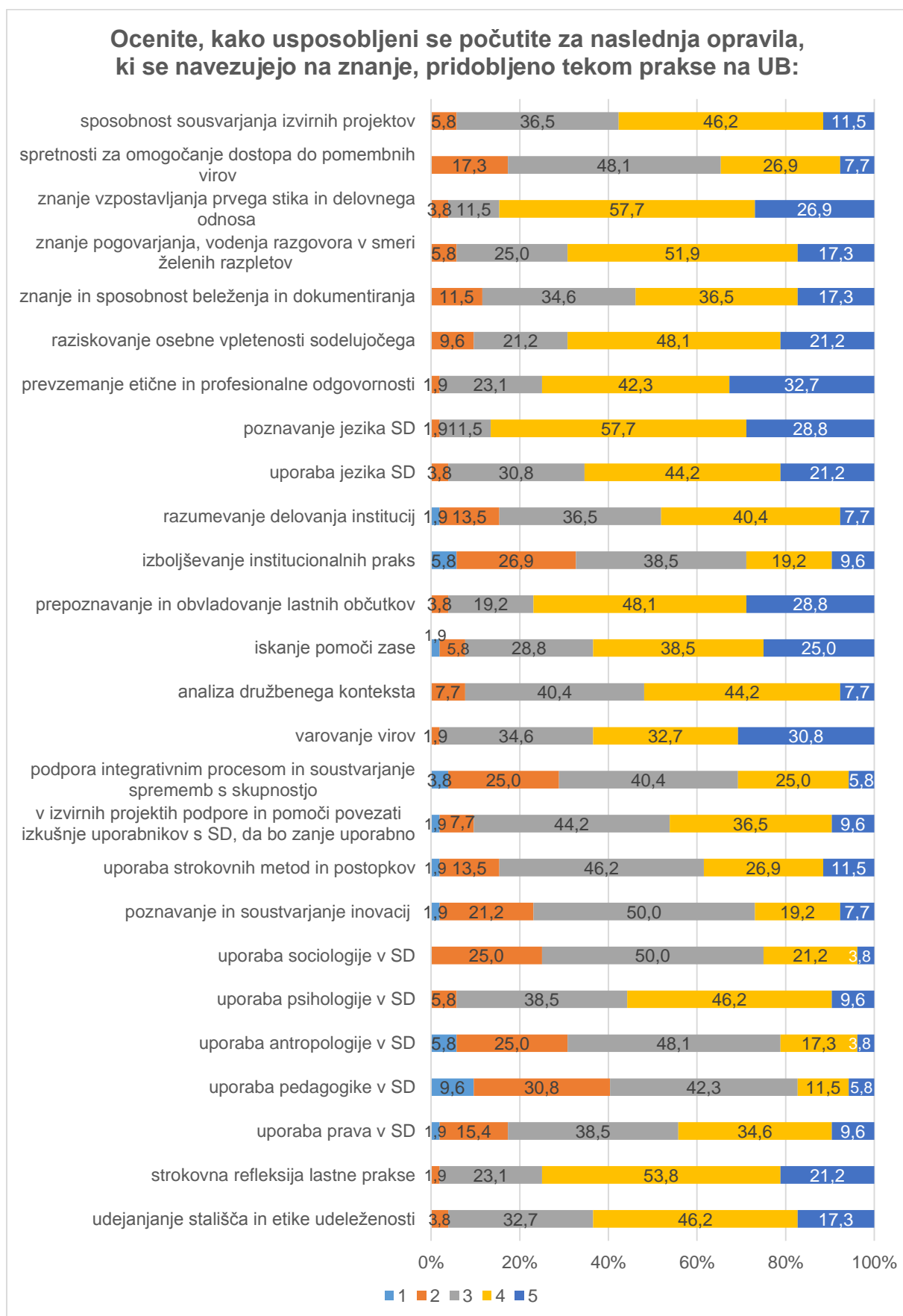

Dobra polovica (kar 56,2 %) vprašancev je s pridobljenimi kompetencami na 1. stopnji študija zadovoljna, 12,5 % vprašancev pa je zelo zadovoljnih. 22,9 % je tistih, ki niso niti zadovoljni, niti nezadovoljni in 4,2 % tistih, ki niso zadovoljni ter enak odstotek zelo nezadovoljnih. Zanimivo je, da je veliko večji odstotek tistih, ki so zadovoljni s prakso na 1. stopnji, kot odstotek tistih, ki so zadovoljni s prakso na 2. stopnji študija.

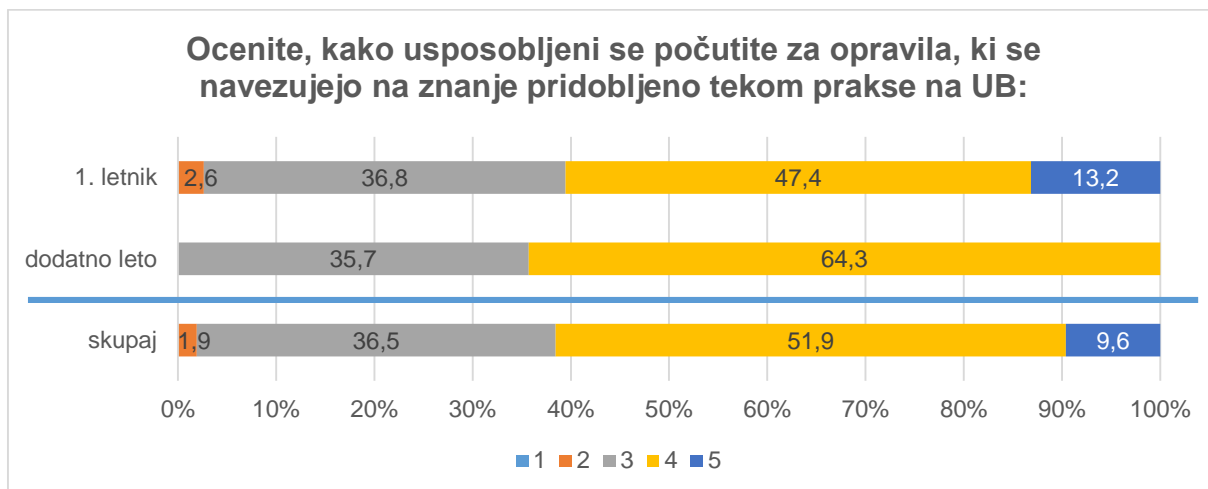
Spodnji grafikon prikazuje, kako so študentke in študentje ocenili lastno usposobljenost glede na kompetence, ki naj bi jih pridobili tekom opravljanja prakse na učnih bazah. Razvidno je, da so tudi študentje 2. stopnje, enako, kot se je to pokazalo tudi pri podobnem grafikonu za 1. stopnjo, najboljši v poznavanju jezika socialnega dela; v znanju in sposobnosti vzpostavljanja prvega stika in delovnega odnosa na konkretnem področju socialnega dela ter zmožnosti prevzemanja etične in profesionalne odgovornosti biti socialna delavka, delavec (pri vseh je povprečna ocena kar 4,1). Sledijo pa spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov (povprečna ocena 4). Zelo dobro se počutijo usposobljene tudi za strokovno refleksijo lastne prakse na konkretnem področju socialnega dela in v spretnostih varovanja virov (povprečna ocena 3,9), prav tako se počutijo usposobljene tudi za dosledno uporabo jezika socialnega dela; imajo znanje in sposobnost pogovarjanja (spoznavanja, pogajanja, dogovarjanja), vodenja razgovora v smeri želenih razpletov na konkretnem področju socialnega dela; sposobnost raziskovanja in refleksije osebne vpletenosti sodelujoče/-ga v postopke socialnega dela; sposobnost iskanja pomoči zase – na ravni prepoznavanja, poimenovanja in iskanja podpore in sposobnost udeležati stališča in etiko udeležnosti v izvornih projektih podpore in pomoči v socialnem delu (pri vseh povprečje 3,8).

Njihovi najšibkejši področji pa sta predvsem poznavanje in sposobnost uporabe pedagogike (povprečna ocena le 2,7) in antropologije (povprečna ocena 2,9) v socialnem delu.

Grafikon 4.29.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse

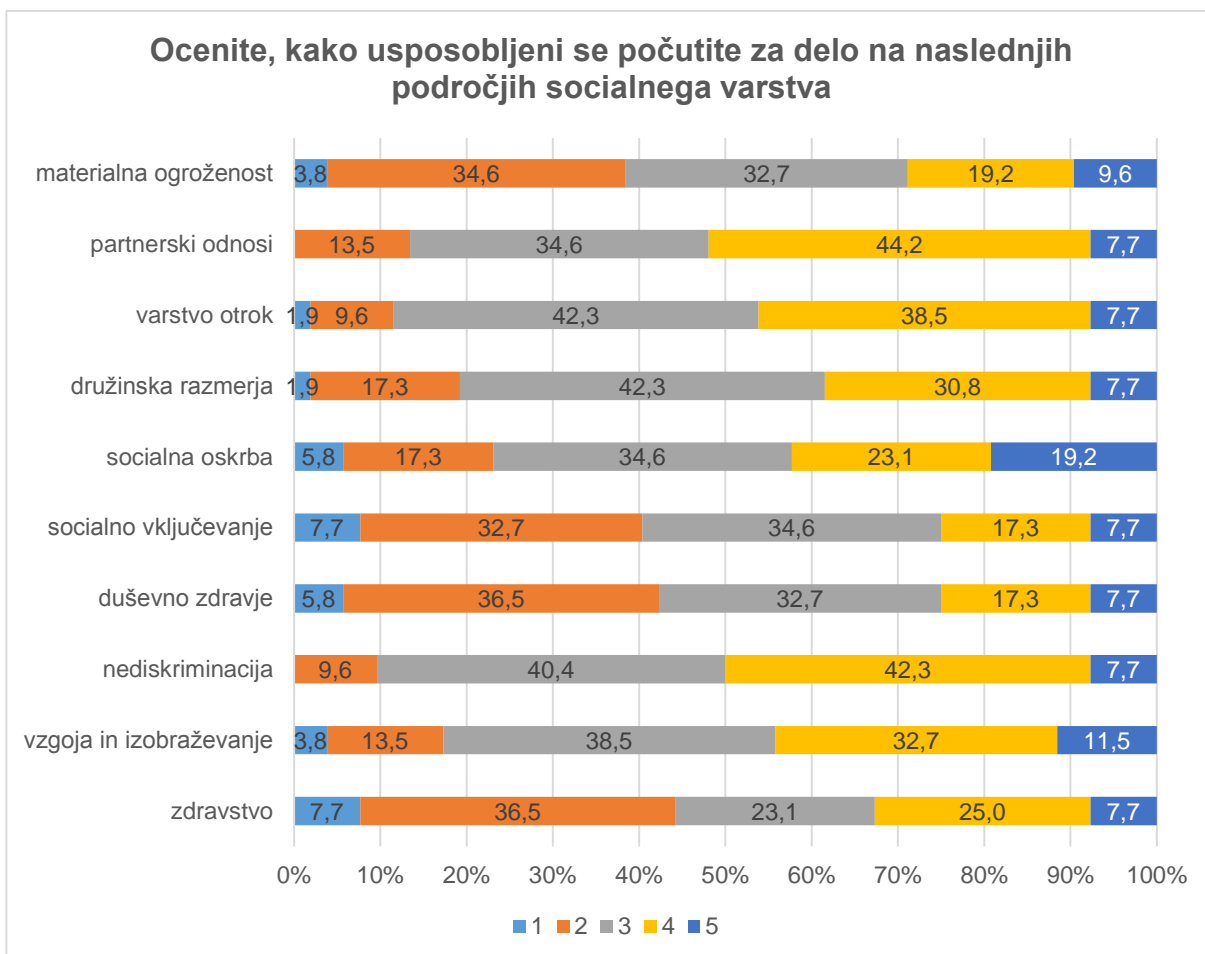
Grafikon 4.30.: Samoocena usposobljenosti glede na znanje iz prakse glede na odgovore po letnikih

V grafikonu vidimo, da se študentke in študentje 2. stopnje počutijo kar dobro usposobljeni za opravila, ki se navezujejo na znanje, pridobljeno tekom prakse na učnih bazah. V primerjavi s študenti 1. letnika, kar 16,9 % več študentov dodatnega leta svojo usposobljenost ocenjuje z oceno 4, vendar pa kar 13,2 % študentov 1. letnika svojo usposobljenost ocenjuje s 5, pri študentih dodatnega leta pa svoje usposobljenosti s to oceno ni ocenil nihče. Povprečna ocena za študente 1. letnikov znaša 3,7, povprečna ocena študentov dodatnega leta pa 3,6. Za vse skupaj je povprečna ocena 3,7.

Grafikon 4.31.: Samoocena usposobljenosti za delo na različnih področjih socialnega varstva

Zgornji grafikon prikazuje oceno lastne usposobljenosti študentk in študentov 2. stopnje glede na različna področja socialnega varstva, kjer bi lahko v bodoče opravljali strokovno delo. To so področja, na katerih je za zaposlitev po diplomi oziroma magisteriju potrebno opraviti eno leto pripravništva ter seveda strokovni izpit. Najbolj usposobljeni se počutijo za delo na področju nediskriminacije – področje pogleda na uporabnika kot na subjekt in za standarde dobre prakse na področju nediskriminacije ter na področju partnerskih odnosov – zakonska zveza, partnerstvo in druge oblike skupnosti (pri obeh je povprečna ocena 3,5). Sledi pa področje varstva otrok, kamor spadajo programi za mlade, vedenjske težave, nasilje nad otroki ter družina in starševstvo (povprečna ocena 3,4). Najmanj se počutijo usposobljene na področju duševnega zdravja, gre torej za področja zasvojenosti in omam, težav v duševnem zdravju in odklonskega vedenja; na področju socialnega vključevanja, kjer gre za programe za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami, vključevanje oseb po

prestani zaporni kazni in vključevanje oseb po drugi obliki obravnave; na področju zdravstva, torej socialnega dela v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah (pri vseh povprečna ocena znaša le 2,9).

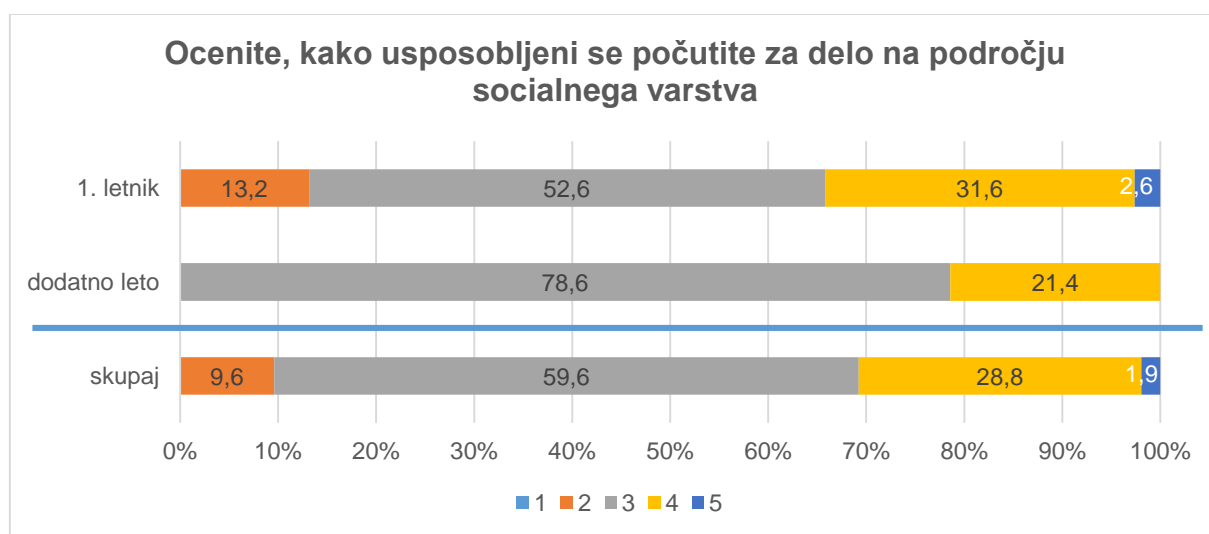
Tabela 4.2.: Povprečne samoocene usposobljenosti za delo na določenem področju socialnega varstva glede na program, ki ga študentke in študentje obiskujejo

Področje SV:	Povprečna ocena SD s starimi ljudmi:	Povprečna ocena SD z družino:
Materialna ogroženost	3,09	2,81
Partnerski odnosi	3,04	3,81
Varstvo otrok	3,26	3,56
Družinska razmerja	3,04	3,44
Socialna oskrba	3,91	2,85
Socialno vključevanje	<u>2,96</u>	2,74
Duševno zdravje	3,04	2,74
Nediskriminacija	3,39	3,56
Vzgoja in izobraževanje	3,00	3,59
Zdravstvo	3,26	<u>2,56</u>
SKUPAJ	3,26	3,19

Tabela na levi prikazuje povprečne samoocene usposobljenosti za delo na določenem področju socialnega varstva glede na program, ki ga študentke in študentje obiskujejo. Z zeleno barvo so označene višje povprečne ocene pri določenem področju socialnega varstva glede na program, ki ga študentje obiskujejo. Iz tabele je razvidno, da se študentje v povprečju počutijo najbolj usposobljene za tisto področje socialnega varstva, za katerega modul obiskujejo. Zanimivo je dejstvo, da se na petih področjih počutijo bolje usposobljeni študentje programa Socialno delo s starimi ljudmi, na drugih petih pa se počutijo bolje usposobljeni študentje programa Socialno delo z družino. Na področju partnerskih odnosov se študentje socialnega dela z družino počutijo za skoraj oceno boljši od študentov socialnega dela s starimi ljudmi, obratno pa se na področju socialne oskrbe študentje programa socialno delo s starimi ljudmi počutijo za dobro oceno bolje usposobljeni od študentov socialnega dela z družino. Študentke in študenti programa Socialno delo s starimi ljudmi so z najvišjimi ocenami ocenili svojo usposobljenost za delo na področju socialne oskrbe (v tabeli

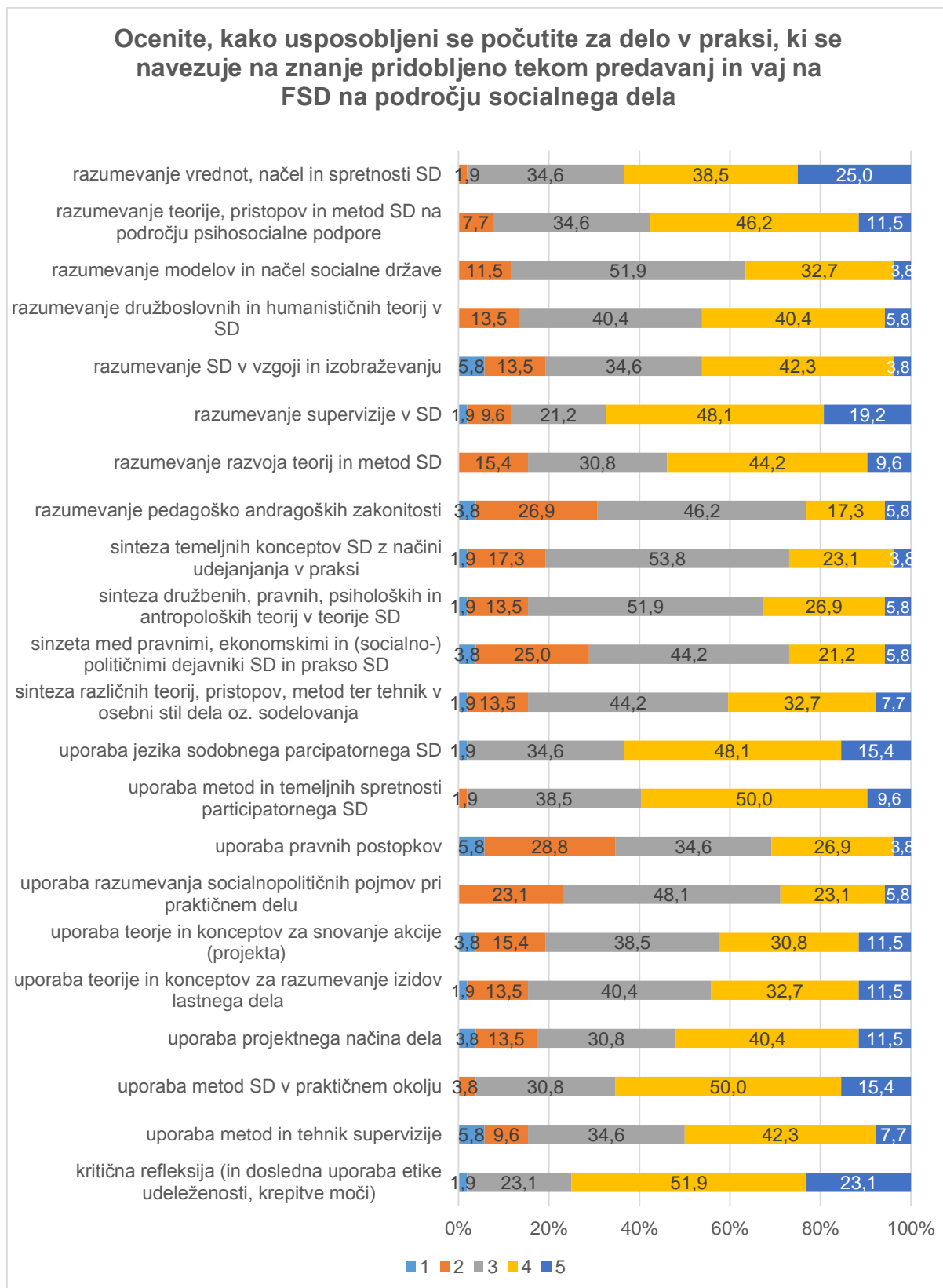
označeno krepko), z najnižjimi ocenami pa so ocenili svojo usposobljenost za delo na področju socialnega vključevanja (v tabeli podčrtano). Študentke in študenti programa Socialno delo z družino pa so z najvišjimi ocenami ocenili svojo usposobljenost za delo na področju partnerskih odnosov (v tabeli prav tako označeno krepko), z najnižjimi ocenami pa so ocenili svojo usposobljenost za delo na področju zdravstva (v tabeli podčrtano).

Grafikon 4.32.: Samoocena usposobljenosti za delo na področjih socialnega varstva glede na letnike

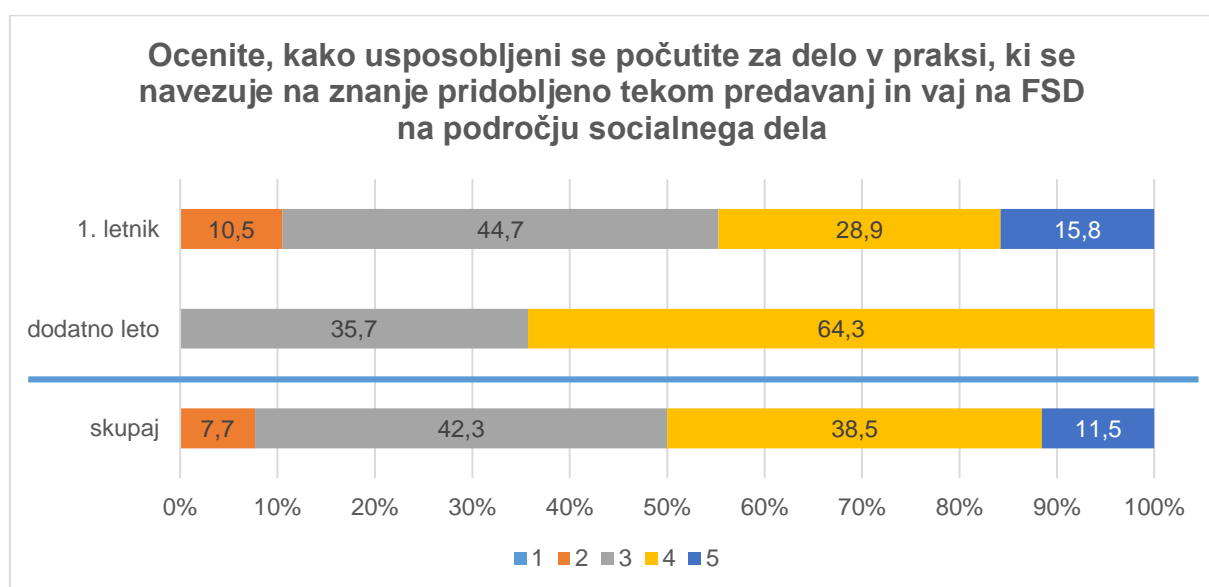
Iz grafikonov lahko razberemo, da so študentke in študenti 2. stopnje svojo usposobljenost glede dela na različnih področjih socialnega varstva ocenjevali predvsem z oceno 3. Povprečna ocena obojih in tako seveda tudi obeh skupaj je 3,2.

Grafikon 4.33.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo

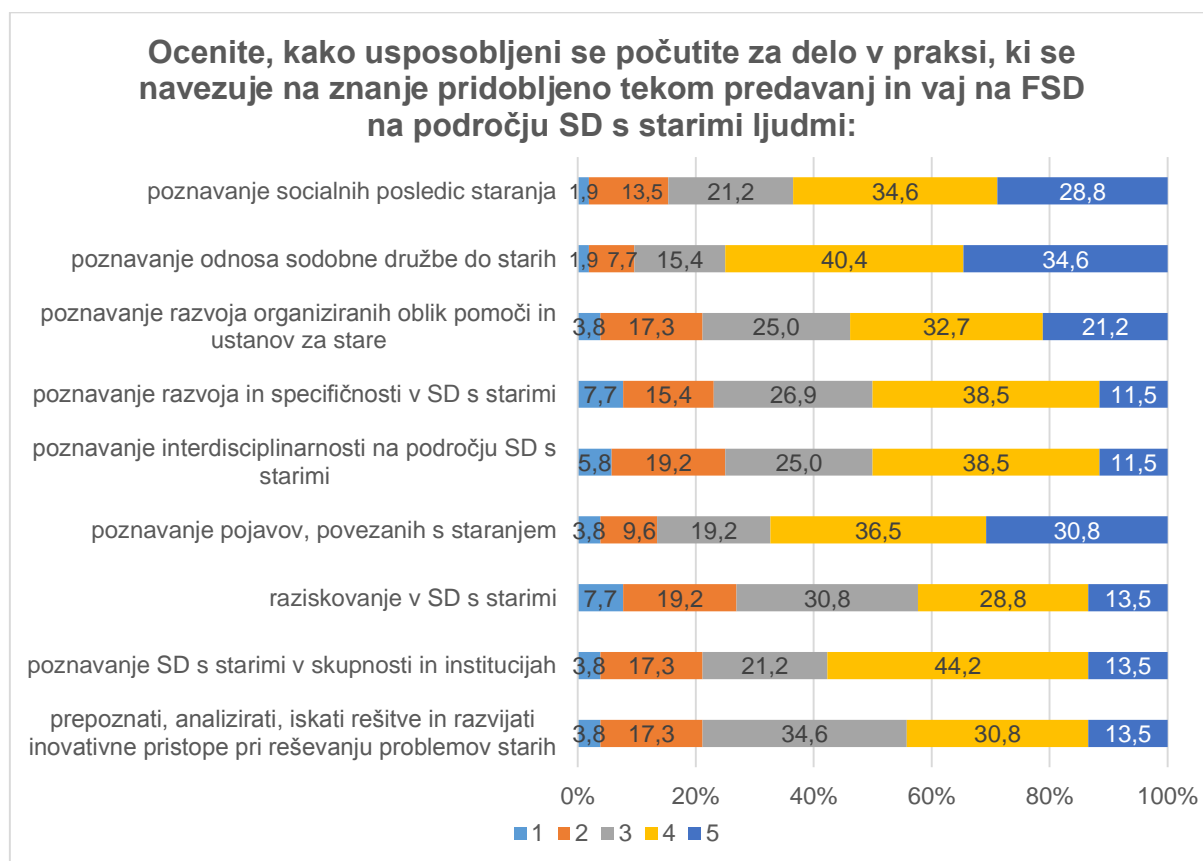
Zgornji grafikon vključuje ocene vseh, ki so odgovarjali na vprašalnik, torej tako tistih, ki obiskujejo ta program, kot tistih, ki obiskujejo druge programe na drugi stopnji Fakultete za socialno delo. Odgovorov tistih študentk in študentov, ki obiskujejo program Socialno delo, ne bom posebej predstavljal, saj je zelo malo študentov, ki obiskujejo ta program odgovorilo na ta vprašalnik, zaradi česar podatki ne bi bili reprezentativni. Iz grafikona je razvidno, kako usposobljeni se vprašani počutijo za posamezno delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom vaj in predavanj na FSD na področju socialnega dela. Najbolj se počutijo usposobljeni za kritično refleksijo in dosledno uporabo etike udeležnosti in krepitev moči, nato sledi poznavanje in razumevanje temeljnih vrednot, načel in spretnosti sodobnega participatornega socialnega dela, za tem uporaba metod socialnega dela v praktičnem okolju in uporaba jezika sodobnega participatornega socialnega dela ter poznavanje in razumevanje supervizije v socialnem delu. Najmanj pa se počutijo usposobljene za poznavanje in razumevanje osnovnih pedagoško andragoških zakonitosti, zlasti z vidika svetovalnega dela in tudi uporabo pravnih postopkov (pri obeh je povprečna ocena celo manjša od 3) ter sposobnost sinteze družbenih, pravnih, psiholoških in antropoloških teorij v teorije, metode in postopke socialnega dela.

Grafikon 4.34.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo glede na letnike

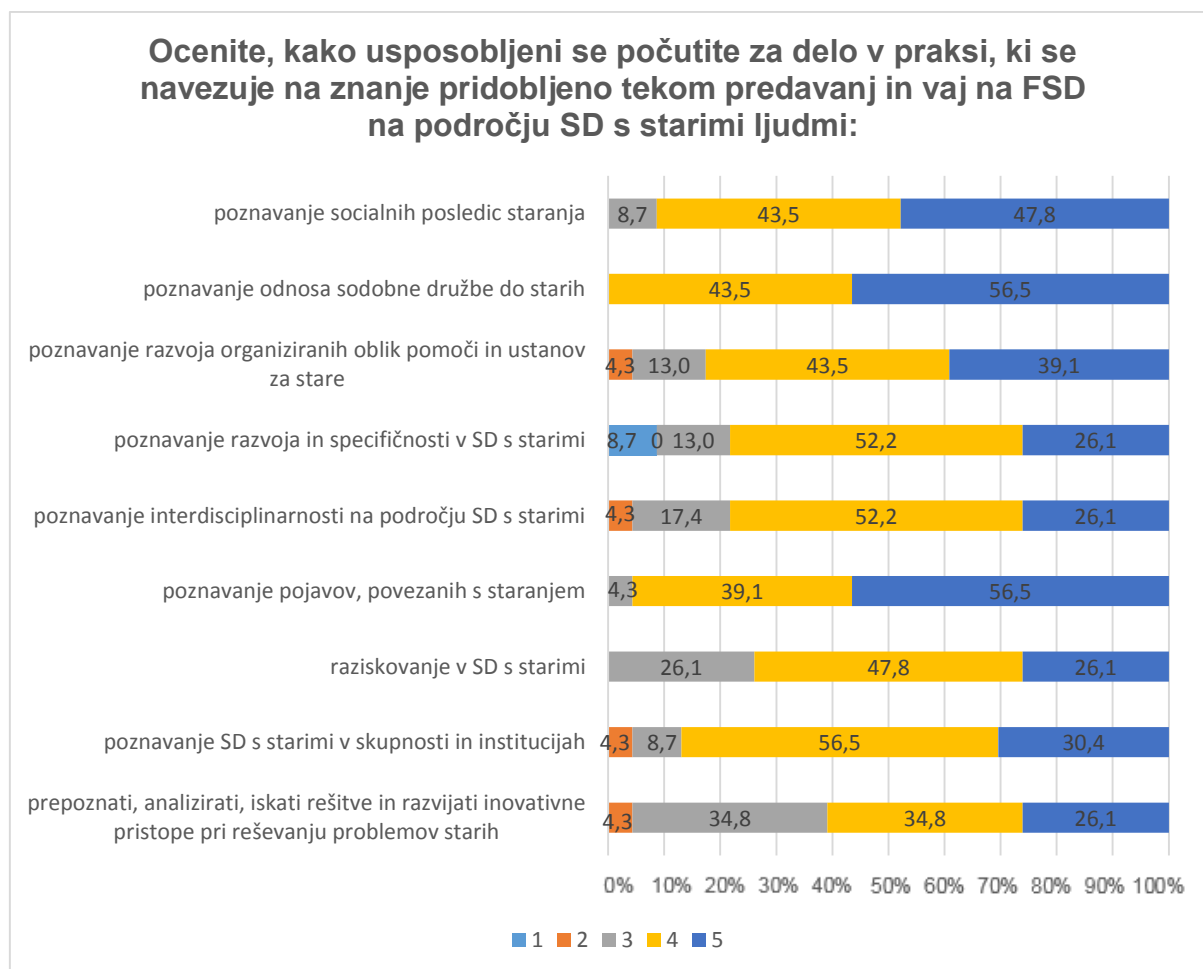
Iz zgornjega grafikona lahko razberemo, da so študentke in študentje 1. letnika svojo usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD, na programu Socialno delo ocenjevali predvsem z oceno 3 (44,7 %), z oceno 4 se je ocenilo 28,9 % vprašancev, z oceno 5 15,8 % in z oceno 2 10,5 % vprašancev. S splošno oceno 1 nihče ne ocenjuje svoje usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo. Študentke in študenti dodatnega leta so svojo usposobljenost ocenjevali z ocenami 4 (64,3 %) in 3 (35,7 %). Skupno je 7,7 % vprašancev svojo usposobljenost ocenilo z oceno 2, 42,3 % vprašancev jo je ocenilo s 3, 38,5 % vprašancev s 4 in 11,5 % vprašancev z oceno 5. Povprečna ocena usposobljenosti študentov 2. stopnje za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD, na programu Socialno delo znaša 3,54, za 1. letnike 3,5, za dodatno leto pa 3,64.

Grafikon 4.35.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo s starimi ljudmi

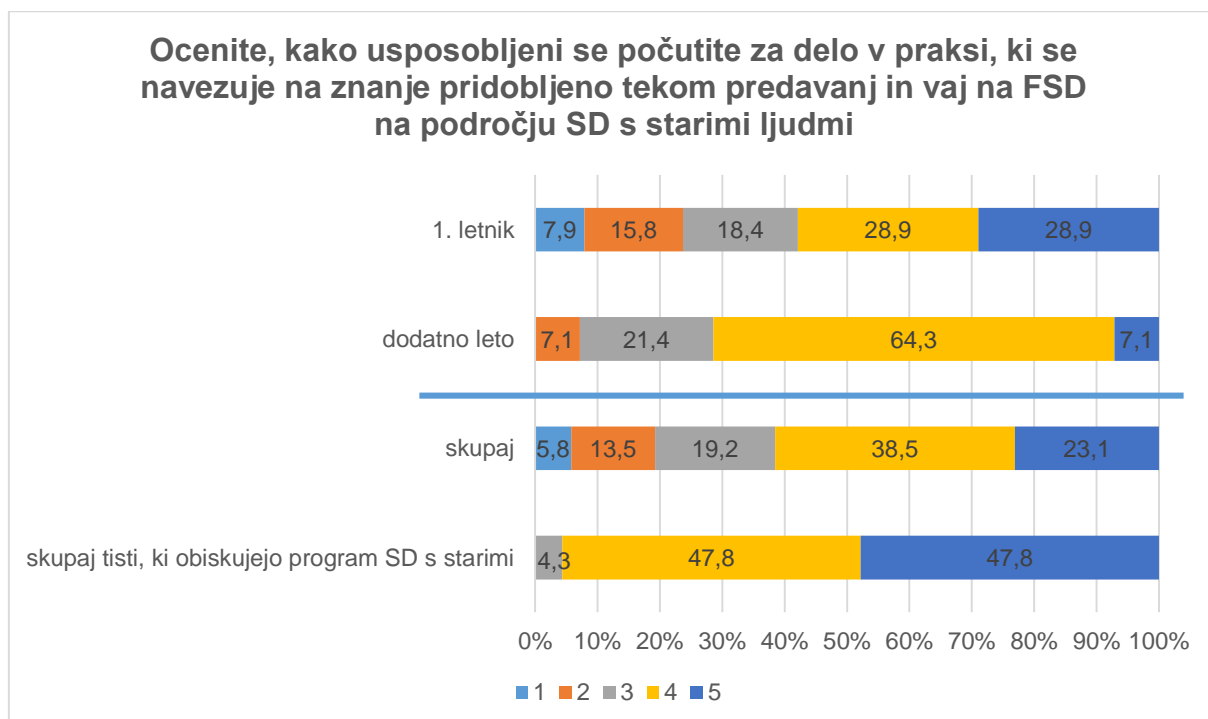
Iz zgornjega grafikona je razvidno, kako usposobljeni se vprašanci (ne glede na izbran program druge stopnje) počutijo za posamezno delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom vaj in predavanj na Fakulteti za socialno delo na področju socialnega dela s starimi ljudmi. Vidimo, da so na splošno precej dobro usposobljeni za to področje. Najbolj se počutijo usposobljeni za poznavanje odnosa sodobne družbe do starih ljudi, poznavanje pojavov, povezanih s staranjem (demenca, umiranje, institucionalizacija) in poznavanje socialnih posledic staranja prebivalstva. Kot področje, kjer so anketiranci najšibkejši, posebej ne izstopa nobeno področje. Še najmanj se počutijo usposobljene za raziskovanje v socialnem delu s starimi ljudmi, čeprav je tudi tukaj povprečna ocena večja od 3.

Grafikon 4.36.: Samoocena usposobljenosti študentk in študentov, ki na drugi stopnji obiskujejo program Socialno delo s starimi za delo v praksi, ki se navezuje na znanje, pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo s starimi ljudmi

Iz zgornjega grafikona lahko razberemo, kolikšen delež tistih študentk in študentov, ki so vpisani na program Socialno delo s starimi, je svojo usposobljenost pri tem programu ocenil z določeno oceno. Vidimo, da študentke in študenti programa Socialno delo s starimi veliko bolje ocenjujejo svojo usposobljenost glede na kompetence tega programa kot pa študentje, ki obiskujejo druge programe. Najboljši so v poznavanju odnosa sodobne družbe do starih ljudi (povprečna ocena kar 4,6) in v poznavanju pojavov, povezanih s staranjem (povprečna ocena 4,5). Tudi za ostala področja se počutijo zelo dobro usposobljene, saj so pri vseh, razen pri prepoznavanju, analiziranju, iskanju rešitev in razvijanju inovativnih pristopov pri reševanju problemov starih ljudi (povprečna ocena 3,8) in pri poznavanju razvoja in specifičnosti v socialnem delu s starimi ljudmi (povprečna ocena 3,9), počutijo usposobljene za povprečno oceno 4 ali več.

Grafikon 4.37.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo s starimi ljudmi glede na letnike

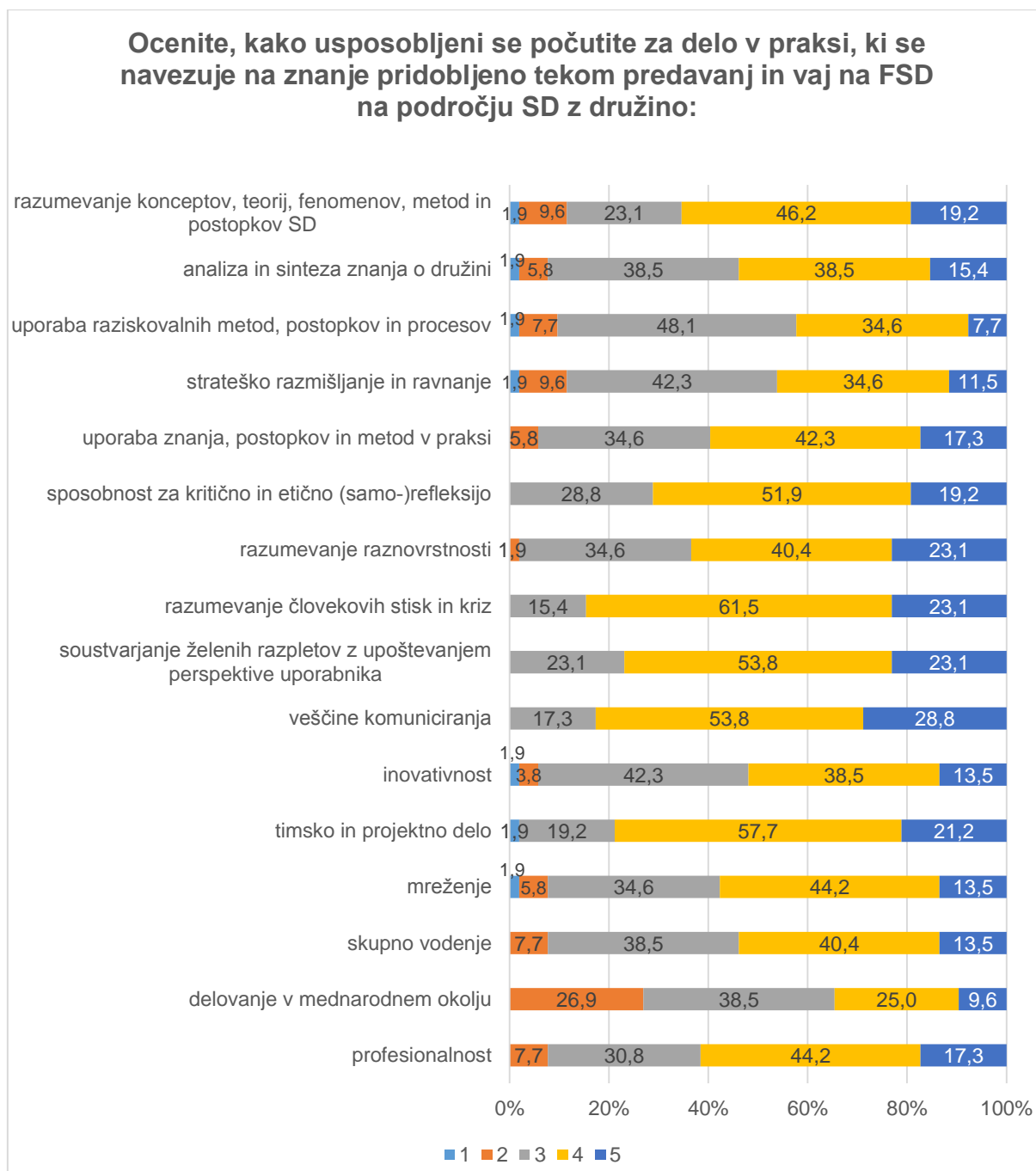

Iz zgornjega grafikona lahko razberemo, da so študentke in študentje 1. letnika svojo usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na program Socialno delo s starimi ljudmi ocenjevali s precej različnimi

ocenami. 7,9 % je svojo usposobljenost na tem področju ocenilo z oceno 1, 15, 8% z oceno 2, zanimivo je, da je to področje z oceno 3 ocenilo le 18,4 % študentov 1. letnika, z oceno 4 se je ocenilo 28,9 % študentov 1. letnika in enak odstotek tudi z oceno 5. Študentke in študenti dodatnega leta so svojo usposobljenost ocenjevali predvsem z oceno 4 (64,3 %). Z oceno 3 se je ocenilo 21,4 % vprašancev, ki obiskujejo dodatno leto in po 7,1 % tistih, ki svojo usposobljenost na tem področju ocenjujejo z oceno 2 ali 3. Skupno je 5,8 % vprašancev svojo usposobljenost ocenilo z oceno 1, 13,5 % z oceno 2, 19,2 % vprašancev jo je ocenilo z 3, 38,5 % vprašancev s 4 in 23,1 % vprašancev z oceno 5. Povprečna ocena usposobljenosti študentov 2. stopnje za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD, na programu Socialno delo s starimi ljudmi znaša 3,6, za 1. letnike 3,55, za dodatno leto pa 3,71. Iz grafikona je razvidno tudi, da se tisti, ki na drugi stopnji obiskujejo program Socialno delo s starimi izmed vseh počutijo najboljše usposobljeni. Njihova skupna povprečna ocena znaša kar 4,43.

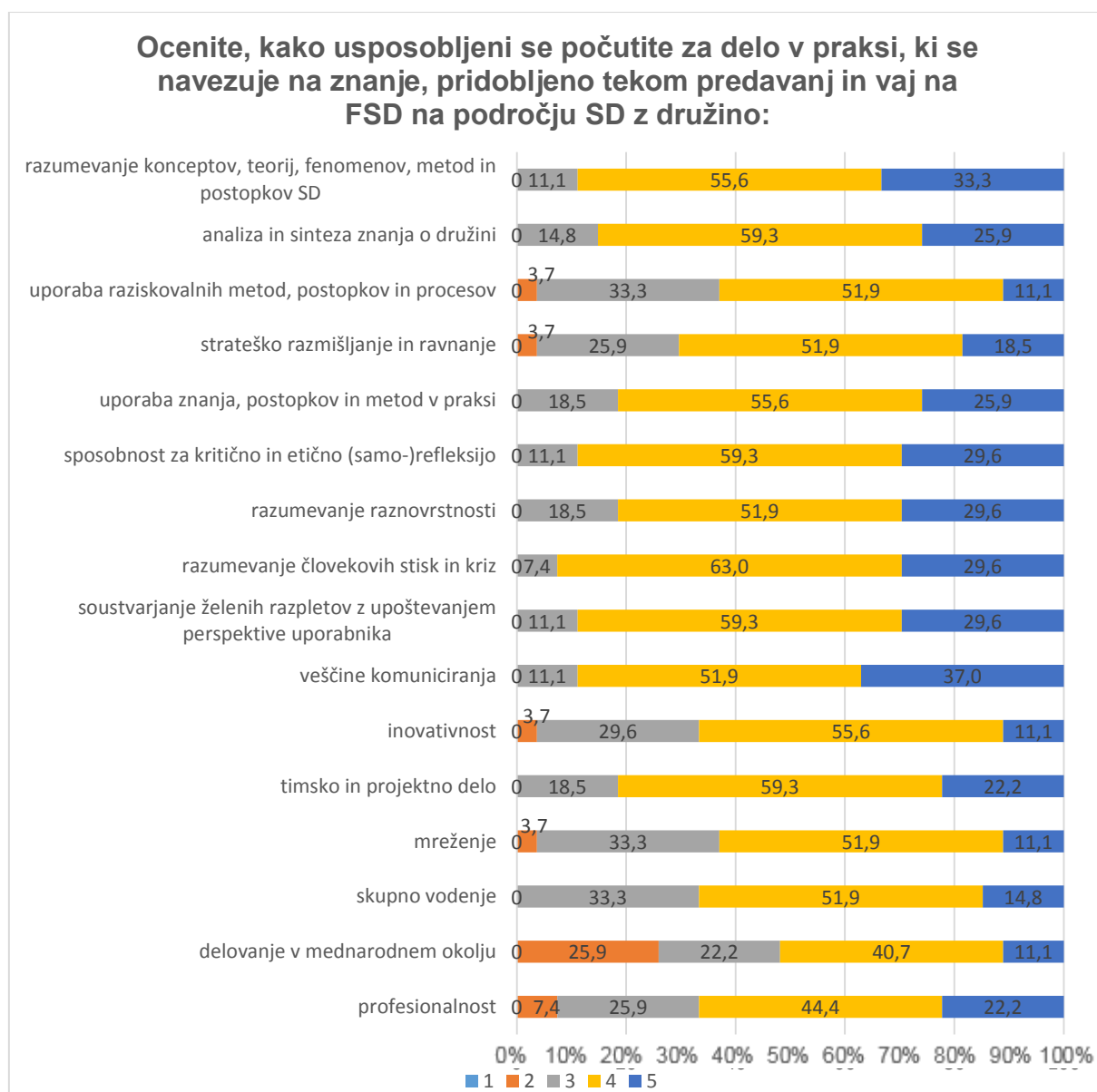
Grafikon 4.38.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo z družino

Zgornji grafikon se navezuje na kompetence, ki naj bi jih študentje pridobili na programu socialno delo z družino. Prikazuje, kako usposobljeni se vsi vprašani (ne glede na izbran program druge stopnje) počutijo za posamezno delo v praksi, ki se navezuje na znanje, pridobljeno tekom vaj in predavanj na Fakulteti za socialno delo na področju socialnega dela z družino. Vidimo, da se anketiranci na tem področju

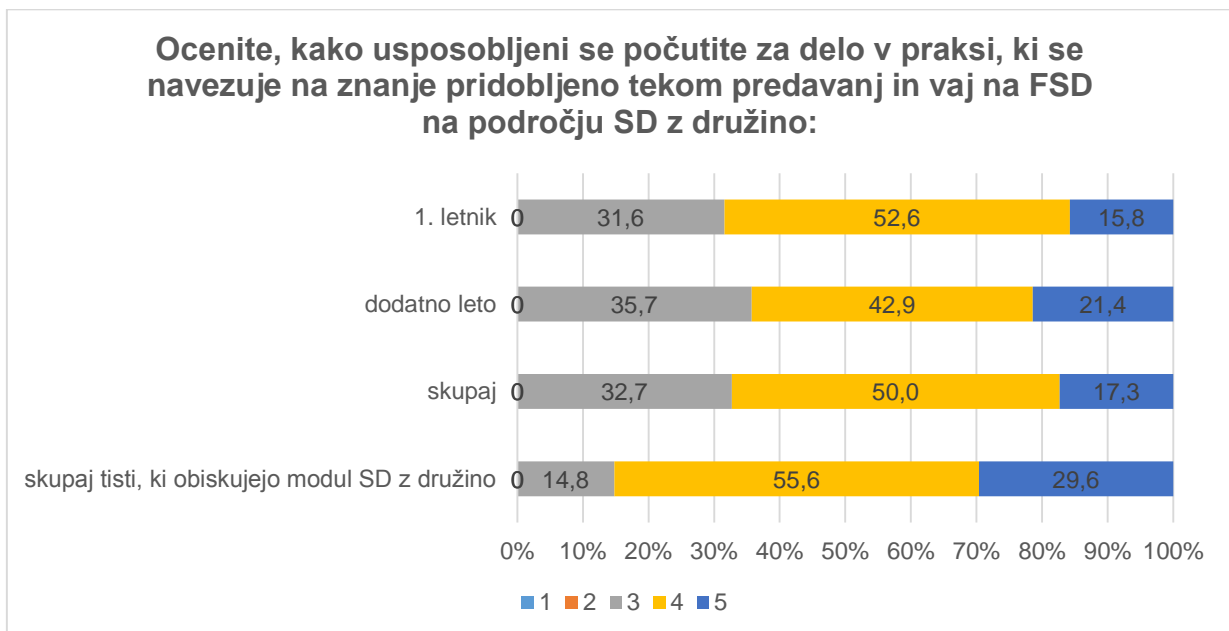
počutijo zelo dobro usposobljene. Najboljši so v veščinah komuniciranja, prepoznavanju in razumevanju človekovih stisk in kriz, vezanih na družbene in osebne okoliščine in sposobnosti soustvarjanja zelenih razpletov z upoštevanjem perspektive uporabnika. Pri vseh teh je povprečna ocena 4 ali več. Tudi tukaj ni področja, kjer bi se počutili zelo slabo usposobljene, sicer pa se najmanj usposobljene počutijo za delovanje v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju.

Grafikon 4.39.: Samoocena usposobljenosti študentk in študentov, ki na drugi stopnji obiskujejo program Socialno delo z družino, za delo v praksi, ki se navezuje na znanje, pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo z družino

Iz zgornjega grafikona je razvidno, kolikšen delež študentk in študentov, ki obiskujejo program Socialno delo z družino, je svojo usposobljenost glede na kompetence iz tega programa ocenil s posamezno oceno. V primerjavi z ocenami vseh študentk in študentov skupaj (ne glede na program, ki ga obiskujejo na drugi stopnji) se ti študentje ocenjujejo z nekoliko višjimi ocenami pri vseh kompetencah. Najbolje ocenjujejo svoje veščine komuniciranja (povprečna ocena 4,3); poznavanje in razumevanje konceptov, teorij fenomenov, metod in postopkov socialnega dela; sposobnost za kritično in etnično (samo)refleksijo mišljenja in ravnanja; prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk in kriz, vezanih na družbene in osebne okoliščine ter sposobnost soustvarjanja zelenih razpletov z upoštevanjem uporabnika (pri vseh je povprečna ocena 4,2). Najslabše so ocenili svojo sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju (povprečna ocena le 3,3). Pri ostalih kompetencah se povprečne ocene študentk in študentov gibljejo med 3,7 in 4,1.

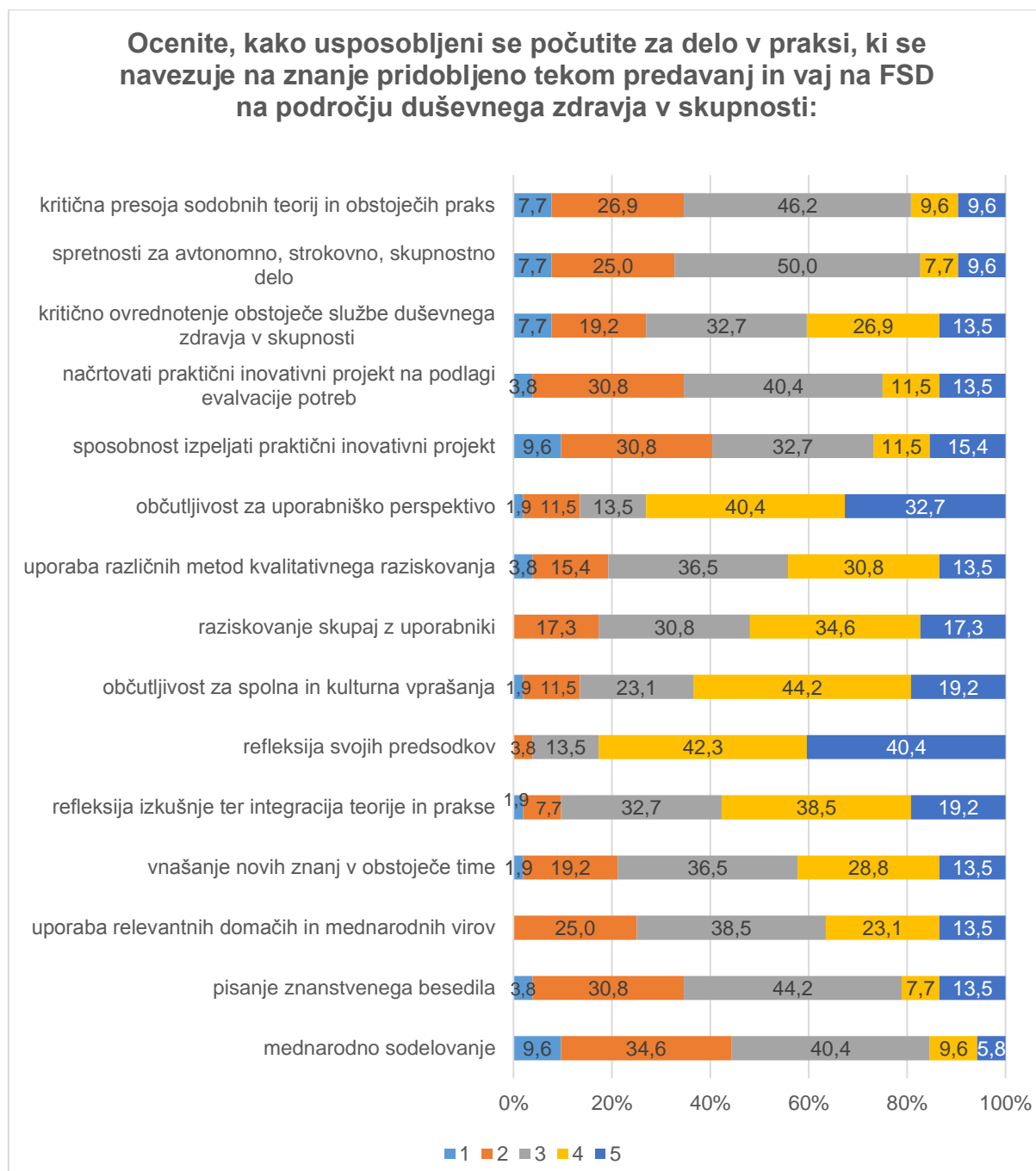
Grafikon 4.40.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo z družino glede na letnike

Moč je razbrati, da so tako študentke in študentje 1. letnika, kot tudi študentke in študentje dodatnega leta 2. stopnje svojo usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo z družino ocenjevali le z ocenami 3, 4 in 5. 31,6 % študentk in študentov 1. letnika

je svojo splošno usposobljenost ocenilo z oceno 3, dobra polovica – kar 52,6 % z oceno 4 in 15,8 % z oceno 5. Študentke in študenti dodatnega leta so svojo usposobljenost ocenjevali predvsem z oceno 3 (35,7 %), 4 (42,9 %) in 5 (21,4 %). Skupno je 32,7 % vprašancev svojo usposobljenost ocenilo z oceno 3, točno polovica (50 %) z oceno 4 in 17,3 % vprašancev z oceno 5. Povprečna ocena usposobljenosti študentov 2. stopnje za delo v praksi, ki se navezuje na znanje, pridobljeno tekom predavanj in vaj na Fakulteti za socialno delo na program Socialno delo z družino, znaša kar 3,85, za 1. letnike 3,84, za dodatno leto pa 3,86. Iz grafikona je razvidno tudi, da študentke in študenti programa Socialno delo z družino boljše ocenjujejo svojo usposobljenost na tem področju socialnega varstva kot študentke in študenti drugih programov na Fakulteti za socialno delo. Skupna povprečna ocena študentov programa Socialno delo z družino pri vseh kompetencah, ki naj bi jih pri tem programu pridobili, znaša 4,15.

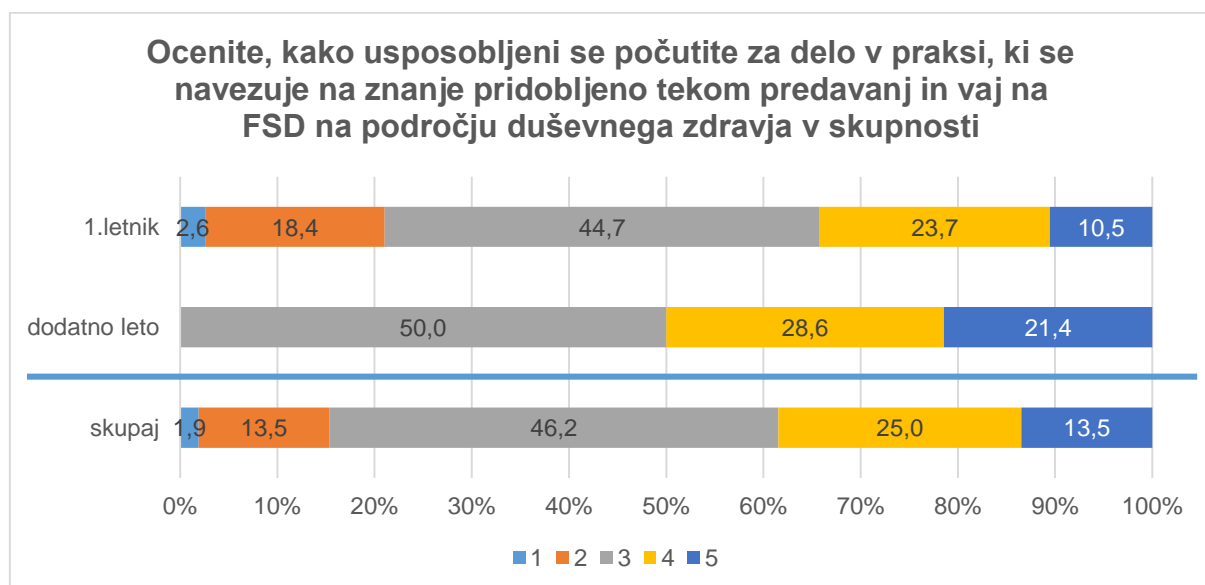
Grafikon 4.41.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo na področju duševnega zdravja v skupnosti

Glede na kompetence, ki naj bi jih študentje uradno pridobili na programu socialno delo na področju duševnega zdravja v skupnosti, zgornji grafikon prikazuje, kako usposobljeni se vprašanci (vsi, ne glede na program, ki ga na drugi stopnji obiskujejo) počutijo za posamezno delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom vaj in predavanj na FSD tem področju. Vidimo lahko, da se anketiranci na tem področju

počutijo nekoliko manj usposobljene v primerjavi z drugimi področji. Najboljši so v prepoznavanju in refleksiji svojih predsodkov, tu je povprečna ocena celo večja od 4. Precej dobro pa se počutijo usposobljene tudi za občutljivost za uporabniško perspektivo. Najmanj pa se počutijo usposobljene za mednarodno znanstveno in praktično sodelovanje, sposobnost kritične presoje sodobnih teorij in obstoječih praks duševnega zdravja v skupnosti, potrebne spretnosti za avtonomno strokovno skupnostno delo z ljudmi s težavami v duševnem zdravju, sposobnost izpeljati praktični inovativni projekt in pa sposobnost pisanja znanstvenega besedila. Pri vseh teh je povprečna ocena celo manjša od 3. Pri tem vprašanju sem analiziral le odgovore vseh skupaj, saj študentke in študenti, ki obiskujejo ta program (sicer le 11 v dodatnem letu), na anketo niso odgovorili. Tako lahko rečemo, da je razumljivo, da so ocene nekoliko nižje, saj nihče ne obiskuje tega programa. Je pa dejstvo, da so nekatere povprečne ocene celo manjše od 3, vseeno zaskrbljujoče, saj se bodo lahko po končanem izobraževanju, vsi socialni delavci in delavke enakovredno zaposlili na področju duševnega zdravja.

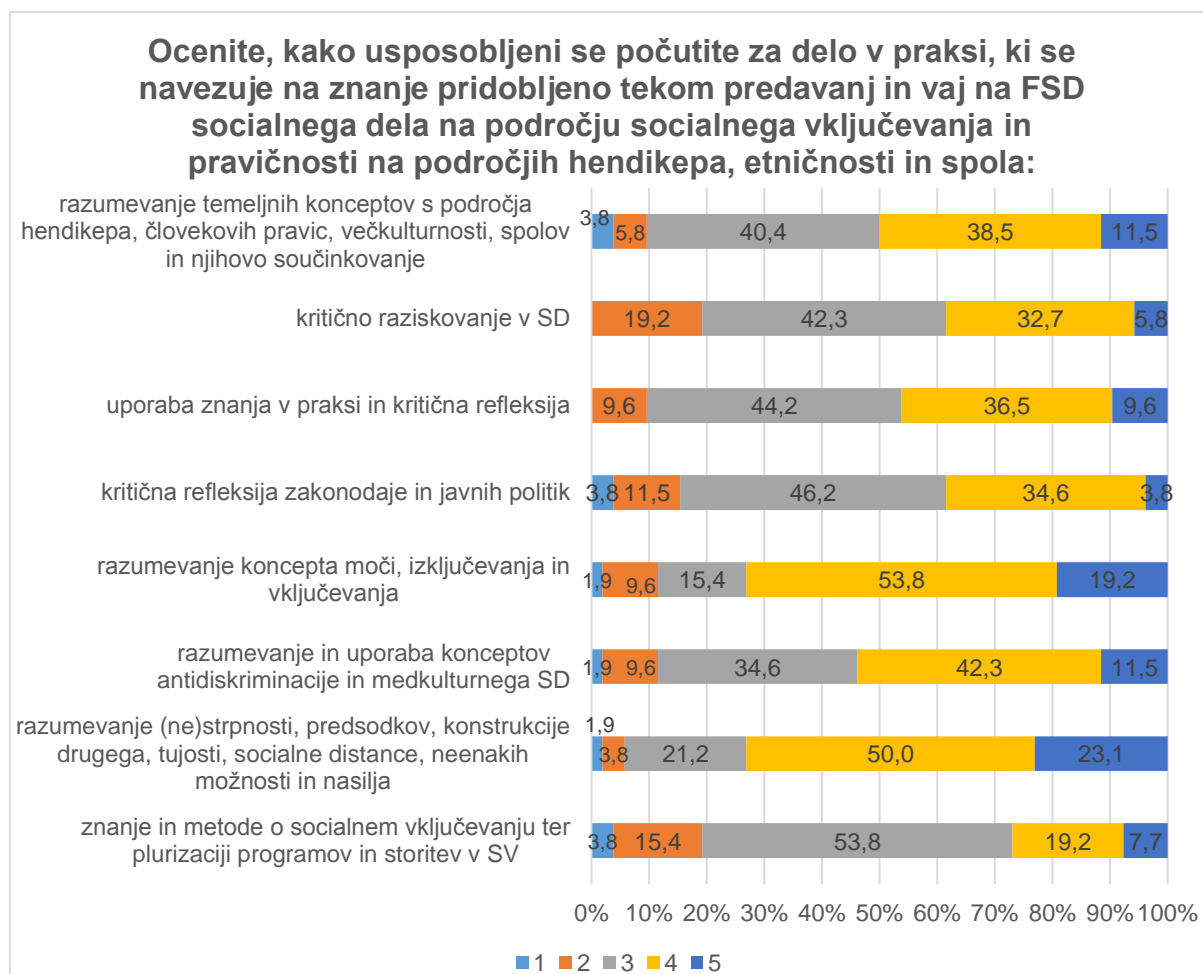
Grafikon 4.42.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo na področju duševnega zdravja v skupnosti glede na letnike

Iz grafa je razvidno, da študentke in študentje dodatnega letnika svojo usposobljenost vezano na področje duševnega zdravja v skupnosti ocenjujejo precej bolje od svojih kolegov iz prvih letnikov. Anketiranci, ki obiskujejo 1. letnik 2. stopnje, so znanje,

pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD, ki se navezuje na program Socialno delo na področju duševnega zdravja v skupnosti, ocenili z naslednjimi ocenami: 2,6 % z oceno 1, 18,4 % z oceno 2, 44,7 % z oceno 3, 23,7 % z oceno 4 in 10,5 % z oceno 5. Študentke in študenti dodatnega leta so svojo usposobljenost ocenjevali predvsem z oceno 3 (kar 50 %), z oceno 4 se jih je ocenilo 28,6 % in z oceno 5 21,4 %. Skupno je 1,9 % svojo usposobljenost ocenilo z oceno 1, 13,5 % z oceno 2, 46,2 % z oceno 3, 25 % z oceno 4 in 13,5 % z oceno 5. Povprečna ocena usposobljenosti študentov 2. stopnje za delo v praksi, ki se navezuje na znanje, pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno delo na področju duševnega zdravja, znaša 3,35, za 1. letnike 3,21, za dodatno leto pa 3,71 torej kar za pol ocene višja v primerjavi s 1. letnikom.

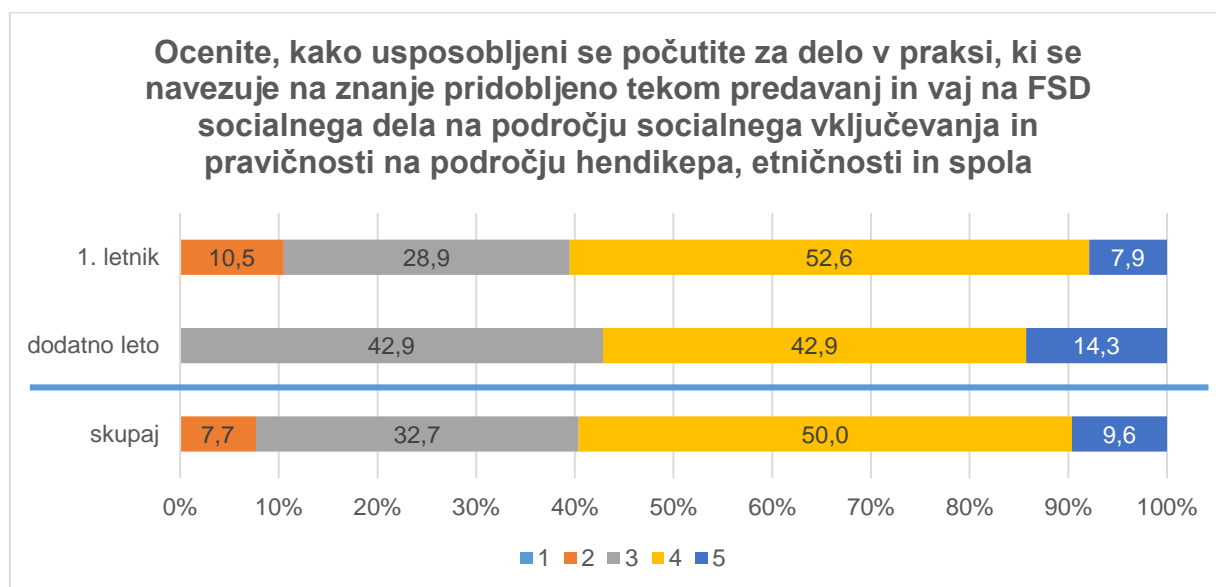
Grafikon 4.43.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola

Iz zgornjega grafikona lahko razberemo, da nobeno področje ne izstopa preveč. Anketiranci (vsi, ne glede na program druge stopnje, ki ga obiskujejo) so si dali najboljše ocene pri sposobnosti razumevanja (ne)strpnosti, predsodkov, konstrukcije drugega, tujosti, socialne distance, reproduciranja neenakih možnosti in nasilja in pri razumevanju in uporabi konceptov antidiskriminacije in medkulturnega socialnega dela. Najslabše ocene v primerjavi z ostalimi pa so si dodelili pri znanju in metodah o socialnem vključevanju ter pluralizaciji programov in storitev v socialnem varstvu, kritični refleksiji relevantne zakonodaje in javnih politik in znanju za kritično raziskovanje v socialnem delu. Sicer pa večjih odstopanj ocen od povprečnih ni ne v eno in ne v drugo smer. Tudi pri tem vprašanju nisem posebej analiziral odgovorov anketirancev, ki obiskujejo ta program, saj trenutno tega programa ne obiskuje nihče. Ocene anketirancev pa so na tem področju v primerjavi s področjem duševnega zdravja veliko višje.

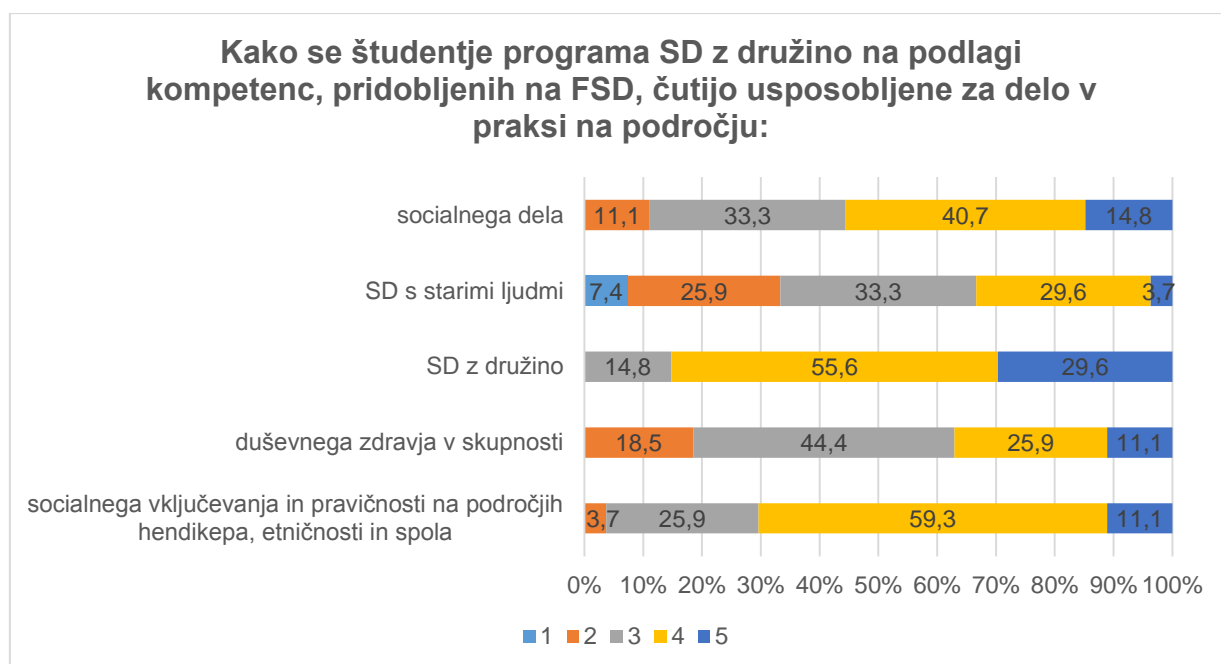
Grafikon 4.44.: Samoocena usposobljenosti za delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom predavanj in vaj na FSD na programu Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola

S splošno povprečno oceno 1 se ne ocenjuje noben od anketiranih. 10,5 % tistih iz 1. letnika svojo usposobljenost na področju socialnega vključevanja in pravičnosti na področju hendikepa, etničnosti in spola ocenjuje z oceno 2, 28,9 % z oceno 3, 52,6% z oceno 4 in 7,9 % z oceno 5. Študentje in študentke dodatnega leta svojo usposobljenost tudi na tem področju v splošnem ocenjujejo bolje od študentov in

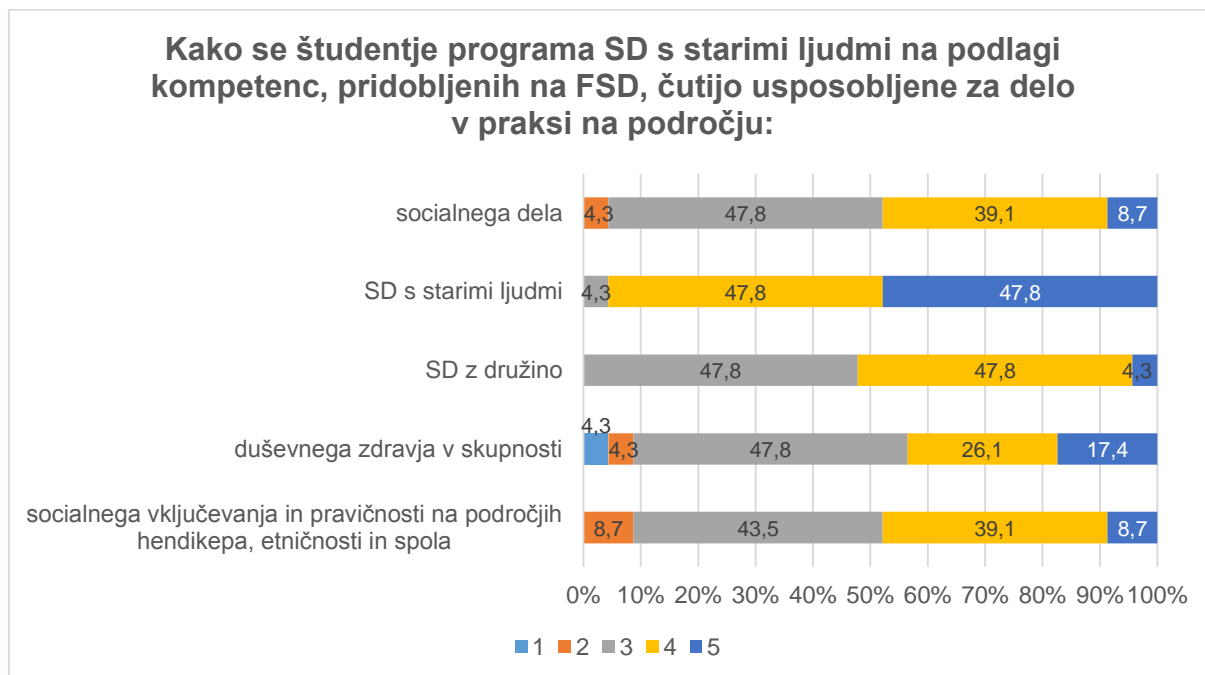
študentk 1. letnika in sicer z oceno 3 42,9 %, z oceno 4 52,6 % in z oceno 5 14,3 %. Skupno 7,7 % anketirancev svojo usposobljenost ocenjuje z oceno 2, 32,7 % z oceno 3, točno polovica vprašancev (50 %) z oceno 4 in 9,6 % z oceno 5. Povprečne ocene so 3,58 za 1. letnik 2. stopnje, 3,71 za dodatni letnik 2. stopnje in 3,62 za oboje skupaj.

Grafikon 4.45.: Samoocena usposobljenosti študentov programa Socialno delo z družino za delo v praksi na različnih področjih

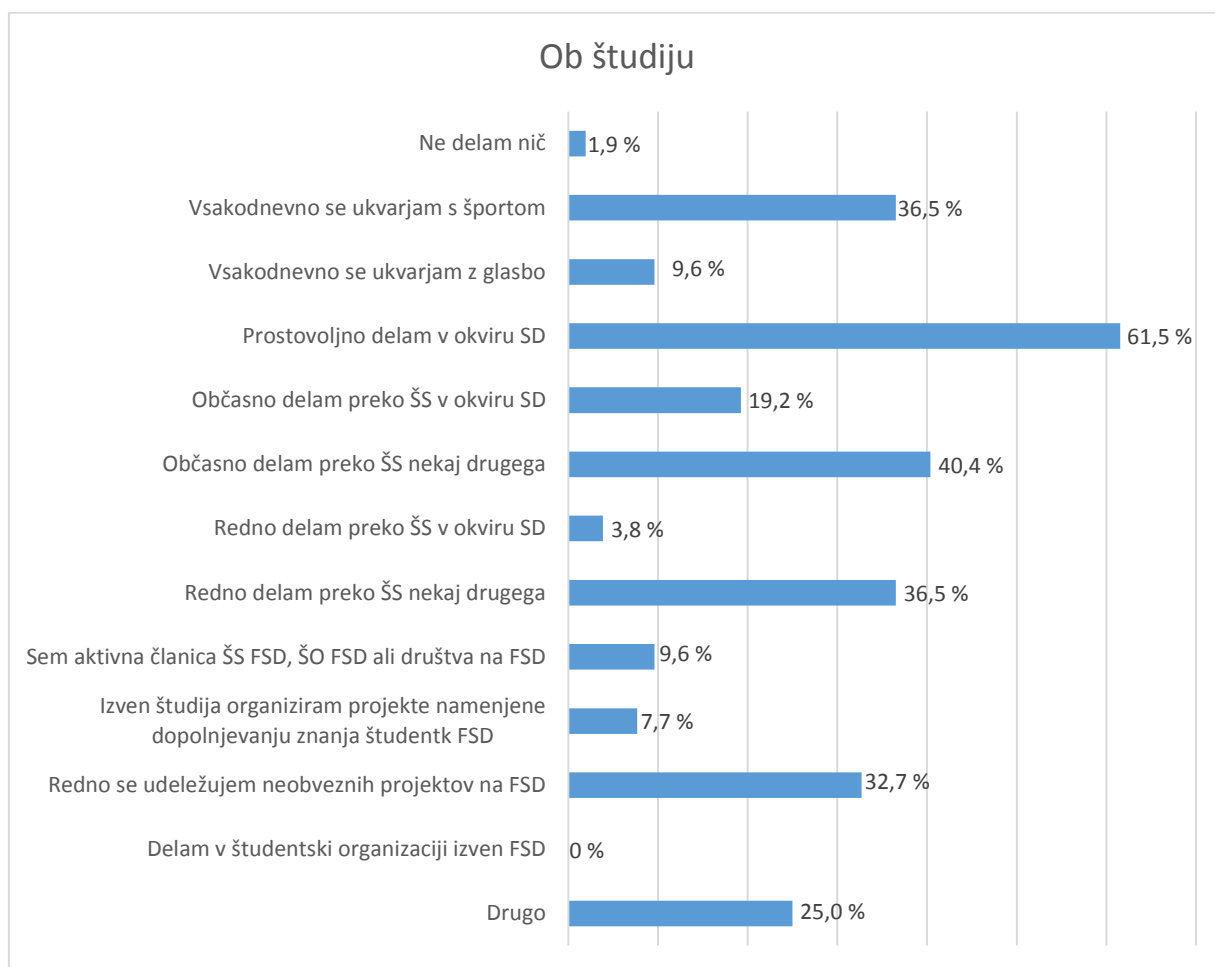
Na zgornjem grafikonu vidimo, da se študentke in študentje, ki obiskujejo program Socialno delo z družino, počutijo najbolj usposobljene za socialno delo z družino (povprečje 4,14), nato za socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola (povprečje 3,78), področje socialnega dela na splošno (povprečje 3,59), nekoliko manj so usposobljeni za področje duševnega zdravja v skupnosti (povprečna ocena 3,3), najmanj pa so usposobljeni za socialno delo s starimi ljudmi (povprečje le 2,96).

Grafikon 4.46.: Samoocena usposobljenosti študentov programa Socialno delo s starimi ljudmi za delo v praksi na različnih področjih

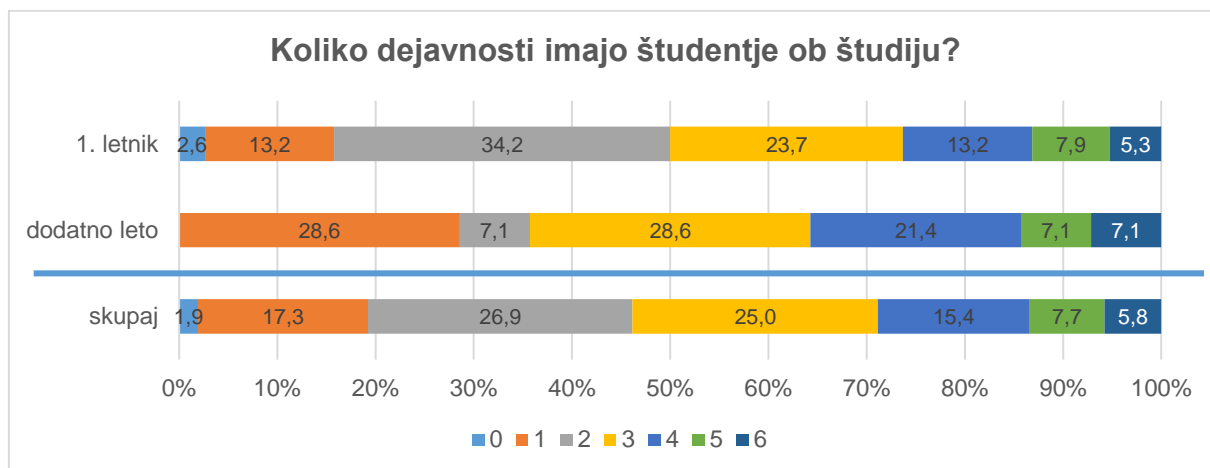
Na grafikonu vidimo, da se študentke in študentje, ki obiskujejo program Socialno delo s starimi ljudmi, seveda počutijo najbolj usposobljene za socialno delo s starimi ljudmi (povprečje kar 4,43), nato pa za druga področja precej izenačeno in sicer za socialno delo z družino (povprečje 3,56), socialno delo na splošno (povprečje 3,52) in za duševno zdravje v skupnosti ter socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola (povprečna ocena 3,48 za oboje).

Grafikon 4.47.: Kaj počnejo študentje ob študiju

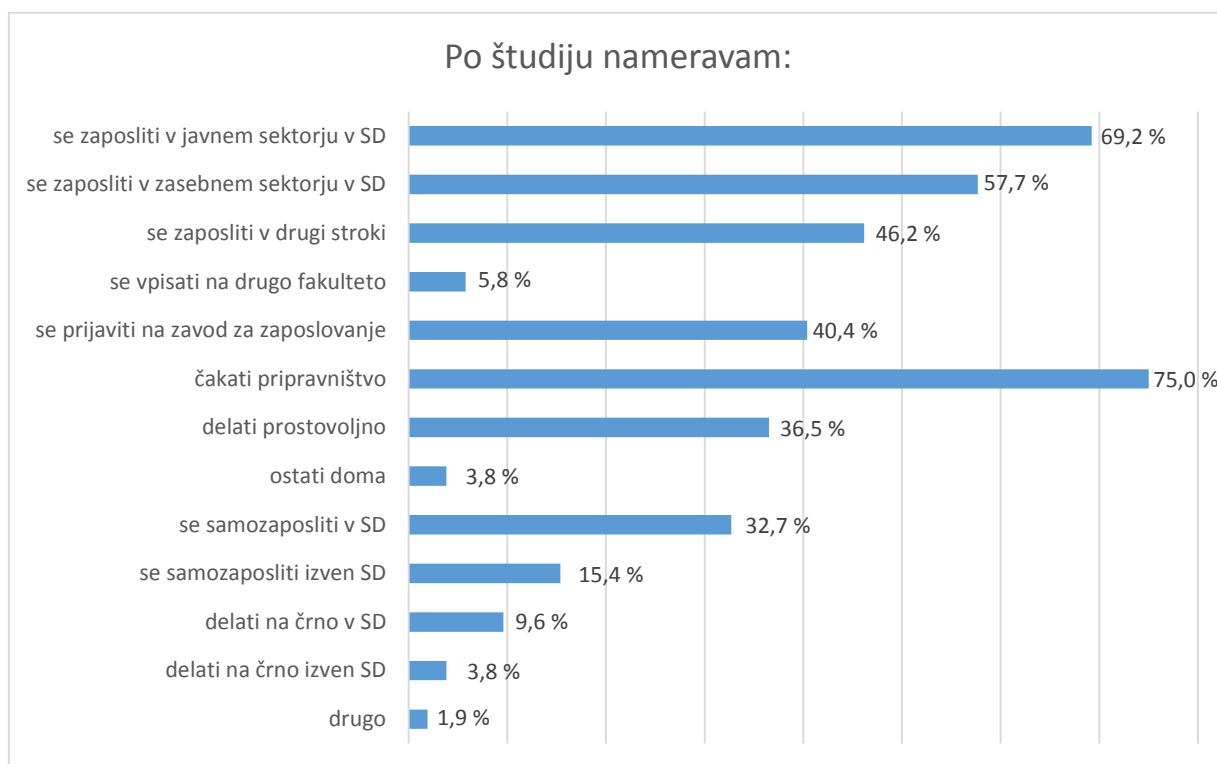
Le 1,9 % anketirancev iz 2. stopnje študija na FSD poleg študija ne dela nič. Kar 36,5 % se jih vsakodnevno ukvarja s športom, 9,6 % pa z glasbo. Kar 61,5 % jih prostovoljno dela v okviru socialnega dela. Občasno preko študentskega servisa v okviru socialnega dela dela 19,2 % anketirancev, občasno preko študentskega servisa pa druga opravila, ki niso povezana s socialnim delom, dela kar 40,4 % anketirancev. Redno preko študentskega servisa v socialnem varstvu dela le 3,8 % anketirancev, druga dela pa preko študentskega servisa redno opravlja kar 36,5 % anketirancev. Tistih, ki so aktivni člani Študentskega sveta, Študentske organizacije ali katerega društva, ki deluje na FSD, je 9,6 %, 7,7 % pa je takih, ki izven študija organizirajo različne projekte, namenjene dodatnemu izobraževanju študentov socialnega dela. Kar 32,7 % je takšnih, ki se redno udeležujejo neobveznih projektov na FSD, noben pa ne dela v študentskem organiziranju izven fakultete. 25 % je takšnih, ki poleg študija delajo tudi nekaj drugega.

Grafikon 4.48.: Koliko dejavnosti imajo študentje FSD ob študiju glede na letnik

Iz grafikona lahko razberemo, koliko dejavnosti imajo poleg študija študentke in študentje 2. stopnje študija na FSD. Razvidno je, da imajo študentje dodatnega leta v povprečju nekoliko več dejavnosti kot študentje 1. letnika, vendar ne veliko več. V dodatnem letu ni nikogar, ki ne bi delal nič, večji odstotek pa je takih, ki delajo samo eno stvar in veliko manjši odstotek tistih, ki imajo dve dejavnosti. Odstotek tistih, ki imajo 3 ali 4 dejavnosti je nekoliko večji, odstotek tistih, ki imajo 5 dejavnosti pa nekoliko manjši, vendar je odstotek tistih, ki imajo 6 dejavnosti ponovno pri študentkah in študentih dodatnega leta večji. Povprečno število dejavnosti pri študentkah in študentih 1. letnika je 2,76, za študentke in študente dodatnega leta pa 2,93. Skupno povprečje dejavnosti ob študiju znaša kar 2,81, torej ima posameznik zraven študija v povprečju skoraj tri dejavnosti. Le 1,9 % anketirancev ob študiju ne dela nič, 17,3 % je dejavnih vsaj še na enem področju, 26,9 % na dveh področjih, 25 % na treh, kar 15,4 % na štirih, 7,7 % na petih in 5,8 % celo na šestih področjih.

Grafikon 4.49.: Prihodnost študentk in študentov FSD

Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Kar 69,2 % anketirancev se namerava zaposliti v javnem sektorju, 57,7 % pa v zasebnem sektorju. V drugi stroki se namerava zaposliti kar 46,2 % anketirancev, kar je žalosten odraz stanja na trgu dela. Na drugo fakulteto se namerava vpisati le 5,8 %, saj morajo podiplomski študentje naslednji študij plačati. Na zavod za zaposlovanje se po študiju namerava prijaviti kar 40,4 % anketirancev. Kljub trenutnemu slabemu stanju in negotovi prihodnosti, namerava pripravništvo čakati kar 75 % anketirancev. Prostovoljno namerava delati 36,5 % anketirancev, medtem ko jih namerava 3,8 % ostati doma. V stroki socialnega dela se namerava samozaposliti kar 32,7 % anketirancev, v neki drugi stroki pa 15,4 %. Precej velik odstotek jih je tudi pripravljeno delati na črno in sicer kar 9,6 % v stroki socialnega dela in 3,8 % izven naše stroke. 1,9 % je tudi tistih, ki se nameravajo znajti drugače.

4.3. PREVERJANJE HIPOTEZ

Prva hipoteza, in sicer, da se večina študentk in študentov 1. stopnje namerava vpisati na 2. stopnjo študija na FSD ne drži, saj jih kar 41,6 % še ne ve, ali bodo nadaljevali študij na FSD. Res pa je, da je več takšnih, ki že vedo, da bodo nadaljevali študij na FSD (36 %), kot pa tistih, ki so se odločili, da študija na FSD po končani prvi stopnji ne bodo nadaljevali (22,4 %).

Druga hipoteza, in sicer, da je vsaj 80 % študentk in študentov 2. stopnje obiskovalo FSD tudi na 1. stopnji, drži. Kar 92,3 % anketirancev je obiskovalo FSD tudi na 1. stopnji in le 7,7 % je bilo na 1. stopnji na drugi fakulteti.

Tretja hipoteza, in sicer da so študentke in študenti na drugi stopnji študija tako s pridobljenim teoretičnim, kot tudi s pridobljenim praktičnim znanjem bolj zadovoljni kot študentke in študenti prve stopnje, ne drži. Če primerjamo odgovore na vprašanje zadovoljstva s teoretičnim znanjem, vidimo, da so študentje na obeh stopnjah študija v povprečju enako zadovoljni. Na drugi stopnji je, v primerjavi s prvo, več zelo zadovoljnih, vendar je manj zadovoljnih. Nekoliko večji pa je tudi odstotek zelo nezadovoljnih. Povprečne ocene so popolnoma enake in sicer 3,56. Če primerjamo odgovore na vprašanje zadovoljstva s praktičnim znanjem, vidimo, da so študentje na obeh stopnjah študija v povprečju približno enako zadovoljni. Na drugi stopnji je, v primerjavi s prvo, tudi tukaj več zelo zadovoljnih in manj zadovoljnih. Večji pa je tudi odstotek zelo nezadovoljnih. Povprečne ocene so skoraj enake in sicer 3,52 za prvo in 3,55 za drugo stopnjo študija. Rezultati t-testa za neodvisne vzorce pokažejo, da med povprečji zadovoljstev s praktičnim in teoretičnim znanjem na prvi in drugi stopnji ni statistično pomembnih razlik (stopnja značilnosti pri dvostranskem t-testu za neodvisne vzorce je v obeh primerih večja od 0,05, in sicer 0,845 za zadovoljstvo s praktičnim ter 0,993 za zadovoljstvo s teoretičnim znanjem).

Študentke in študentje 1. stopnje so bolj zadovoljni s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah (povprečna ocena 3,63) kot pa študentje 2. stopnje s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah na 2. stopnji (povprečna ocena 3,5). Kljub razliki v povprečni oceni zadovoljstva s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah med študenti prve in druge stopnje t-test za neodvisne vzorce ne pokaže statistično pomembnih razlik v le-tej (stopnja značilnosti pri dvostranskem t-testu za neodvisne

vzorcu je večja od 0,05, in sicer 0,459). Na podlagi teh rezultatov ne moremo potrditi četrte hipoteze.

Peta hipoteza, da glede na kompetence, ki naj bi jih študentke in študentje pridobili tekom študija na 1. stopnji, anketiranci ocenjujejo svojo usposobljenost s povprečno oceno 4 prav tako ne drži, saj je povprečna ocena 3,4.

Šesta hipoteza, da se študentje in študenti FSD počutijo najbolj usposobljene za delo v socialnem varstvu na področju nediskriminacije, materialne ogroženosti in družinskih razmerij, ne drži. Na prvi stopnji se najbolj usposobljene počutijo za delo na področjih varstva otrok ter vzgoje in izobraževanja, na drugi stopnji se sicer počutijo najbolj usposobljeni na področju nediskriminacije in pa tudi partnerskih odnosov ter varstva otrok.

Sedma hipoteza drži. T-test za en vzorec pokaže, da se tisti, ki na 2. stopnji študija obiskujejo program Socialno delo z družino, počutijo najbolj usposobljene (povprečna ocena kar 4,15) glede na kompetence, ki naj bi jih na tem programu pridobili. Enako pa se tisti, ki obiskujejo program Socialno delo s starimi ljudmi počutijo najbolj usposobljene na svojem področju (povprečna ocena celo 4,43). Glede na kompetence, ki naj bi jih študentje pridobili na posameznih programih, t-test tako za študente programa Socialno delo s starimi ljudmi, kot tudi za študente programa Socialno delo z družino pokaže, da obstajajo statistično pomembne razlike v povprečnih ocenah usposobljenosti študentov. Stopnja značilnosti pri dvostranskem t-testu za en vzorec je pri vseh manjša od 0,05, in znaša 0,000.

Osma hipoteza, da imajo študentke in študentje ob študiju v povprečju manj kot 2 dejavnosti, ne drži. Na obeh stopnjah imajo študentje v povprečju več kot dve dejavnosti. Na drugi stopnji v povprečju celo skoraj tri. Nekateri študentje in študentke imajo celo po 6 dejavnosti ob študiju, poleg obiskovanja fakultete pa nič ne dela le 1,9 % študentk in študentov prve stopnje in enak odstotek študentk in študentov 2. stopnje.

Deveta hipoteza, in sicer, da po študiju namerava več kot 50 % anketiranih čakati na pripravništvo, drži. Med anketiranci, ki obiskujejo 1. stopnjo je namreč med možnostmi, kaj nameravajo početi po študiju, označilo, da bodo čakali na pripravništvo 50 % vprašancev, na 2. stopnji pa kar 75 %. Skupno je to možnost izbralo 56 % vprašancev.

5. RAZPRAVA

Glede na spol in status anketirancev je vprašalnik izpolnilo približno enak odstotek moških in žensk in enak odstotek vpisanih v različne letnike, kot je odstotek moških in žensk vpisanih na našo fakulteto in odstotek vpisanih po letnikih. Največ anketirancev prve stopnje obiskuje modul Socialno delo z mladimi, sledijo pa jim tisti, ki obiskujejo modul Psihosocialna podpora in pomoč. Najmanj jih obiskuje Duševno zdravje v skupnosti. Največ študentov na drugi stopnji seveda obiskuje oba v tem letu redno razpisana programa. 36 % študentov 1. stopnje je že odločenih, da se bodo vpisali tudi na 2. stopnjo na FSD, 23 % pa je odločenih, da se bodo vpisali na drugo fakulteto. Glavni razlog za vpis na izbrani program 2. stopnje je bil ta, da jih to področje zanima, kar četrтина vseh vpisanih pa je ta program izbrala, ker redno ni bil razpisan program, ki jih je zanimal, kar je najverjetneje predvsem posledica pomanjkanja finančnih sredstev, da bi si program, ki jih zanima, lahko privoščili obiskovati izredno. Od tistih, ki študirajo na drugi stopnji, je bilo kar dobrih 92 % vpisanih na FSD tudi na prvi stopnji. Na prvi stopnji študija je največ anketirancev, ki sedaj obiskujejo 2. stopnjo študija sodelovalo pri modulu Psihosocialna podpora in pomoč, najmanjši pa je odstotek tistih, ki so na prvi stopnji obiskovali modula Socialno delo v delovnem okolju in Socialna pravičnost in vključevanje. Odstotek slednjih je najbrž tako majhen zaradi tega, ker program Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola v študijskem letu 2014/2015 ni bil redno razpisan, v študijskem letu 2015/2016 pa bo. Takrat bi bilo vredno ponovno preučiti te odstotke. Na prvi stopnji odstotek zadovoljnih in zelo zadovoljnih s teoretičnim znanjem znaša kar 62,7 %, zelo nezadovoljnih in nezadovoljnih s pridobljenim teoretičnim znanjem pa je le 8,7 %. Na drugi stopnji je 59,6 % zadovoljnih in zelo zadovoljnih, ter 8,7 % nezadovoljnih oziroma zelo nezadovoljnih. Posplošimo lahko, da je približno 60 % študentk in študentov FSD s pridobljenim teoretičnim znanjem zadovoljnih in slabih 10 % nezadovoljnih. S praktičnim znanjem je zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih 59,7 % anketirancev na prvi stopnji študija, nezadovoljnih oz. zelo nezadovoljnih pa 10,5 %. Na drugi stopnji so ti podatki 53,9 % zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih (od tega zanimivo kar 21,2 % zelo zadovoljnih) in 15,4 % nezadovoljnih oz. zelo nezadovoljnih. Glede na pridobljene kompetence na fakulteti na 1. stopnji so vprašani odgovarjali, da se počutijo najbolj usposobljene predvsem za soustvarjanje ustreznih rešitev in prepoznavo različnih uporabniških in strokovnih sistemov v praksi. Najtežje pa jim je povezovati in

raziskovati različne uporabniške in strokovne sisteme, čeprav večjih odstopanj med odgovori na vprašanja ni. Svojo usposobljenost na teh področjih skupaj najbolje ocenjujejo študentke in študenti 4. letnika. Od študentov 1. stopnje je 54,6 % s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah zadovoljnih, 11,2 % pa nezadovoljnih. Na 2. stopnji pa je s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah zadovoljnih 57,7 % vprašancev (od tega kar 17,3 % zelo zadovoljnih), kar 17,3 % pa je tudi nezadovoljnih in zelo nezadovoljnih. Od tistih, ki sedaj obiskujejo drugo stopnjo in so pred tem na FSD obiskovali prvo, je kar 63,4 % bilo na prvi stopnji zadovoljnih s prakso in le 7,6 % ni bilo zadovoljnih.

Glede na znanje iz prakse, se študentke in študenti 1. stopnje najbolje usposobljene počutijo v poznavanju jezika socialnega dela; spretnostih varovanja virov; znanju in sposobnosti vzpostavljanja prvega stika in delovnega odnosa na konkretnem področju socialnega dela in spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov (pri vseh teh je povprečna ocena celo 4). Najmanj usposobljeni pa se počutijo za izboljševanje institucionalnih praks na konkretnem področju socialnega dela, poznavanje in sposobnost uporabe sociologije v socialnem delu in poznavanje in sposobnost uporabe antropologije v socialnem delu. Za prvo kompetenco je bilo pričakovati slabše ocene, saj je precej specifična in zahtevna. Drugi dve kompetenci, ki so ju študentje ocenili s slabšimi ocenami, pa sta me precej presenetili. Menim, da bi se študentje vseeno morali nekoliko bolj potruditi za to, da bi dejansko lahko prispevali k izboljšanju institucionalnih praks, prav tako pa bi bilo zelo dobro bolje predstaviti to področje študentom, saj menim, da je le-to do dobra predstavljeno predvsem študentkam in študentom modula Duševno zdravje v skupnosti in delno na modulu Socialno delo s starimi ljudmi, na ostalih pa je te snovi veliko manj. Glede uporabe sociologije sem precej presenečen, saj sem mnenja, da tekom študija na FSD pridobimo veliko sociološkega znanja. Ta podatek bi bilo vredno še bolje raziskati. Glede uporabe antropologije pa je najverjetneje krivo predvsem to, da 3. letniki, ki predstavljajo skoraj polovico anketirancev, do tega leta še niso imeli predmeta antropologija in bi jih bilo dobro vprašati še enkrat po predavanjih in izpitu. Tudi študentje 2. stopnje (enako, kot študentje 1. stopnje) so najboljši v poznavanju jezika socialnega dela. Sledijo znanje in sposobnost vzpostavljanja prvega stika in delovnega odnosa na konkretnem področju socialnega dela; zmožnost prevzemanja etične in profesionalne odgovornosti biti socialna delavka, delavec in spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih

občutkov. Vse te kompetence anketiranci ocenjujejo s povprečno oceno od 4 ali celo več. Njihovi najšibkejši področji pa sta predvsem poznavanje in sposobnost uporabe pedagogike in antropologije v socialnem delu. Povprečna ocena poznavanja obeh je manjša od 3. Predvsem neznanje antropologije me je precej presenetilo, saj je na fakulteti predmet antropologija v socialnem delu v 3. letniku 1. stopnje obvezen in se ga tudi redno udeležuje veliko število študentk in študentov. Glede uporabe pedagogike pa tudi nisem pričakoval tako nizke ocene, saj se vsaj na modulu socialno delo z mladimi naučimo precej pedagoških metod. Menim, da bi morali pedagogiko bolj predstaviti študentom na FSD, saj je zelo uporabna za delo z mladimi, po fakulteti pa se seveda v socialnem delu z mladimi (tako kot tudi v drugih oblikah socialnega dela) lahko zaposli vsak, ne glede na modul, ki ga je obiskoval. Na prvi stopnji se iz prakse najbolj usposobljeni počutijo študentje 4. letnika, na drugi stopnji pa so ocene precej izenačene. Največji odstotek tistih, ki svojo praktično usposobljenost ocenjujejo z oceno 5, je pri študentih 1. letnika 2. stopnje (13,2 %) in pri študentih dodatnega leta 1. stopnje (12,5 %).

Glede na področje v socialnem varstvu se študenti 1. stopnje najbolj usposobljene počutijo za delo na področju varstva otrok, kamor spadajo programi za mlade, vedenjske težave, nasilje nad otroki ter družina in starševstvo in na področju vzgoje in izobraževanja, kamor spada socialno delo v šoli oziroma vrtcu. Najmanj pa se počutijo usposobljene za delo na področju zdravstva, torej socialnega dela v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah; na področju duševnega zdravja, gre torej za področja zasvojenosti in omam, težav v duševnem zdravju in odklonskega vedenja; na področju materialne ogroženosti, kjer gre za nezaposlenost, socialno izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti ter revščino in brezdomstvo; in na področju socialnega vključevanja, kjer gre za programe za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami, vključevanje oseb po prestani zaporni kazni in vključevanje oseb po drugi obliki obravnave. Najbolj se torej počutijo usposobljene za delo z mladimi, kar je najverjetneje posledica dejstva, da največ anketirancev obiskuje ravno ta modul (glej tudi Tabela 4.1.). Najmanj pa se počutijo usposobljene za delo na področju zdravstva, kar je mogoče pojasniti s tem, da študentje pri izpolnjevanju ankete niso dobro premislili, kako poteka socialno delo v zdravstvu – na primer v bolnišnici, saj so to preveč povezovali z vlogo zdravstvenega osebja v bolnišnici in pa seveda tudi zato, ker na fakulteti pri nobenem predmetu posebej ne obravnavamo te snovi. Še najbližje

temu je verjetno socialno delo s starimi ljudmi, čeprav so se v povprečju na tem področju najboljše ocenili študentje modula Socialno delo v delovnem okolju (sicer tudi oni pod 3). Slabšo usposobljenost ocenjujejo tudi za delo na področju duševnega zdravja, kar bi bilo treba podrobneje raziskati, saj imamo na tem področju precej predmetov in modul, ki ga sicer obiskuje manjše število študentov v primerjavi z drugimi moduli, kar je tudi pomemben dejavnik pri odgovorih. Študentje modula Duševno zdravje sicer svojo usposobljenost za delo na tem področju precej dobro ocenjujejo (povprečje 4,2), vendar vsi študentje ostalih modulov to področje ocenjujejo s povprečnimi ocenami nižjimi od 3. Naslednji dve področji, kjer študentje slabše ocenjujejo svojo usposobljenost, sta materialna ogroženost in socialno vključevanje (najbolje svojo usposobljenost na obeh področjih ocenjujejo študentje modula Socialna pravičnost in vključevanje, najslabše pa študentje modula Socialno delo s starimi), čemur je prav tako na fakulteti pomembno posvetiti več pozornosti, čeprav je oboje sicer delno zaobseženo v nekaterih predmetih. Študentje 2. stopnje se najbolj usposobljeni počutijo za delo na področju nediskriminacije, kjer gre za področje pogleda na uporabnika kot na subjekt in standarde dobre prakse na področju nediskriminacije, na področju partnerskih odnosov – zakonska zveza, partnerstvo in druge oblike skupnosti ter na področju varstva otrok, kamor spadajo programi za mlade, vedenjske težave, nasilje nad otroki ter družina in starševstvo. Najmanj pa se počutijo usposobljene na področju duševnega zdravja, gre torej za področja zasvojenosti in omam, težav v duševnem zdravju in odklonskega vedenja; na področju socialnega vključevanja, kjer gre za programe za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami, vključevanje oseb po prestani zaporni kazni in vključevanje oseb po drugi obliki obravnave; na področju zdravstva, torej socialnega dela v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah in pa na področju materialne ogroženosti, kjer gre za nezaposlenost, socialno izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti ter revščino in brezdomstvo. Glede na rezultate je pri nekaterih področjih dobro razviden napredek pri študentih druge stopnje v primerjavi s študenti prve stopnje, vendar so pri nekaterih drugih področjih te ocene celo nižje. Ocene usposobljenosti za delo na področjih socialnega varstva so še zmeraj dokaj nižje od pričakovanih. Sicer pa se študentje počutijo zelo dobro usposobljeni za opravljanje dela na tistih področjih socialnega varstva, za katere obiskujejo tudi določen program na drugi stopnji študija. Menim, da bi ravno enoletno pripravništvo oziroma nekakšna druga oblika zaposlitve za določen čas pod mentorstvom lahko bil tisti dejavnik, ki bi močno povečal občutek

usposobljenosti za opravljanje dela na področjih socialnega varstva. Dobro bi bilo enako vprašanje postaviti tistim, ki so nedavno opravljali pripravništvo ali ga še opravljajo in predvidevam, da bi bile njihove ocene precej višje. Glede na module, ki jih študentje 1. stopnje obiskujejo, so svojo usposobljenost za delo v socialnem varstvu najbolje ocenili študentje modula Duševno zdravje v skupnosti (povprečje 3,4), sledijo jim študentje modula Socialna pravičnost in vključevanje (povprečje 3,3) in študentje modula Psihosocialna pomoč in podpora (povprečje 3,2), nato pa študentje modula Socialno delo z mladimi (povprečje 3,0) ter modula Socialno delo s starimi ljudmi in Socialno delo v delovnem okolju (oboje povprečje 2,9). Za opravljanje dela na področju socialnega varstva so se najbolje ocenili študentje 4. letnika 1. stopnje in 1. letnika 2. stopnje.

Na drugi stopnji študija sem raziskal tudi, kako se študentje in študentke počutijo usposobljene glede na kompetence, ki naj bi jih pridobili pri vsakem od razpisanih programov 2. stopnje na Fakulteti za socialno delo. Glede na kompetence programa socialno delo se študentje najbolj počutijo usposobljeni za kritično refleksijo in dosledno uporabo etike udeležnosti in krepitve moči; poznavanje in razumevanje temeljnih vrednot, načel in spretnosti sodobnega participatornega socialnega dela; uporabo metod socialnega dela v praktičnem okolju in uporabo jezika sodobnega participatornega socialnega dela. Najmanj pa se počutijo usposobljene za poznavanje in razumevanje osnovnih pedagoško andragoških zakonitosti, zlasti z vidika svetovalnega dela; uporabo pravnih postopkov in sposobnost sinteze družbenih, pravnih, psiholoških in antropoloških teorij v teorije, metode in postopke socialnega dela. Pri kompetencah programa Socialno delo s starimi ljudmi se počutijo najbolj usposobljeni za poznavanje odnosa sodobne družbe do starih ljudi, poznavanje pojavov, povezanih s staranjem (demenca, umiranje, institucionalizacija) in poznavanje socialnih posledic staranja prebivalstva. Kot področje, kjer so anketiranci najšibkejši, posebej ne izstopa nobeno področje. Še najmanj se počutijo usposobljene za raziskovanje v socialnem delu s starimi ljudmi, čeprav je tudi tukaj povprečna ocena večja od 3. Glede na kompetence programa Socialno delo z družino se najbolj usposobljeni počutijo v veščinah komuniciranja; prepoznavanju in razumevanju človekovih stisk in kriz, vezanih na družbene in osebne okoliščine in sposobnosti soustvarjanja zelenih razpletov z upoštevanjem perspektive uporabnika. Pri vseh teh je povprečna ocena 4 ali več. Tudi tukaj ni področja, kjer bi se počutili zelo slabo

usposobljene, sicer pa se najmanj usposobljene počutijo za delovanje v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju. Glede na kompetence programa Socialno delo na področju duševnega zdravja v skupnosti se anketiranci najbolj ocenjujejo na področju prepoznavanja in refleksije svojih predsodkov, tu je povprečna ocena celo večja od 4. Precej dobro pa se počutijo usposobljene tudi za občutljivost za uporabniško perspektivo. Najmanj pa za mednarodno znanstveno in praktično sodelovanje; sposobnost kritične presoje sodobnih teorij in obstoječih praks duševnega zdravja v skupnosti; potrebne spretnosti za avtonomno strokovno skupnostno delo z ljudmi s težavami v duševnem zdravju; sposobnost izpeljati praktični inovativni projekt in pa sposobnost pisanja znanstvenega besedila. Pri vseh teh je povprečna ocena celo manjša od 3. Na tem področju se anketiranci na splošno počutijo najmanj usposobljene v primerjavi z drugimi področji. Sicer je res, da študentje iz tega programa v raziskavi niso bili vključeni, čeprav je bil namen raziskave, da so vključeni vsi, ampak je na tem programu le 11 študentk in študentov vpisanih v dodatno leto in noben od njih ni odgovoril na vprašalnik. Ti podatki so vseeno precej presenetljivi, saj menim, da smo se veliko tega naučili na fakulteti že na prvi stopnji študija. Menim, da bi povprečne ocene študentk in študentov pri vseh kompetencah morale biti višje od 3, saj se lahko vsi socialni delavci in socialne delavke, ne glede na program, ki ga med izobraževanjem obiskujejo, zaposlijo na vseh področjih socialnega dela. S tem bi se seveda zagotovile boljše storitve za uporabnike socialnovarstvenih storitev. Glede na kompetence pri programu Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola pa nobeno področje ne izstopa preveč. Tudi študentov tega programa raziskava ne zajema, saj na program ni vpisan nihče, kljub temu pa se vprašanci na tem področju v primerjavi s področjem duševnega zdravja, ocenjujejo z boljšimi ocenami. Anketiranci so si dali najboljše ocene pri sposobnosti razumevanja (ne)strpnosti, predsodkov, konstrukcije drugega, tujosti, socialne distance, reproduciranja neenakih možnosti in nasilja in pri razumevanju in uporabi konceptov antidiskriminacije in medkulturnega socialnega dela. Najslabšo oceno pa so si dodelili pri znanju in metodah o socialnem vključevanju ter pluralizaciji programov in storitev v socialnem varstvu. Študentje dodatnega leta 2. stopnje svojo usposobljenost za delo v praksi na vseh področjih ocenjujejo bolje od študentov 1. letnika 2. stopnje.

Študentke in študentje, ki obiskujejo program Socialno delo z družino, se čutijo najbolj usposobljene za socialno delo z družino (povprečje 4,14), nato za socialno

vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola (povprečje 3,78), področje socialnega dela na splošno (povprečje 3,59), nekoliko manj so usposobljeni za področje duševnega zdravja v skupnosti (povprečna ocena 3,3), najmanj pa so usposobljeni za socialno delo s starimi ljudmi (povprečje le 2,96). Študentke in študentje, ki obiskujejo program Socialno delo s starimi ljudmi pa se seveda počutijo najbolj usposobljene za socialno delo s starimi ljudmi (povprečje kar 4,43), nato pa za druga področja precej izenačeno, in sicer za socialno delo z družino (povprečje 3,56), socialno delo na splošno (povprečje 3,52) in za duševno zdravje v skupnosti ter socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola (povprečna ocena 3,48 za oboje). Tisti, ki obiskujejo program Socialno delo s starimi ljudmi, svojo usposobljenost na področju socialnega dela s starimi ljudmi ocenjujejo za kar oceno in pol bolje od tistih, ki obiskujejo program socialno delo z družino. Tisti, ki obiskujejo program Socialno delo z družino, svojo usposobljenost na področju socialnega dela z družino ocenjujejo za dobro polovico ocene bolje od tistih, ki obiskujejo program Socialno delo s starimi ljudmi. Za področje duševnega zdravja svojo usposobljenost ocenjujejo skoraj enako (za manj kot četrto oceno jo bolje ocenjujejo tisti na programu socialno delo s starimi), za področje vključevanja in pravičnosti na področjih hendikepa, etničnosti in spola pa svojo usposobljenost za dobro četrto oceno bolje ocenjujejo tisti, ki obiskujejo program Socialno delo z družino.

Poleg študija ne dela nič le 5 % študentov 1. stopnje in manj kot 2 % študentov 2. stopnje. Kar 43,5 % študentov 1. stopnje in 61,5 % študentov 2. stopnje dela prostovoljno v okviru socialnega dela. Občasno preko študentskega servisa v okviru socialnega dela dela le 10,6 % študentov 1. stopnje in 19,2 % študentov 2. stopnje. Redno preko študentskega servisa v socialnem varstvu dela le 3,7 % anketirancev 1. stopnje in 3,8 % anketirancev, ki obiskujejo 2. stopno študija, druga dela pa preko študentskega servisa redno opravlja kar 26,7 % anketirancev 1. stopnje in 36,5 % anketirancev 2. stopnje. Tistih, ki so aktivni člani Študentskega sveta, Študentske organizacije ali katerega društva, ki deluje na FSD, je na prvi stopnji le 3,1 % na drugi pa 9,6 %, kar pomeni, da so v tej smeri študentje z leti bolj aktivni. Le 3,1 % je na 1. stopnji tudi tistih, ki izven študija organizirajo različne projekte namenjene dodatnemu izobraževanju študentov socialnega dela na 2. stopnji pa odstotek teh znaša 7,7 %. Le 12,4 % je med študenti 1. stopnje takšnih, ki se redno udeležujejo neobveznih

projektov na FSD, na drugi stopnji pa se odstotek le-teh dvigne na kar 32,4 %. 5,6 % anketirancev 1. stopnje dela v študentskem organiziranju izven fakultete, na drugi stopnji pa noben. Na prvi stopnji je 8,7 % takšnih, ki zraven študija delajo tudi nekaj drugega, na drugi stopnji pa kar 25 %. Ti navajajo, da delajo doma, se udeležujejo dogodkov, povezanih s socialnim delom in raznih delavnic, so člani drugih društev izven socialnega dela, organizirajo tabore, se neformalno izobražujejo, se ukvarjajo z umetnostjo ali so redno zaposleni. Nekaj se jih tudi dodatno izobražuje, nekdo dela na kmetiji, nekateri se ukvarjajo s projekti, nekaj pa jih vzporedno študira še na drugih fakultetah. Na prvi stopnji je zanimivo predvsem to, da imajo študentje 3. letnika ob študiju nekoliko več dejavnosti kot študentje 4. letnika. Povprečno število dejavnosti pri študentkah in študentih 3. letnika ter dodatnega leta je 2,3, za študentke in študente 4. letnika pa 2,0. Skupno povprečje dejavnosti ob študiju je 2,2. Le 1,9 % anketirancev ob študiju ne dela nič, 32,3 % je dejavnih vsaj še na enem področju, 31,7 % na dveh področjih, 21,7 % na treh, 7,5 % na štirih in po 2,5 % na petih ali celo šestih področjih. Na drugi stopnji pa imajo študentje dodatnega leta v povprečju nekoliko več dejavnosti kot študentje 1. letnika, vendar ne veliko. V dodatnem letu ni nikogar, ki ne bi delal nič, večji odstotek pa je takih, ki delajo samo eno stvar in veliko manjši odstotek tistih, ki imajo dve dejavnosti. Odstotek tistih, ki imajo 3 ali 4 dejavnosti je nekoliko večji, odstotek tistih, ki imajo 5 dejavnosti pa nekoliko manjši, vendar je odstotek tistih, ki imajo 6 dejavnosti ponovno pri študentkah in študentih dodatnega leta višji. Povprečno število dejavnosti pri študentkah in študentih 1. letnika je 2,76, za študentke in študente dodatnega leta pa 2,93. Skupno povprečje dejavnosti ob študiju znaša kar 2,81, torej ima vsak zraven študija skoraj tri dejavnosti. Le 1,9 % anketirancev ob študiju ne dela nič, 17,3 % je dejavnih vsaj še na enem področju, 26,9 % na dveh področjih, 25 % na treh, kar 15,4 % na štirih, 7,7 % na petih in 5,8 % celo na šestih področjih.

52,2 % anketirancev na 1. stopnji in kar 69,2 % na drugi se namerava po študiju zaposliti v javnem sektorju, 47,2 % na prvi in 57,7 % na drugi pa bo iskalu službo tudi v zasebnem sektorju. V drugi stroki bi se zaposlilo kar 28,6 % anketirancev na prvi in 46,2 % anketirancev na drugi stopnji, na drugo fakulteto pa vpisalo kar 32,9 % na prvi in le 5,8 % na drugi stopnji. Na zavod za zaposlovanje se po študiju namerava prijaviti 24,2 % anketirancev prve stopnje in kar 40,4 % anketirancev druge stopnje. Kljub trenutnemu slabemu stanju in negotovi prihodnosti, namerava pripravništvo čakati 49,7 % anketirancev prve stopnje in kar 75 % druge. Prostovoljno namerava delati 32,9 %

anketirancev prve stopnje in 36,5 % druge, medtem ko jih namerava ostati doma le 1,2 % prve in 3,8 % študentov druge stopnje. V stroki socialnega dela se namerava samozaposliti 21,1 % anketirancev prve stopnje in kar 32,7 % druge, v neki drugi stroki pa 9,9 % prve in 15,4 % druge. Nekateri so tako obupani, da nameravajo delati tudi na črno, in sicer v stroki socialnega dela 1,2 % iz prve in kar 9,6 % iz druge stopnje, izven naše stroke pa namerava na črno delati 1,9 % na prvi ter 3,8 % na drugi stopnji. 5 % je tudi tistih, ki se po prvi stopnji nameravajo znajti drugače, na drugi stopnji je odstotek teh 1,9 %. Znašli se bodo tako, da bodo delali preko EVS, zaposlitev bodo odšli iskat v tujino ali pa se bodo preprosto zaposlili, kjerkoli bodo pač dobili priložnost.

Na koncu sem pri obeh vprašalnikih pustil tudi možnost, da anketiranci pustijo kakšno sporočilo, vezano na vprašalnik. Ob pohvalah glede vprašalnika in sporočila, da je predolg (res je bilo veliko vprašanj, predvsem na drugi stopnji, a če sem želel raziskati samooceno vseh kompetenc, ki naj bi jih študentke in študentje uradno pridobili na 2. stopnji študija na FSD, je vprašalnik moral biti obširen), sem prejel tudi nekaj pomembnih sporočil in sicer, da je na FSD potrebno omejiti vpis, s čimer se ne strinjam, saj je vpis že omejen, v socialnem varstvu je zmeraj manj zaposlenih, čeprav je povpraševanje po socialnovarstvenih storitvah zmeraj večje. Potrebna sta predvsem odprava prepovedi zaposlovanja v javnem sektorju in boljši prehod iz izobraževanja v zaposlitev za socialne delavke in delavce ter tudi omejitve zaposlovanja drugih poklicev v socialnem varstvu oziroma boljša oblika prekvalifikacije tistih, ki so se izobraževali v drugih strokah in so zaposleni v socialnem varstvu. Dobil sem tudi sporočilo, da je treba preoblikovati predmetnik, vendar brez konkretnega predloga. Še en predlog je ta, da bi se morali moduli med seboj bolj povezati, da bi bilo med njimi omogočeno tudi prehajanje. Naslednjih nekaj opazk je bilo o tem, da je kljub zelo dobri ureditvi prakse na fakulteti le-te še zmeraj premalo in da je preveč odvisna od mentorja na učni bazi in da bi bilo treba narediti selekcijo učnih baz. Veliko je tudi takšnih, ki menijo, da je treba spremeniti sistem in omogočiti zaposlovanje in takšnih, ki na prihodnost gledajo precej pesimistično, drugi pa pravijo, da je vseeno treba ostati optimističen. Nekateri tudi menijo, da se študentje premalokrat vprašajo o lastnih kompetencah in se jih premalokrat zavedajo. Vse to so teme, ki bi jih bilo vredno še dodatno raziskati. Prejel sem tudi sporočilo, da so za boljše delo potrebna dodatna izobraževanja. Prav tako pa sporočilo, da je potreba po socialnih storitvah velika in da bi morali urediti zaposlovanje na tem področju. Pomembno se mi zdi tudi sporočilo, da

je v urbanih okoljih socialnega dela veliko več in je tudi bolje urejeno kot na ruralnih področjih, s čimer se seveda strinjam. V ruralnih okoljih je potrebno še veliko storiti, da bodo socialno varstvo in socialne storitve bolj dosegljive tudi prebivalcem.

6. SKLEPI

- Približno 60 % študentk in študentov FSD je s pridobljenim teoretičnim znanjem zadovoljnih in slabih 10 % nezadovoljnih.
- Na 2. stopnji v primerjavi s 1. stopnjo večji odstotek študentk in študentov s prakso ni zadovoljnih, je pa tudi večji odstotek tistih, ki so s prakso zelo zadovoljni. Povprečne ocene zadovoljstva pa so skoraj enake.
- Glede na pridobljene kompetence na fakulteti se študentke in študenti 1. stopnje počutijo najbolj usposobljene predvsem za soustvarjanje ustreznih rešitev in prepoznavo različnih uporabniških in strokovnih sistemov v praksi. Najtežje jim pa je povezovati in raziskovati različne uporabniške in strokovne sisteme, čeprav večjih odstopanj med odgovori na vprašanja ni. Svojo usposobljenost na teh področjih skupaj najbolj ocenjujejo študentke in študenti 4. letnika.
- Študentke in študenti so s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah v povprečju zadovoljni.
- Največji odstotek tistih, ki svojo praktično usposobljenost ocenjujejo z oceno 5, je pri študentih 1. letnika 2. stopnje (13,2 %) in pri študentih dodatnega leta 1. stopnje (12,5 %).
- V splošnem se študentje prve stopnje najbolj usposobljene počutijo za delo na področju varstva otrok in na področju vzgoje in izobraževanja, študentje druge stopnje pa za področje nediskriminacije, partnerskih odnosov in prav tako varstva otrok.
- Študentke in študenti se počutijo najbolj usposobljeni za delo na tistem področju socialnega varstva, za katerega modul oz. program obiskujejo.
- Najbolj usposobljeni za delo v socialnem varstvu se na prvi stopnji počutijo študentke in študenti modula Duševno zdravje v skupnosti.
- Glede na kompetence, ki naj bi jih pridobili na programu druge stopnje Socialno delo, se študentje (ne glede na to, kateri program dejansko obiskujejo) počutijo najbolj usposobljene za kritično refleksijo, najmanj pa za poznavanje in razumevanje osnovnih pedagoško andragoških zakonitosti, zlasti z vidika svetovalnega dela in uporabe pravnih postopkov.

- Glede na kompetence, ki naj bi jih pridobili na programu Socialno delo s starimi ljudmi, se študentje (ne glede na to, kateri program dejansko obiskujejo) počutijo najbolj usposobljeni za poznavanje odnosa sodobne družbe do starih ljudi, najmanj pa za raziskovanje v socialnem delu s starimi ljudmi.
- Glede na kompetence, ki naj bi jih študentje pridobili na programu Socialno delo z družino, se študentje (ne glede na to, kateri program dejansko obiskujejo) počutijo najboljše usposobljeni v veščinah komuniciranja, najmanj pa za sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju.
- Glede na kompetence, ki naj bi jih študentje pridobili na programu Duševno zdravje v skupnosti, se anketiranci čutijo na splošno najmanj usposobljene v primerjavi z drugimi področji. Najbolj se počutijo usposobljeni za prepoznavanje in refleksijo svojih predsodkov, najmanj pa za mednarodno znanstveno in praktično sodelovanje.
- Glede predvidenih kompetenc programa Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola svojo usposobljenost študentke in študenti ocenjujejo približno z enakimi ocenami. Najbolje ocenjujejo svojo sposobnost razumevanja (ne)strpnosti, predsodkov, konstrukcije drugega, tujosti, socialne distance, reproduciranja neenakih možnosti in nasilja, najmanj pa znanje in metode o socialnem vključevanju ter pluralizaciji programov in storitev v socialnem varstvu.
- Študentke in študentje programa Socialno delo z družino enako kot študentke in študentje programa Socialno delo s starimi ljudmi, najbolj ocenjujejo kompetence, ki naj bi jih pridobili na svojem programu.
- Veliko študentk in študentov ob študiju dela preko študentskega servisa v nekem drugem poklicu in zelo malo jih dela znotraj socialnega dela.
- Kar polovica jih prostovoljno dela socialno delo, veliko pa se jih tudi vsakodnevno ukvarja s športom.
- Na drugi stopnji študija je tudi veliko takšnih, ki se redno udeležujejo neobveznih projektov na FSD.

- Zelo malo študentov ob študiju ne dela ničesar in zelo malo jih redno dela v socialnem varstvu.
- Na prvi stopnji je tudi zelo malo študentov, ki so aktivni člani študentskih organizacij ali društev in zelo malo jih organizira projekte, namenjene dodatnemu izobraževanju študentov FSD.
- Zelo malo študentov na obeh stopnjah tudi dela v drugih študentskih organizacijah izven FSD (na drugi stopnji celo noben).
- Skupno povprečje dejavnosti ob študiju za študentke in študente 1. stopnje je 2,2, za študentke in študente 2. stopnje pa kar 2,8.
- Največ študentk in študentov namerava po študiju čakati pripravništvo in se zaposliti v javnem ali zasebnem sektorju.

7. PREDLOGI

Predlagam, da samooceno kompetenc študentk in študentov fakulteta izvaja kontinuirano. Mogoče bi bilo dobro narediti tudi raziskavo med 1. in 2. letniki 1. stopnje študija. S tem bi bil še bolj razviden napredek študentov na poti pridobitve izobrazbe.

V raziskavi je ostalo tudi še veliko neodgovorjenih vprašanj, ki jih je iz podatkov moč raziskati in nekatere od njih v bodoče tudi še nameravam raziskati. Predvsem bi bilo potrebno na fakulteti raziskati in izboljšati področja, kjer so anketiranci svojo usposobljenost ocenjevali s povprečnimi ocenami nižjimi od 3. Ta področja so: izboljševanje institucionalnih praks na konkretnem področju socialnega dela; poznavanje in sposobnost uporabe sociologije v socialnem delu; poznavanje in sposobnost uporabe antropologije v socialnem delu; občutek usposobljenosti za delo na področju materialne ogroženosti (nezaposlenost, socialna izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti, revščina in brezdomstvo); občutek usposobljenosti za delo na področju socialnega vključevanja (programi za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami, vključevanje oseb po prestani zaporni kazni, vključevanje oseb po drugi obliki obravnave); občutek usposobljenosti za delo na področju duševnega zdravja (zasvojenosti in omame, težave v duševnem zdravju, odklonsko vedenje); občutek usposobljenosti za delo na področju zdravstva (socialno delo v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah) ter poznavanje in sposobnost uporabe pedagogike v socialnem delu. Raziskati in izboljšati bi bilo potrebno tudi poznavanje in razumevanje osnovnih pedagoško andragoških zakonitosti, zlasti z vidika svetovalnega dela; znanje uporabe pravnih postopkov; sposobnost kritične presoje sodobnih teorij in obstoječih praks duševnega zdravja v skupnosti; potrebne spretnosti za avtonomno strokovno skupnostno delo z ljudmi s težavami v duševnem zdravju; sposobnost izpeljati praktični inovativni projekt; sposobnost pisanja znanstvenega besedila ter usposobljenost za mednarodno znanstveno in praktično sodelovanje.

Menim, da je potrebno tudi študentom omogočiti, da tekom študija preko študentskih servisov opravljajo delo v lastni stroki, s čimer bi se jim izboljšal materialni položaj in seveda usposobljenost, saj bi se lahko v večji meri preizkušali v praksi. Trenutni odstotek tistih, ki delajo preko študentskih servisov v socialnem varstvu, je zanemarljiv, zato pa jih veliko dela prostovoljno in so poleg tega prisiljeni delati preko študentskega

servisa v drugi stroki, da lahko čez leto normalno preživijo in da so manj odvisni od staršev ali pa starše celo preživljajo. Mislim tudi, da bi se študentje morali bolj angažirati za delo na lastnih projektih, saj je zelo majhen odstotek tistih, ki organizirajo različne projekte v namene dodatne usposobljenosti študentov socialnega dela oz. kakršnekoli druge projekte. Kljub temu da imajo v povprečju študentje na prvi stopnji ob študiju še 2,2 dejavnosti in na drugi stopnji 2,8, mislim, da bi lahko bili študentje še nekoliko bolj aktivni.

Ugotovil sem tudi, da zelo veliko število študentov namerava čakati na pripravništvo, čeprav že dobri dve leti ni bilo razpisa. Nujno je, da se študentje borimo za ureditev tega področja, da bomo imeli možnosti za boljši prehod iz izobraževanja v zaposlitev. Veliko število študentov se tudi namerava zaposliti v javnem sektorju, potrebe po novih zaposlitvah so velike, organizacije so preobremenjene, po ZUJF-u pa še zmeraj velja prepoved zaposlovanja, zato je nujno, da se le-ta odpravi.

Nujno je potrebna tudi boljša ureditev kadra, ki se zaposluje na področju socialnega varstva in sicer tako, da bodo tisti z izobrazbo iz socialnega dela dobili prednost pred ostalimi izobrazbami, saj imamo na centrih za socialno delo zaposlene tudi ljudi drugih družboslovnih ved in tudi ljudi, ki so na primer končali biotehniško ali pa fakulteto za šport. Potrebna sta torej odprava prepovedi zaposlovanja v javnem sektorju in boljši prehod iz izobraževanja v zaposlitev za socialne delavke in delavce ter omejitev zaposlovanja drugih poklicev v socialnem varstvu, oziroma boljša oblika prekvalifikacije tistih, ki so se izobraževali v drugih strokah in so zaposleni v socialnem varstvu.

8. VIRI IN LITERATURA

8.1. LITERATURA

- Anžič, S. (2006), Socialna politika na območju Ljubljane do druge svetovne vojne. V: Zaviršek, D., Leskošek, V. (ur.), *Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: Med družbenimi gibanji in političnimi sistemi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (165-179).
- Bezenšek, J. (2007), Nekateri sociološki vidiki (potrebni) načrtovanih sprememb v izobraževanju za 21. stoletje ter njihovih (ne)slutenih posledic.. V: Vovk Korže, A., Vihar, N. (ur.), *Priložnosti v izobraževanju z bolonjsko reformo v Sloveniji*. Maribor: Filozofska fakulteta (8-17).
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2008), *Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2008), *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- ESU & EI (2010), *Student-centered learning. Toolkit for students, staff and higher education institutions*. Bruselj: European Students' Union and Education International.
- Fakulteta za socialno delo (2014), *Letno poročilo 2014: poslovno poročilo s poročilom o kakovosti, računovodsko poročilo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Flaker, V. (2005), Od praktičnega poklica k dejavni znanosti: Memoarska analiza poti in prehodov izobraževanja za socialno delo (1975-2005). V: Zaviršek, D. (ur.), *»Z diplomom mi je bilo lažje delat!«: Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (65-119).
- Huber, M. (2012), Mobility, ECTS and Grades: Problems with the Comparability of Grades.. V: Curaj, A., Scott P., Vlasceanu, L., Wilson, L. (ur.), *European Higher Education at the Crossroads: Between the Bologna Process and National Reforms. Part 1*. Dordrecht: Springer Science+Business Media.
- Jesih, I. (2013), Študentski vidik kakovosti v visokem šolstvu. V: Vitez, T. (ur.), *Bolonja po Bolonji: Popotnica ob 10-letnici prenove študijskih programov v*

- Sloveniji*. Ljubljana: Študentska organizacija Slovenije: Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (39-40).
- Kotnik, R. (2013), *Nova paradigma v izobraževanju: je manj lahko več?* Maribor: Subkulturni azil, zavod za umetniško produkcijo in založništvo.
  - Kristl, J. (2013), Dodiplomski študij – izobraževanje v družbi znanja in izzivi prihodnosti. V: Vitez, T. (ur.), *Bolonja po Bolonji: Popotnica ob 10-letnici prenove študijskih programov v Sloveniji*. Ljubljana: Študentska organizacija Slovenije: Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (18-21).
  - Leskošek, V. (2006), Žensko gibanje in socialno delo. V: Zaviršek, D., Leskošek, V. (ur.), *Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: Med družbenimi gibanji in političnimi sistemi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (39-60).
  - Mesec, B. (1997), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1*. Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
  - Mesec, B. (2009), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave*. Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
  - Mikulec, B., Regvar, B. (2014), *Kvalifikacijska struktura na področju socialnega varstva*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
  - Milošević Arnold, V., Postrak, M. (2003), *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.
  - Močnik, R. (2013), Konec univerze, zmaga visokega šolstva. V: Bembič, B., Breznik, M., Culiberg, L., Krašovec, P., Močnik, R., Nikčević, D. (2013), *Kaj po univerzi?* Ljubljana: /*cf. (223-260).
  - Pikalo, J. (2013), Bolonjska reforma je na začetku svoje poti. V: Vitez, T. (ur.), *Bolonja po Bolonji: Popotnica ob 10-letnici prenove študijskih programov v Sloveniji*. Ljubljana: Študentska organizacija Slovenije: Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (7-8).
  - Pšunder, M. (2007), Uvodno razmišljanje o bolonjski prenovi visokega šolstva v Sloveniji. V: Vovk Korže, A., Vihar, N. (ur.), *Priložnosti v izobraževanju z bolonjsko reformo v Sloveniji*. Maribor: Filozofska fakulteta (5-6).
  - Rapoša Tajnšek, P. (2005), Fragmenti razvoja študijskega programa v prvih desetletjih izobraževanja za socialno delo. V: Zaviršek, D. (ur.), *»Z diplomom mi*

je bilo lažje delat!«: Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (135-145).

- Rebolj, D. (2013), *Bolonja po slovensko.* V: Vitez, T. (ur.), *Bolonja po Bolonji: Popotnica ob 10-letnici prenove študijskih programov v Sloveniji.* Ljubljana: Študentska organizacija Slovenije: Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (9-11).
- Rode, N., Rihter, L., Kopal, B. (2006), *Uvajanje sistema evalvacije v socialnem varstvu.* *Socialno delo*, 45, 1/2: 1-7
- Svetlik, I., Kristl, J., Širok, M., Komljenovič, J. (2012), *Bolonjska prenova po ljubljansko: Proces prenove študijskih programov na Univerzi v Ljubljani.* Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- Urbanc, M. (2013), *Vloga visokega šolstva v slovenski družbi.* V: Vitez, T. (ur.), *Bolonja po Bolonji: Popotnica ob 10-letnici prenove študijskih programov v Sloveniji.* Ljubljana: Študentska organizacija Slovenije: Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (5-6).
- Zaviršek, D. (2005a), »Nekaj jih boste naučili vi, ostalo bo naredil socializem«: *Začetki izobraževanja za socialno delo v Sloveniji v obdobju med 1945 in 1961.* V: Zaviršek, D. (ur.), *»Z diplomom mi je bilo lažje delat!«: Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (7-54).
- Zaviršek, D. (2005b), *Spominjanja najstarejših socialnih delavk in delavcev.* V: Zaviršek, D. (ur.), *»Z diplomom mi je bilo lažje delat!«: Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (195-233).
- Zaviršek, D. (2006), *Spol in profesionalizacija socialnega dela v socializmu: Primerjalna analiza.* V: Zaviršek, D., Leskošek, V. (ur.), *Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: Med družbenimi gibanji in političnimi sistemi.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (15-38).
- Zaviršek, D., Leskošek, V. (2006), *Uvod.* V: Zaviršek, D., Leskošek, V. (ur.), *Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: Med družbenimi gibanji in političnimi sistemi.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (5-13).
- Zgaga, P. (2004), *Bolonjski proces: Oblikovanje skupnega evropskega visokošolskega prostora.* Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Center za študij edukacijskih strategij.

8.2. SPLETNI VIRI

- En klik anketa: kompetentno o podatkih. Dostopno na: <https://www.1ka.si/> (3. 4. 2015)
- Eurostat. Your key to European statistics. Dostopno na: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home> (4. 6. 2015)
- Geacollage. Dostopno na: <http://www.gea-college.si/center-visjih-sol/bolonjski-sistem-studija/kaj-je-kreditna-tocka-in-kaj-ects/> (3. 6. 2015)
- Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU: Iskanje po Slovarju slovenskega knjižnega jezika. Dostopno na: <http://bos.zrc-sazu.si/cgi/neva.exe?name=ssbsj&tch=14&expression=zs%3D27924> (3. 6. 2015)
- Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Dodiplomski študij. Program 1. stopnje. Dostopno na: http://www.fsd.uni-lj.si/dodiplomski_studij/studijski_program/program_1%20stopnje/ (15. 4. 2015)
- Univerza v Ljubljani Fakulteta za socialno delo. Podiplomski študij. Magistrski (2. stopnja). Dostopno na: http://www.fsd.uni-lj.si/podiplomski_studij/magistrski/ (15. 4. 2015)
- Pravilnik o pripravništvu na področju socialnega varstva, Socialna zbornica Slovenije. Dostopno na: http://www.szslo.si/PDFji/Pripravnistvo/pravilnik_pripravnistvo.pdf (4. 6. 2015)
- Pravilnik o strokovnem izpitu na področju socialnega varstva, Socialna zbornica Slovenije. Dostopno na: http://www.szslo.si/PDFji/Strokovniizpit/pravilnik_strokovni_izpit.pdf (4. 6. 2015)
- Socialna zbornica Slovenije. Dostopno na: <http://www.szslo.si/> (4. 6. 2015)
- Zakon o delovnih razmerjih (uradno prečiščeno besedilo) (ZDR-1), Uradni list RS, št. 21/2013. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=112301> (4. 6. 2015)
- Zakon o socialnem varstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZSV-UPB2), Uradni list RS, št. 3/2007. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20073&stevilka=100> (4. 6. 2015)

- Zakon o visokem šolstvu, uradno prečiščeno besedilo (ZViS-UPB7), Uradni list RS, št. 32/2012 z dne 4. 5. 2012. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201232&stevilka=1406> (3. 6. 2015)
- Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF) Uradni list RS, št. 40/2012 z dne 30. 5. 2012. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2012-01-1700> (30. 3. 2015)

9. PRILOGE

9.1. PRILOGA 1: VPRAŠALNIK ZA ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTE 3. IN 4. LETNIKA TER DODATNEGA LETA 1. STOPNJE

Pozdravljeni,

sem Dino Černivec, študent dodatnega leta na Fakulteti za socialno delo in pripravljam diplomsko delo v sklopu 60. letnice naše fakultete na temo prihodnosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo.

Ker so razmere za pridobitev službe socialnih delavk in socialnih delavcev precej negotove, saj še zmeraj velja prepoved zaposlovanja v javnem sektorju, na razpis za pripravništvo pa čakamo že skoraj dve leti, se bo v bližnji prihodnosti vsak izmed nas srečal z vprašanjem »Kaj bom po študiju?« Zato je zelo pomembno raziskati to področje, ki na naši fakulteti v bolonjskem sistemu do sedaj še ni bilo raziskano. Prosim vas, da izpolnite ta vprašalnik, saj so prav vaši odgovori najpomembnejši, da se ta problematika izpostavi in razišče.

Vprašalnik je anonimen, njegovo izpolnjevanje pa vam bo vzelo približno 10 minut.

Za morebitna vprašanja me lahko kontaktirate po elektronski pošti na naslov dino.cernivec@gmail.com.

Odgovori so zaradi velike večine ženskih anketirank zastavljeni v ženskem spolu, vendar sta s tem mišljena oba spola. Za vaše odgovore se vam že vnaprej lepo zahvaljujem.

Spol:

(obkrožite)

M   Ž

Status:

(označite z 'X')

- študentka 3. letnika 1. stopnje
- študentka 4. letnika 1. stopnje
- študentka dodatnega letnika 1. stopnje

Kateri modul obiskujete?

(označite z 'X')

- Socialno delo z mladimi
- Socialno delo s starimi ljudmi
- Psihosocialna podpora in pomoč
- Socialna pravičnost in vključevanje
- Duševno zdravje v skupnosti
- Socialno delo v delovnem okolju

Ali se nameravate vpisati na študij 2. stopnje na FSD?

(označite z 'X')

- da
- ne
- ne vem

Ali se nameravate vpisati na študij 2. stopnje na drugo fakulteto?

(označite z 'X')

- da
- ne
- ne vem

Kako ste zadovoljni s pridobljenim teoretičnim znanjem na Fakulteti za socialno delo do sedaj? *(označite z 'X')*

- zelo nezadovoljna
- nezadovoljna

- niti zadovoljna, niti nezadovoljna
- zadovoljna
- zelo zadovoljna

Kako ste zadovoljni s pridobljenim praktičnim znanjem na Fakulteti za socialno delo do sedaj? (označite z 'X')

- zelo nezadovoljna
- nezadovoljna
- niti zadovoljna, niti nezadovoljna
- zadovoljna
- zelo zadovoljna

Z ocenami od 1 do 5 ocenite, kako usposobljeni se počutite za naslednja opravila, ki se navezujejo na znanje pridobljeno tekom vaj in predavanj na Fakulteti za socialno delo:

(na črtice zapišite ocene od 1 do 5, pri čemer ocena 1 pomeni, da sploh niste usposobljeni, ocena 5 pa pomeni popolno usposobljenost)

- ___ V praksi prepoznam različne uporabniške in strokovne sisteme.
- ___ Kritično analiziram različne uporabniške in strokovne sisteme.
- ___ Povežem različne uporabniške in strokovne sisteme.
- ___ Raziskujem različne uporabniške in strokovne sisteme.
- ___ Ocenim različne uporabniške in strokovne sisteme.
- ___ Načrtovano uporabljam vire različnih uporabniških in strokovnih sistemov.
- ___ V partnerskem, etično in profesionalno odgovornem sodelovanju z uporabniki soustvarjam potrebne rešitve oz. zelene razplete.
- ___ Mrežim in razvijam inovativne pristope v podpori in pomoči pri reševanju socialnih stisk in psihosocialnih problemov ljudi na poseben, socialno delovni način.

Kako ste zadovoljni s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah do sedaj?

(označite z 'X')

- zelo nezadovoljna
- nezadovoljna
- niti zadovoljna, niti nezadovoljna
- zadovoljna
- zelo zadovoljna

Z ocenami od 1 do 5 ocenite, kako usposobljeni se počutite za naslednja opravila, ki se navezujejo na znanje pridobljeno tekom prakse na učnih bazah:

(na črtice zapišite ocene od 1 do 5, pri čemer ocena 1 pomeni, da sploh niste usposobljeni, ocena 5 pa pomeni popolno usposobljenost)

___ Sposobnost soustvarjanja izvirnih projektov podpore in pomoči v dialogu z uporabniki in drugimi udeleženci na konkretnem področju SD.

___ Spretnosti in znanja za omogočanje dostopa do pomembnih virov ter sredstev in uporabe omrežij na konkretnem področju SD.

___ Znanje in sposobnost vzpostavljanja prvega stika in delovnega odnosa na konkretnem področju SD.

___ Znanje in sposobnost pogovarjanja (spoznavanja, pogajanja, dogovarjanja), vodenja razgovora v smeri želenih razpletov na konkretnem področju SD.

___ Znanje in sposobnost beleženja in dokumentiranja na konkretnem področju SD.

___ Sposobnost raziskovanja in refleksije osebne vpletenosti sodelujoče/-ga v postopke SD.

___ Zmožnost prevzemanja etične in profesionalne odgovornosti biti socialna delavka, delavec.

___ Poznavanje jezika SD.

___ Sposobnost dosledne uporabe jezika SD.

___ Razumevanje delovanja institucij.

___ Izboljševanje institucionalnih praks na konkretnem področju SD.

- ___ Spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov.
- ___ Sposobnost iskanja pomoči zase – na ravni prepoznavanja, poimenovanja in iskanja podpore.
- ___ Sposobnost analize družbenega konteksta.
- ___ Spretnosti varovanja virov.
- ___ Podpora integrativnim procesom ter soustvarjanje sprememb v skupnosti v sodelovanju s skupnostjo.
- ___ Sposobnost v izvirnih projektih podpore in pomoči povezati izkušnje uporabnikov z doktrino stroke SD tako, da bo zanje uporabna.
- ___ Znanja in spretnosti za uporabo strokovnih metod in postopkov na konkretnem področju SD.
- ___ Poznavanje in soustvarjanje inovacij in inovativnih strokovnih pristopov na konkretnem področju SD.
- ___ Poznavanje in sposobnost uporabe sociologije v SD.
- ___ Poznavanje in sposobnost uporabe psihologije v SD.
- ___ Poznavanje in sposobnost uporabe antropologije v SD.
- ___ Poznavanje in sposobnost uporabe pedagogike v SD.
- ___ Poznavanje in sposobnost uporabe prava v SD.
- ___ Sposobnost strokovne refleksije lastne prakse na konkretnem področju SD.
- ___ Sposobnost udeležati stališče in etiko udeležnosti v izvirnih projektih podpore in pomoči v SD.

Z ocenami od 1 do 5 ocenite, kako usposobljeni se počutite za delo na naslednjih področjih socialnega varstva:

(na črtice zapišite ocene od 1 do 5, pri čemer ocena 1 pomeni, da sploh niste usposobljeni, ocena 5 pa pomeni popolno usposobljenost)

- ___ Materialna ogroženost (nezaposlenost, socialna izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti, revščina in brezdomstvo)

- ___ Partnerski odnosi (zakonska zveza, partnerstvo, druge oblike skupnosti)
- ___ Varstvo otrok (programi za mlade, vedenjske težave, nasilje nad otroki, družina in starševstvo)
- ___ Družinska razmerja (rejništvo, posvojitve, skrbništvo)
- ___ Socialna oskrba (ciljne skupine uporabnikov, oskrba v instituciji – domovih, oskrba na domu)
- ___ Socialno vključevanje (programi za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami, vključevanje oseb po prestani zaporni kazni, vključevanje oseb po drugi obliki obravnave)
- ___ Duševno zdravje (zasvojenosti in omame, težave v duševnem zdravju, odklonsko vedenje)
- ___ Nediskriminacije (uporabnik kot subjekt, standardi dobre prakse na področju nediskriminacije)
- ___ Vzgoje in izobraževanja (socialno delo v šoli, vrtcu)
- ___ Zdravstva (socialno delo v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah)

Ob študiju (možnih je več odgovorov):

(označite z 'X')

- Ne delam nič.
- Se vsakodnevno ukvarjam s športom.
- Se vsakodnevno ukvarjam z glasbo.
- Prostovoljno delam v okviru svojega bodočega poklica.
- Občasno delam preko študentskega servisa v okvirju svojega bodočega poklica.
- Občasno delam preko študentskega servisa nekaj drugega.
- Redno delam preko študentskega servisa v okvirju svojega bodočega poklica.
- Redno delam preko študentskega servisa nekaj drugega.

- Sem aktivna članica Študentskega sveta FSD oz. Študentske organizacije FSD ali društva, ki deluje na FSD.
- Izven študija organiziram projekte namenjene dopolnjevanju znanja študentk in študentov FSD.
- Se redno udeležujem neobveznih projektov, programov, dogodkov, ki jih organizira fakulteta oz. študentje FSD.
- Delam v študentski organizaciji izven fakultete.
- Drugo:_____.

Po študiju nameravam (možnih je več odgovorov):

(označite z 'X')

- Se zaposliti v javnem sektorju v stroki socialnega dela.
- Se zaposliti v zasebnem sektorju v stroki socialnega dela.
- Se zaposliti v neki drugi stroki.
- Se vpisati na drugo fakulteto.
- Se prijavit na Zavod za zaposlovanje.
- Čakati na pripravništvo.
- Delati prostovoljno.
- Ostati doma.
- Se samozaposliti v stroki socialnega dela.
- Se samozaposliti izven stroke socialnega dela.
- Delati na črno v stroki socialnega dela.
- Delati na črno izven stroke socialnega dela.
- Drugo:_____.

Ali želite sporočiti kaj pomembnega v zvezi z obravnavano tematiko v tem vprašalniku?

9.2. PRILOGA 2: VPRAŠALNIK ZA ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTE 1. LETNIKA IN DODATNEGA LETA 2. STOPNJE

Pozdravljeni,

sem Dino Černivec, študent dodatnega leta na Fakulteti za socialno delo in pripravljam diplomsko delo v sklopu 60. letnice naše fakultete na temo prihodnosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo.

Ker so razmere za pridobitev službe socialnih delavk in socialnih delavcev precej negotove, saj še zmeraj velja prepoved zaposlovanja v javnem sektorju, na razpis za pripravništvo pa čakamo že skoraj dve leti, se bo v bližnji prihodnosti vsak izmed nas srečal z vprašanjem »Kaj bom po študiju?« Zato je zelo pomembno raziskati to področje, ki na naši fakulteti v bolonjskem sistemu do sedaj še ni bilo raziskano. Prosim vas, da izpolnite ta vprašalnik, saj so prav vaši odgovori najpomembnejši, da se ta problematika izpostavi in razišče.

Vprašalnik je anonimen, njegovo izpolnjevanje pa vam bo vzelo približno 18 minut.

Za morebitna vprašanja me lahko kontaktirate po elektronski pošti na naslov dino.cernivec@gmail.com.

Odgovori so zaradi velike večine ženskih anketirank zastavljeni v ženskem spolu, vendar sta s tem mišljena oba spola. Za vaše odgovore se vam že vnaprej lepo zahvaljujem.

Spol:

(obkrožite)

M   Ž

Status:

(označite z 'X')

študentka 1. letnika 2. stopnje

- študentka dodatnega letnika 2. stopnje

Kateri program bolonjskega sistema 2. stopnje obiskujete?

(označite z 'X')

- Socialno delo s starimi ljudmi
- Socialno delo z družino
- Socialno delo
- Duševno zdravje v skupnosti
- Socialno vključevanje in pravičnost na področjih hendikepa, etničnosti in spola

Kaj je bil razlog za vpis na ta program?

(označite z 'X')

- Zanimal me je
- Vpisala sem se, ker redno ni bil razpisan program, v katerega sem se želela vpisati
- Drugo:_____.

Ste bili tudi na 1. stopnji vpisani na FSD?

(označite z 'X')

- da
- ne

Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z da, z 'X' označite modul, ki ste ga obiskovali na študiju 1. stopnje:

- Socialno delo z mladimi
- Socialno delo s starimi ljudmi
- Psihosocialna podpora in pomoč
- Socialna pravičnost in vključevanje

- Duševno zdravje v skupnosti
- Socialno delo v delovnem okolju

Kako ste zadovoljni s pridobljenim teoretičnim znanjem na programu druge stopnje Fakulteti za socialno delo do sedaj?

(označite z 'X')

- zelo nezadovoljna
- nezadovoljna
- niti zadovoljna, niti nezadovoljna
- zadovoljna
- zelo zadovoljna

Kako ste zadovoljni s pridobljenim praktičnim znanjem na programu druge stopnje Fakulteti za socialno delo do sedaj?

(označite z 'X')

- zelo nezadovoljna
- nezadovoljna
- niti zadovoljna, niti nezadovoljna
- zadovoljna
- zelo zadovoljna

Kako ste zadovoljni s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah na 2. stopnji?

(označite z 'X')

- zelo nezadovoljna
- nezadovoljna
- niti zadovoljna, niti nezadovoljna
- zadovoljna
- zelo zadovoljna

Če ste študirali na FSD tudi na 1. stopnji, kako ste zadovoljni s pridobljenimi kompetencami na učnih bazah na 1. stopnji?

- zelo nezadovoljna
- nezadovoljna
- niti zadovoljna, niti nezadovoljna
- zadovoljna
- zelo zadovoljna

Z ocenami od 1 do 5 ocenite, kako usposobljeni se počutite za naslednja opravila, ki se navezujejo na znanje pridobljeno tekom prakse na učnih bazah:
(na črtice zapišite ocene od 1 do 5, pri čemer ocena 1 pomeni, da sploh niste usposobljeni, ocena 5 pa pomeni popolno usposobljenost)

___ Sposobnost soustvarjanja izvirnih projektov podpore in pomoči v dialogu z uporabniki in drugimi udeleženci na konkretnem področju SD.

___ Spretnosti in znanja za omogočanje dostopa do pomembnih virov ter sredstev in uporabe omrežij na konkretnem področju SD.

___ Znanje in sposobnost vzpostavljanja prvega stika in delovnega odnosa na konkretnem področju SD.

___ Znanje in sposobnost pogovarjanja (spoznavanja, pogajanja, dogovarjanja), vodenja razgovora v smeri zelenih razpletov na konkretnem področju SD.

___ Znanje in sposobnost beleženja in dokumentiranja na konkretnem področju SD.

___ Sposobnost raziskovanja in refleksije osebne vpletenosti sodelujoče/-ga v postopke SD.

___ Zmožnost prevzemanja etične in profesionalne odgovornosti biti socialna delavka, delavec.

___ Poznavanje jezika SD.

___ Sposobnost dosledne uporabe jezika SD.

___ Razumevanje delovanja institucij.

___ Izboljševanje institucionalnih praks na konkretnem področju SD.

___ Spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov.

___ Sposobnost iskanja pomoči zase – na ravni prepoznavanja, poimenovanja in iskanja podpore.

___ Sposobnost analize družbenega konteksta.

___ Spretnosti varovanja virov.

___ Podpora integrativnim procesom ter soustvarjanje sprememb v skupnosti v sodelovanju s skupnostjo.

___ Sposobnost v izvirnih projektih podpore in pomoči povezati izkušnje uporabnikov z doktrino stroke SD tako, da bo zanje uporabna.

___ Znanja in spretnosti za uporabo strokovnih metod in postopkov na konkretnem področju SD.

___ Poznavanje in soustvarjanje inovacij in inovativnih strokovnih pristopov na konkretnem področju SD.

___ Poznavanje in sposobnost uporabe sociologije v SD.

___ Poznavanje in sposobnost uporabe psihologije v SD.

___ Poznavanje in sposobnost uporabe antropologije v SD.

___ Poznavanje in sposobnost uporabe pedagogike v SD.

___ Poznavanje in sposobnost uporabe prava v SD.

___ Sposobnost strokovne refleksije lastne prakse na konkretnem področju SD.

___ Sposobnost udeležati stališče in etiko udeležnosti v izvirnih projektih podpore in pomoči v SD.

Z ocenami od 1 do 5 ocenite, kako usposobljeni se počutite za delo na naslednjih področjih socialnega varstva:

(na črtice zapišite ocene od 1 do 5, pri čemer ocena 1 pomeni, da sploh niste usposobljeni, ocena 5 pa pomeni popolno usposobljenost)

___ Materialna ogroženost (nezaposlenost, socialna izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti, revščina in brezdomstvo)

- ___ Partnerski odnosi (zakonska zveza, partnerstvo, druge oblike skupnosti)
- ___ Varstvo otrok (programi za mlade, vedenjske težave, nasilje nad otroki, družina in starševstvo)
- ___ Družinska razmerja (rejništvo, posvojitve, skrbništvo)
- ___ Socialna oskrba (ciljne skupine uporabnikov, oskrba v instituciji – domovih, oskrba na domu)
- ___ Socialno vključevanje (programi za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami, vključevanje oseb po prestani zaporni kazni, vključevanje oseb po drugi obliki obravnave)
- ___ Duševno zdravje (zasvojenosti in omame, težave v duševnem zdravju, odklonsko vedenje)
- ___ Nediskriminacije (uporabnik kot subjekt, standardi dobre prakse na področju nediskriminacije)
- ___ Vzgoje in izobraževanja (socialno delo v šoli, vrtcu)
- ___ Zdravstva (socialno delo v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah)

Z ocenami od 1 do 5 ocenite, kako usposobljeni se počutite za posamezno delo v praksi, ki se navezuje na znanje pridobljeno tekom vaj in predavanj na Fakulteti za socialno delo, na področju:

(na črtice zapišite ocene od 1 do 5, pri čemer ocena 1 pomeni, da sploh niste usposobljeni, ocena 5 pa pomeni popolno usposobljenost)

- **socialnega dela na splošno:**

- ___ Poznavanje in razumevanje temeljnih vrednot, načel in spretnosti sodobnega participatornega socialnega dela.
- ___ Poznavanje in razumevanje teorije, pristopov in metod sodobnega participatornega socialnega dela na področju psihosocialne podpore in pomoči (svetovalnega dela).
- ___ Poznavanje in razumevanje osnovnih modelov in načel socialne države, socialne varnosti ...

___ Poznavanje in razumevanje osnovnih družboslovnih in humanističnih teorij in konceptov, ki so ključnega pomena v socialnem delu.

___ Poznavanje in razumevanje socialnega dela v vzgoji in izobraževanju.

___ Poznavanje in razumevanje supervizije v socialnem delu.

___ Poznavanje in razumevanje splošnega razvoja teorij in metod socialnega dela.

___ Poznavanje in razumevanje osnovnih pedagoško andragoških zakonitosti, zlasti z vidika svetovalnega dela.

___ Sposobnost sinteze temeljnih konceptov sodobnega participatornega socialnega dela z načini njihovega udejanjanja v praksi posrednega in neposrednega socialnega dela (zlasti na področju vzgoje in izobraževanja, supervizije, raziskovanja, socialne politike idr.).

___ Sposobnost sinteze družbenih, pravnih, psiholoških in antropoloških teorij v teorije, metode in postopke socialnega dela.

___ Sposobnost sinteze med pravnimi, ekonomskimi in (socialno-)političnimi dejavniki socialnega dela in prakso socialnega dela.

___ Sposobnost sinteze različnih teorij, pristopov, metod ter tehnik v osebni stil dela oz. sodelovanja (na področju vzgoje in izobraževanja, supervizije idr.).

___ Uporaba jezika sodobnega participatornega socialnega dela.

___ Uporaba metod in temeljnih spretnosti participatornega socialnega dela.

___ Uporaba pravnih postopkov.

___ Uporaba razumevanja socialnopolitičnih pojmov pri praktičnem delu.

___ Uporaba teorije in konceptov za snovanje akcije (projekta).

___ Uporaba teorije in konceptov za razumevanje izidov lastnega dela.

___ Uporaba projektnega načina dela.

___ Uporaba metod socialnega dela v praktičnem okolju.

___ Uporaba metod in tehnik supervizije.

___ Kritična refleksija (in dosledna uporaba etike udeležnosti, krepitev moči).

- **socialnega dela s starimi ljudmi:**

___ Poznavanje socialnih posledic staranja prebivalstva.

___ Poznavanje odnosa sodobne družbe do starih ljudi.

___ Poznavanje razvoja organiziranih oblik pomoči in ustanov za stare.

___ Poznavanje razvoja in specifičnosti socialnega dela s starimi ljudmi.

___ Poznavanje interdisciplinarnosti na področju dela s starimi ljudmi.

___ Poznavanje pojavov, povezanih s staranjem: demenca, umiranje, institucionalizacija.

___ Raziskovanje v socialnem delu s starimi ljudmi.

___ Poznavanje socialnega dela s starimi ljudmi v skupnosti in institucijah.

___ V praksi prepoznati, analizirati, iskati rešitve in razvijati inovativne pristope pri reševanju problemov starih ljudi na poseben, socialnodelovni način.

- **socialnega dela z družino:**

___ Poznavanje in razumevanje konceptov, teorij, fenomenov, metod in postopkov socialnega dela.

___ Sposobnost analize in sinteze znanja o družini v sodobni družbi.

___ Sposobnost uporabe raziskovalnih metod, postopkov in procesov na področju socialnega dela z družino.

___ Sposobnost za strateško razmišljanje in ravnanje.

___ Sposobnost uporabe znanja, postopkov in metod v praksi.

___ Sposobnost za kritično in etično (samo)refleksijo mišljenja in ravnanja.

___ Prepoznavanje in razumevanje raznovrstnosti in odzivanje nanje.

___ Prepoznavanje in razumevanje človekovih stisk in kriz, vezanih na družbene in osebne okoliščine.

___ Sposobnost soustvarjanja zelenih razpletov z upoštevanjem perspektive uporabnika.

___ Veščine komuniciranja.

___ Inovativnost.

___ Sposobnost za timsko, skupinsko in projektno delo.

___ Sposobnost mreženja.

___ Sposobnost skupnega vodenja in soupravljanja.

___ Sposobnost delovanja v mednarodnem in pluralnem strokovnem okolju.

___ Profesionalnost: sposobnost profesionalne discipline, skrb za lastni profesionalni razvoj, za razvoj, uveljavljanje in ugled stroke in posredovanje znanja.

- **socialnega dela na področju duševnega zdravja v skupnosti:**

___ Sposobnost kritične presoje sodobnih teorij in obstoječih praks duševnega zdravja v skupnosti.

- ___ Potrebne spretnosti za avtonomno strokovno skupnostno delo z ljudmi s težavami v duševnem zdravju.
- ___ Kritično ovrednotenje obstoječe službe duševnega zdravja v skupnosti.
- ___ Sposobnost načrtovati praktični inovativni projekt na podlagi evalvacije potreb.
- ___ Sposobnost izpeljati praktični inovativni projekt.
- ___ Občutljivost za uporabniško perspektivo.
- ___ Razumevanje, kritično vrednotenje in uporaba različnih metod kvalitativnega raziskovanja.
- ___ Znanje raziskovanja skupaj z uporabniki in drugimi akterji.
- ___ Občutljivost za spolna in kulturna vprašanja v kontekstu duševnega zdravja in antidiskriminacijskih načel.
- ___ Prepoznavanje in refleksija svojih predsodkov.
- ___ Refleksija izkušnje ob praktičnem delu ter integracija teorije in prakse.
- ___ Sposobnost vnašanja novih znanj v obstoječe time.
- ___ Sposobnost uporabljanja relevantnih domačih in mednarodnih virov.
- ___ Sposobnost pisanja znanstvenega besedila.
- ___ Usposobljenost za mednarodno znanstveno in praktično sodelovanje.

- **socialnega vključevanja in pravičnosti na področjih hendikepa, etničnosti in spola:**

- ___ Razumevanje temeljnih teoretskih konceptov s področja hendikepa, človekovih pravic, večkulturnosti, spolov in njihovo součinkovanje.
- ___ Znanje za kritično raziskovanje v socialnem delu.
- ___ Sposobnost uporabe znanja v praksi in kritična refleksija.
- ___ Kritična refleksija relevantne zakonodaje in javnih politik.
- ___ Razumevanje koncepta moči, izključevanja in vključevanja.
- ___ Razumevanje in uporaba konceptov antidiskriminacije in medkulturnega socialnega dela.
- ___ Sposobnost razumevanja (ne)strpnosti, predsodkov, konstrukcije drugega, tujosti, socialne distance, reproduciranja neenakih možnosti in nasilja.
- ___ Znanje in metode o socialnem vključevanju ter pluralizaciji programov in storitev v socialnem varstvu.

Ob študiju (možnih je več odgovorov):

(označite z 'X')

- Ne delam nič.
- Se vsakodnevno ukvarjam s športom.
- Se vsakodnevno ukvarjam z glasbo.
- Prostovoljno delam v okviru svojega bodočega poklica.
- Občasno delam preko študentskega servisa v okvirju svojega bodočega poklica.
- Občasno delam preko študentskega servisa nekaj drugega.
- Redno delam preko študentskega servisa v okvirju svojega bodočega poklica.
- Redno delam preko študentskega servisa nekaj drugega.
- Sem aktivna članica študentskega sveta FSD oz. Študentske organizacije FSD ali društva, ki deluje na FSD.
- Izven študija organiziram projekte namenjene dopolnjevanju znanja študentk in študentov FSD.
- Se redno udeležujem neobveznih projektov, programov, dogodkov, ki jih organizira fakulteta oz. študentje FSD.
- Delam v študentski organizaciji izven fakultete.
- Drugo: _____.

Po študiju nameravam (možnih je več odgovorov):

(označite z 'X')

- Se zaposliti v javnem sektorju v stroki socialnega dela.
- Se zaposliti v zasebnem sektorju v stroki socialnega dela.
- Se zaposliti v neki drugi stroki.
- Se vpisati na drugo fakulteto.
- Se prijaviti na zavod za zaposlovanje.
- Čakati na pripravništvo.
- Delati prostovoljno.

- Ostati doma.
- Se samozaposliti v stroki socialnega dela.
- Se samozaposliti izven stroke socialnega dela.
- delati preko študentskega servisa v stroki socialnega dela.
- Delati na črno v stroki socialnega dela.
- Delati na črno izven stroke socialnega dela.
- Drugo:_____.

Ali želite sporočiti kaj pomembnega v zvezi z obravnavano tematiko v tem vprašalniku?

Š.	spol	status	modul	drugaStopnja	drugiFaks	teorija	praksa	prepoznav	analiza	povezava	raziskava	ocenitav	uporaba	soustvarjanje	mrežanje	kompetence	projekti	dostop	vzpostavljanje	pogovarjanje	beleženje	raziskovanje	etika	jezik	uporabaJezika	institucija	izboljševanje	prepoznavanje	
121	2	2	1	1	3	4	4	4	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	3	5	
122	2	1	1	3	3	2	4	3	3	3	4	2	4	3	4	4	3	4	3	4	4	3	4	4	4	3	3	3	
123	2	1	6	2	1	4	4	4	4	2	3	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	5	3	4	3	3	3	4	
124	2	3	1	1	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3	2	3	
125	2	2	3	2	1	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	4	5	4	4	4	4	4	5	5	5	4	3	5	
126	2	3	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	3	2	2	4	3	3	2	4	4	4	3	2	4	
127	1	2	6	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4	3	
128	2	2	3	3	1	3	2	3	4	3	4	4	4	4	5	3	4	4	4	4	4	5	4	4	4	3	4	4	
129	2	3	6	2	1	3	1	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	4	4	5	4	4	3	4	
130	2	1	1	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
131	2	2	5	1	3	4	3	4	4	4	4	4	5	4	4	2	4	4	3	4	4	2	3	3	4	4	3	2	
132	1	1	6	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2	1	4	2	4	3	3	4	4	2	3	4	3	4	3	1	5
133	2	1	3	3	2	4	5	4	4	4	4	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
134	1	2	1	2	2	3	3	3	3	3	2	1	2	1	2	4	3	1	3	4	3	2	3	3	3	2	2	4	
135	2	3	1	3	3	3	4	4	4	3	3	3	4	3	2	3	3	4	4	4	4	3	3	4	3	5	2	4	
136	2	2	1	3	1	4	4	4	3	4	3	3	3	4	3	5	4	4	3	4	4	4	4	5	5	5	3	3	
137	2	3	6	2	1	3	4	4	3	4	4	2	4	3	3	4	4	3	4	3	5	3	5	5	4	4	4	5	
138	2	3	1	1	2	3	4	3	4	3	4	3	4	5	5	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4	3	3	5	
139	2	1	6	2	3	4	4	2	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	2	
140	2	1	1	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	4	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
141	2	2	1	1	2	4	4	3	3	3	4	3	3	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	5	3	2	4	
142	2	1	1	2	3	3	4	2	3	2	3	2	2	4	4	4	4	3	4	4	4	2	4	4	4	3	1	2	3
143	2	1	3	3	3	4	4	4	3	3	3	2	4	4	4	4	4	3	4	4	2	3	3	4	4	3	3	4	
144	2	1	6	2	1	4	4	5	5	4	3	3	3	2	2	4	2	3	3	2	4	4	4	3	3	4	4	5	
145	2	2	1	3	3	4	3	4	4	4	3	3	3	4	4	4	3	3	5	5	4	5	3	4	4	4	2	3	4
146	2	1	3	3	1	4	3	3	2	4	4	3	3	4	4	2	4	3	4	4	4	4	3	4	3	3	2	2	3
147	2	3	1	3	3	4	4	4	3	4	3	4	3	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	4	5	
148	2	2	3	3	3	4	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	5	
149	1	1	3	3	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
150	2	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	3	2	5	
151	2	3	2	1	3	4	3	4	3	4	4	5	4	4	3	4	3	4	5	4	5	4	3	4	3	3	2	4	
152	2	1	4	2	1	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	3	5
153	2	1	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	2	4	4	4	4	3	4	3	2	2	4
154	2	1	1	3	3	4	4	4	5	4	4	4	2	4	3	4	3	5	4	5	5	5	5	5	5	5	3	5	
155	2	2	4	3	3	4	3	4	5	3	4	4	4	5	4	4	4	4	4	3	4	5	5	5	5	4	2	4	
156	2	1	4	2	3	2	2	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2	4	3	3	3	4	3	2	3	3	
157	2	2	6	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4
158	2	3	2	3	3	3	3	4	3	4	3	4	3	3	3	3	3	3	4	2	5	4	4	3	4	3	4	3	3
159	2	3	1	1	3	4	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
160	2	3	1	2	1	3	4	2	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	
161	2	3	3	2	1	2	2	3	3	2	2	3	2	4	2	2	2	3	4	4	4	4	3	4	3	2	2	4	
162	2	3	1	3	3	4	4	4	4	3	3	3	4	4	3	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	3

1	analiza	povezava	raziskava	oceneniv	uporaba	soustvarjanje	mrežanje	kompetence	projekti	dostop	vzpostavljanje	pogovarjanje	beleženje	raziskovanje	etika	jezik	uporaba jezika	institucije	izbojčevanje	prepoznavanje	pomoč	kontekst	varovanje	podpora	povezovanje	metode	inovacije	sociologija
121	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	3	5	4	4	5	4	3	3	3	3
122	3	3	4	2	4	3	4	4	4	3	4	4	4	3	4	4	4	3	3	3	4	4	3	4	4	2	3	3
123	4	2	3	4	4	4	4	3	3	3	4	4	4	5	3	4	3	3	3	4	4	3	4	3	2	3	3	4
124	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3	2	3	3	3	2	3	3	2	3	3
125	4	4	4	4	5	5	4	4	5	4	4	4	4	4	5	5	5	4	3	5	5	4	5	4	5	4	4	4
126	3	3	3	3	3	4	2	3	2	2	4	3	3	2	4	4	4	3	2	4	4	3	4	3	2	3	2	1
127	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4	3	3	4	4	4	3	4	4	4
128	4	3	3	4	4	4	5	3	4	4	4	4	4	5	4	4	4	3	4	4	5	4	4	4	4	3	4	4
129	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	4	3	3	4	4	5	4	4	3	4	3	4	5	2	3	3	3	3
130	2	2	2	2	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
131	4	4	4	4	5	4	4	2	4	3	4	4	2	3	3	4	4	3	3	2	2	3	4	3	3	3	4	4
132	3	2	2	2	1	4	2	4	3	3	4	4	2	3	4	3	4	3	1	5	5	4	5	2	3	3	1	2
133	4	4	4	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4
134	3	3	2	1	2	1	2	4	3	1	3	4	3	2	3	3	3	2	2	4	3	4	3	3	2	3	3	2
135	4	3	3	3	4	3	2	3	3	4	4	4	4	3	3	4	3	5	2	4	4	3	5	5	2	4	2	1
136	3	4	3	3	3	3	5	4	4	3	4	4	4	4	5	5	5	5	3	3	2	4	5	3	3	4	2	
137	3	4	4	2	4	3	3	4	4	3	4	3	5	3	5	5	4	4	4	5	4	4	5	4	4	3	4	4
138	4	3	4	3	4	5	5	4	4	4	5	5	4	4	4	4	3	3	3	5	4	3	5	3	3	4	2	
139	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2	2
140	3	3	3	3	3	4	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4	3	3	3
141	3	3	4	3	3	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	5	3	2	4	5	4	4	3	3	3	3	3
142	3	2	3	2	2	4	4	4	4	3	4	4	2	4	4	4	3	1	2	3	5	4	3	3	4	3	3	4
143	3	3	3	2	4	4	4	4	4	3	4	4	2	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4	3	3	3	3	3
144	5	4	3	3	3	2	2	4	2	3	3	2	4	4	4	3	3	4	4	5	3	4	4	2	3	4	3	3
145	4	4	3	3	3	4	4	4	4	3	5	5	4	5	3	4	4	2	3	4	3	3	4	3	4	3	4	3
146	2	4	4	3	3	4	4	2	4	3	4	4	4	3	4	3	3	2	2	3	3	2	2	2	3	3	2	2
147	3	4	3	4	3	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	4	5	4	4	5	4	4	4	3	3
148	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	5	5	5	5	3	4	3	3	4
149	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2
150	3	3	3	3	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	3	2	5	4	2	4	2	4	2	2	3
151	3	4	4	5	4	4	3	4	4	3	4	5	4	4	3	4	3	3	2	4	5	4	5	3	3	4	3	2
152	4	3	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	3	5	5	4	5	3	4	4	3	3
153	3	3	3	3	3	4	3	3	2	2	4	4	4	4	3	4	3	2	2	4	4	3	4	2	2	2	2	3
154	5	4	4	4	2	4	3	4	3	5	4	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5	3	3	4	3	2
155	5	3	4	4	4	5	4	4	4	4	4	3	4	5	5	5	5	4	2	4	5	4	3	3	4	4	3	5
156	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	4	3	3	3	4	3	2	3	3	3	2	4	4	3	2	2	3	2
157	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	4	2	2	2	2	2	2
158	3	4	3	4	3	3	3	3	3	3	4	2	5	4	4	4	3	4	3	3	4	3	5	3	3	3	3	2
159	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	3	3	3	2
160	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2	4	2	2	2	2	3
161	3	2	2	3	2	4	2	2	2	3	4	4	4	4	3	4	3	2	2	4	3	3	3	2	2	2	2	2
162	4	3	3	3	4	4	3	4	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	3	5	5	5	4	5	4	4	3

1	drugastroka	drugFaks	zavod	pripravnistvo	prostovoljstvo	doma	sd	samo zaposlitev	crnoSD	crnoDr	drugo2	sporocilo	usposobjenostVajePredavanja	usposobjenostPraksa	usposobjenostDeloSV	deloObštudiju	uspVajePred	uspPraksa	uspDeloSV
121	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	27,00	101,00	32,00	3,00	3,00	4,00	3,00
122	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	26,00	86,00	35,00	1,00	3,00	3,00	4,00
123	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29,00	91,00	26,00	6,00	4,00	4,00	3,00
124	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	24,00	83,00	28,00	1,00	3,00	3,00	3,00
125	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34,00	110,00	49,00	2,00	4,00	5,00	5,00
126	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	24,00	75,00	18,00	2,00	3,00	3,00	2,00
127	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	32,00	101,00	36,00	3,00	4,00	4,00	4,00
128	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	30,00	104,00	35,00	4,00	4,00	4,00	4,00
129	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	25,00	87,00	29,00	1,00	3,00	3,00	3,00
130	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	18,00	78,00	10,00	2,00	2,00	3,00	1,00
131	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	33,00	87,00	38,00	2,00	4,00	3,00	4,00
132	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	19,00	81,00	23,00	2,00	2,00	3,00	2,00
133	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	30,00	101,00	33,00	2,00	4,00	4,00	3,00
134	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17,00	70,00	21,00	2,00	2,00	3,00	2,00
135	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26,00	90,00	24,00	3,00	3,00	4,00	2,00
136	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	27,00	95,00	27,00	2,00	3,00	4,00	3,00
137	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	27,00	104,00	36,00	3,00	3,00	4,00	4,00
138	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31,00	95,00	32,00	1,00	4,00	4,00	3,00
139	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	19,00	66,00	24,00	1,00	2,00	2,00	2,00
140	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24,00	78,00	29,00	1,00	3,00	3,00	3,00
141	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	27,00	97,00	35,00	4,00	3,00	4,00	4,00
142	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	22,00	87,00	32,00	1,00	3,00	3,00	3,00
143	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27,00	88,00	33,00	3,00	3,00	3,00	3,00
144	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	27,00	87,00	31,00	2,00	3,00	3,00	3,00
145	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	29,00	95,00	29,00	1,00	4,00	4,00	3,00
146	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	27,00	72,00	27,00	1,00	3,00	3,00	3,00
147	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	30,00	108,00	35,00	2,00	4,00	4,00	4,00
148	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	24,00	101,00	30,00	3,00	3,00	4,00	3,00
149	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	24,00	68,00	20,00	4,00	3,00	3,00	2,00
150	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	26,00	90,00	22,00	4,00	3,00	4,00	2,00
151	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	31,00	91,00	28,00	1,00	4,00	4,00	3,00
152	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31,00	101,00	33,00	3,00	4,00	4,00	3,00
153	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	25,00	73,00	22,00	2,00	3,00	3,00	2,00
154	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	30,00	105,00	30,00	1,00	4,00	4,00	3,00
155	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	33,00	100,00	37,00	2,00	4,00	4,00	4,00
156	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	22,00	73,00	27,00	1,00	3,00	3,00	3,00
157	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16,00	61,00	22,00	5,00	2,00	2,00	2,00
158	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	27,00	84,00	27,00	2,00	3,00	3,00	3,00
159	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	23,00	78,00	22,00	2,00	3,00	3,00	2,00
160	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23,00	69,00	22,00	1,00	3,00	3,00	2,00
161	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21,00	74,00	24,00	2,00	3,00	3,00	2,00
162	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	28,00	113,00	38,00	2,00	4,00	5,00	4,00

	usposobijenostSD	usposobijenostStari	usposobijenostDružina	usposobijenostDuševno	usposobijenostVijučevanje	deloOb študiju	uspPraksa	uspDvo SV	uspSD	uspStari	uspDružina	uspDuševno	uspVijučevanje
1													
2	73,00	31,00	52,00	52,00	35,00	3,00	4,00	4,00	3,00	4,00	3,00	4,00	5,00
3	66,00	35,00	56,00	63,00	28,00	3,00	4,00	3,00	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00
4	75,00	35,00	57,00	62,00	25,00	2,00	3,00	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00
5	78,00	42,00	59,00	42,00	32,00	3,00	4,00	2,00	4,00	5,00	4,00	3,00	4,00
6	82,00	39,00	65,00	50,00	30,00	3,00	4,00	4,00	4,00	5,00	4,00	3,00	4,00
7	75,00	38,00	52,00	50,00	26,00	2,00	4,00	3,00	4,00	4,00	3,00	3,00	3,00
8	110,00	45,00	80,00	75,00	40,00	1,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
9	70,00	39,00	63,00	54,00	29,00	3,00	3,00	3,00	3,00	5,00	3,00	4,00	4,00
10	75,00	39,00	58,00	49,00	27,00	3,00	4,00	4,00	4,00	5,00	4,00	3,00	3,00
11	45,00	37,00	43,00	22,00	15,00	0,00	2,00	2,00	2,00	4,00	3,00	1,00	2,00
12	60,00	45,00	47,00	45,00	26,00	4,00	4,00	2,00	3,00	5,00	3,00	3,00	3,00
13	75,00	41,00	58,00	45,00	28,00	2,00	3,00	3,00	4,00	5,00	4,00	3,00	4,00
14	99,00	41,00	80,00	65,00	39,00	6,00	5,00	4,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
15	71,00	22,00	64,00	30,00	28,00	2,00	4,00	4,00	3,00	2,00	4,00	2,00	4,00
16	59,00	21,00	68,00	52,00	28,00	5,00	3,00	3,00	3,00	2,00	5,00	4,00	4,00
17	95,00	30,00	71,00	48,00	31,00	4,00	5,00	4,00	5,00	3,00	5,00	3,00	4,00
18	57,00	26,00	56,00	39,00	24,00	2,00	3,00	3,00	2,00	3,00	4,00	3,00	3,00
19	81,00	20,00	68,00	53,00	26,00	3,00	4,00	3,00	4,00	2,00	5,00	4,00	3,00
20	73,00	28,00	51,00	44,00	28,00	2,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00	4,00
21	82,00	35,00	79,00	73,00	39,00	6,00	4,00	3,00	4,00	4,00	5,00	5,00	5,00
22	57,00	19,00	55,00	39,00	23,00	3,00	3,00	3,00	2,00	2,00	4,00	3,00	3,00
23	63,00	28,00	54,00	45,00	30,00	2,00	3,00	2,00	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00
24	74,00	15,00	65,00	47,00	24,00	1,00	4,00	3,00	3,00	1,00	4,00	3,00	3,00
25	98,00	37,00	72,00	46,00	27,00	1,00	4,00	4,00	5,00	4,00	5,00	3,00	3,00
26	75,00	18,00	60,00	68,00	29,00	2,00	4,00	3,00	4,00	2,00	4,00	5,00	4,00
27	93,00	31,00	68,00	52,00	29,00	2,00	4,00	4,00	5,00	4,00	5,00	4,00	4,00
28	61,00	26,00	58,00	48,00	28,00	6,00	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00	3,00	4,00
29	72,00	24,00	54,00	36,00	23,00	2,00	4,00	3,00	3,00	3,00	2,00	3,00	3,00
30	65,00	33,00	43,00	44,00	22,00	4,00	3,00	3,00	3,00	4,00	3,00	3,00	3,00
31	77,00	33,00	51,00	69,00	28,00	4,00	4,00	3,00	4,00	4,00	3,00	5,00	4,00
32	80,00	29,00	61,00	51,00	28,00	1,00	4,00	3,00	4,00	3,00	4,00	3,00	4,00
33	82,00	42,00	65,00	71,00	34,00	1,00	4,00	3,00	4,00	5,00	4,00	5,00	4,00
34	76,00	33,00	64,00	50,00	32,00	5,00	4,00	3,00	4,00	4,00	4,00	3,00	4,00
35	90,00	36,00	80,00	45,00	38,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	5,00	3,00	5,00
36	62,00	26,00	49,00	41,00	24,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
37	73,00	33,00	64,00	54,00	31,00	5,00	4,00	3,00	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00
38	77,00	29,00	57,00	33,00	26,00	5,00	3,00	3,00	4,00	3,00	4,00	2,00	3,00
39	100,00	45,00	63,00	69,00	31,00	3,00	5,00	4,00	5,00	5,00	4,00	5,00	4,00
40	81,00	35,00	66,00	57,00	26,00	1,00	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00
41	66,00	34,00	44,00	44,00	28,00	2,00	3,00	4,00	3,00	4,00	3,00	3,00	4,00
42	65,00	45,00	51,00	31,00	16,00	4,00	4,00	3,00	3,00	5,00	3,00	2,00	2,00
43	71,00	33,00	49,00	42,00	23,00	3,00	3,00	4,00	3,00	4,00	3,00	3,00	3,00
44	87,00	27,00	63,00	53,00	28,00	1,00	3,00	3,00	4,00	3,00	4,00	4,00	4,00
45	77,00	23,00	60,00	47,00	28,00	4,00	4,00	3,00	4,00	2,00	4,00	3,00	4,00
46	68,00	38,00	58,00	52,00	28,00	2,00	4,00	3,00	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00
47	65,00	41,00	60,00	51,00	28,00	4,00	3,00	4,00	3,00	5,00	4,00	3,00	4,00
48	73,00	32,00	51,00	51,00	24,00	3,00	4,00	3,00	3,00	4,00	3,00	3,00	3,00
49	88,00	22,00	64,00	30,00	31,00	1,00	5,00	3,00	4,00	2,00	4,00	2,00	4,00
50	83,00	35,00	67,00	61,00	32,00	2,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
51	49,00	15,00	51,00	30,00	16,00	3,00	3,00	2,00	2,00	1,00	3,00	2,00	2,00
52	73,00	31,00	62,00	58,00	27,00	1,00	4,00	3,00	3,00	4,00	4,00	4,00	3,00
53	70,00	9,00	44,00	38,00	16,00	2,00	3,00	3,00	3,00	1,00	3,00	2,00	2,00

9.5. PRILOGA 5: IZJAVA O AVTORSTVU

Univerza v Ljubljani

IZJAVA

Spodaj podpisani Dino Černivec, študent prvostopenjskega študija Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani, z vpisno številko 06100109, s svojim podpisom izjavljam, da sem avtor diplomskega dela z naslovom:

»Samooocena usposobljenosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo«.

S svojim podpisom zagotavljam:

- da je predloženo diplomsko delo rezultat mojega samostojnega raziskovalnega dela ter da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev citirana in navedena v seznamu virov, ki je sestavni del predloženega diplomskega dela;
- da se zavedam, da je plagiatorstvo, ne glede na obliko in način predstavljanja tujega avtorskega dela kot svojega, v nasprotju z akademsko etiko in s pričakovanimi moralnimi prepričanji ter pomeni hujšo kršitev pravil in predpisov, ki urejajo to področje, kot tudi posledic, ki jih ima takšno dejanje za predloženo delo in z njim povezani status;
- da sem seznanjen z določili Pravilnika o diplomskem delu in diplomskem izpitu;
- da je predloženo pisno delo identično elektronski verziji istega dela;
- da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/07, 68/08 in 110/13) dovoljujem, da se zgoraj navedeno diplomsko delo objavi v digitalni zbirki eGradiva in repozitoriju UL.

V Ljubljani, 13. 6. 2015

Podpis avtorja:

S svojim podpisom:

- dovoljujem knjižnici Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani uporabo svojega rojstnega datuma za namen obdelave diplomskega dela v sistemu COBISS;
- soglašam z objavo svojega diplomskega dela na svetovnem spletu;

V Ljubljani, 13. 6. 2015

Podpis avtorja/-ice:

10. POVZETEK

V diplomskem delu sem raziskal, kako študentke in študenti Fakultete za socialno delo ocenjujejo svojo usposobljenost glede na kompetence dodiplomskega in kompetence na programih podiplomskega študija; raziskal sem, kako ocenjujejo svojo usposobljenost za delo na različnih področjih socialnega varstva; kako zadovoljni so s študijem; kakšne so njihove obštudijske aktivnosti in kaj nameravajo po zaključku izobraževanja. Predstavil sem tudi zgodovino izobraževanja za socialno delo v Sloveniji; nekatere prednosti in pomanjkljivosti bolonjske reforme; primerjavo med pomembnostjo vključevanja študentov pri študijskem procesu z odnosom med socialnim delavcem in uporabnikom; kompetence, ki naj bi jih študentke in študenti Fakultete za socialno delo pridobili tekom študija; kreditne točke ECTS; naloge in cilje Fakultete za socialno delo; področja zaposlovanja socialnih delavk in delavcev; problem pripravnštva na področju socialnega varstva in sestavo strokovnih izpitov.

Osrednji del diplomske naloge je kvantitativna raziskava. S pomočjo dveh anketnih vprašalnikov sem pridobil podatke, jih analiziral in predstavil s pomočjo grafikonov in tabel, ki sem jih tudi komentiral. Pri raziskavi je sodelovalo 161 študentk in študentov prve in 52 študentk in študentov druge stopnje.

Zaradi precejšnjih problemov na področju pripravnštva in zaposlovanja v socialnem varstvu, so rezultati naloge posebej pomembni, še zlasti zato, ker ministrstvo razmišlja o skrajšanju ali odpravi pripravnštva.

Rezultati naloge so pokazali, da se študentje programov na drugi stopnji počutijo najbolj usposobljeni ravno glede na kompetence programa, ki ga obiskujejo in da se študentje počutijo najbolj usposobljeni za delo na področju, za katerega modul obiskujejo. Študentke in študenti se prav tako iz letnika v letnik počutijo bolj usposobljene. Izkazalo se je, da so študentke in študenti ob študiju precej aktivni, vendar jih zelo malo opravlja študentsko delo na področju socialnega varstva. Kot pričakovano je tudi večina vprašancev odgovorila, da nameravajo po zaključku študija čakati na pripravnštvo, saj je ravno pripravnštvo pogoj za opravljanje strokovnega izpita, ki je pogoj za zaposlitev v socialnem varstvu.

Glavni predlogi, ki izhajajo iz naloge, so vsakoletno spremljanje samoocene usposobljenosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo; da se na fakulteti še dodatno razišče in izboljša področja, kjer so anketiranci svojo usposobljenost

ocenjevali s povprečnimi ocenami nižjimi od 3; študentom omogočiti, da tekom študija preko študentskih servisov opravljajo delo v lastni stroki, s čimer bi se jim izboljšal materialni položaj in hkrati seveda tudi usposobljenost, saj bi se lahko bolj preizkusili in izpopolnili v praksi; in odprava prepovedi zaposlovanja v javnem sektorju.

Rezultati so pomembni in uporabni za nadaljnje odločanje o pripravi v socialnem varstvu in zasnovi izobraževanja za socialno delo. Vsekakor študentske samoocene za to niso edino merilo, dajejo pa pomemben vpogled v stanje na področju izobraževanja, pripravi in zaposlovanja novih diplomantov in magistrstov socialnega dela.